לציונות—לסוציאליזם—לאחות עמים

על המשמר

יום א', כ' בניסן תשמ"ז, 19 באפריל 1987 / שנה מ"ד מס' 13323 / המחיר 85 אג' כולל מע"מ

מנה ראשונה מבנק העור של צה"ל — לטל מוזס שנפגע בפיגוע אלפי־מנשה

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

בנק העור של צה"ל, שהוקם לפני מספר חודשים, הופעל אתמול לראשונה על־פי פנייה של בית־החולים „בלינסון". מנת העור מיועדת לילד טל מוזס, שנפגע ונכווה בפיגוע החבלני סמוך לאלפי־מנשה לפני כשבוע.

הפנייה להפשיר מנת עור הופנתה מהנהלת בית־החולים „בלינסון", לקצין רפואה של צה"ל הממונה על בנק העור השוכן בבית־החולים „הדסה" בירושלים.

כתבנו הצבאי מוסיף, כי רק לפני מספר חודשים נאותה הרבנות הצבאית הראשית לאפשר הקמתו של בנק העור לשימוש הצבא. על־פי הסיכום, כרוכה הפשרת מנת עור מהבנק באישור משותף של קצין רפואה ראשי ושל הרב הצבאי הראשי.

18 אנשי „חיזבאללה" נהרגו בתקיפת "נפל" בדרום־לבנון

חשש מהסלמה בתקיפות המחבלים על צד"ל וצה"ל ברצועת הביטחון

מאת יהודה צור, כתבנו בצפון, ואבי בניהו, כתבנו הצבאי, כתבנו המדיני בירושלים וכתבי סוכנויות הידיעות

18 מחבלים המשתייכים לארגון השיעי „חיזבאללה" נהרגו אתמול לפנות בוקר, במהלך ניסיון תקיפת מוצב של צד"ל וצה"ל בגזרה המרכזית, על גבול אזור הביטחון בדרום לבנון.

זהו המספר הגבוה ביותר של מחבלים שנהרגו במהלך תקרית בדרום לבנון מאז כינון אזור הביטחון.

ארבעה חיילי צה"ל נפצעו באורח קל מרסיסים — שניים מהם שבו כבר ליחידותיהם — וחייל אחד של צד"ל נשרט קל מאוד. אירוע זה בא לאחר תקופת־רגיעה בנסיונות המחבלים לתקוף מוצבי צד"ל.

(המשך בעמוד 2)

פירושו של דבר

אבי בניהו

אקלים נוח ושקט בביירות

באירוע אתמול בגבול הצפוני של אזור הביטחון, באה לידי ביטוי מוחשי שיטת הגיבוי המיידי שמעניק צה"ל להגנת מוצבי צד"ל בחודשים האחרונים. התקיפה אתמול, בה נטלו חלק אתמול 60 מחבלים שיעים, באה לאחר תקופה של רגיעה יחסית.

את הגל החדש בנסיונות הפיגוע והתקיפה ניתן ליחס למספר עובדות עיקריות: מזג־האוויר שהשתפר מאפשר חופש־פעולה גדול יותר בדרך ליעד — בתקיפה עצמה ובנתיב הנסיגה חזרה לצפון, סיבה שנייה — שעשויה

(המשך בעמוד 4)

אולריקה הורסטמן מקייל, מערב־גרמניה, מציגה את יצירותיה: ביצי פסחא עם דיוקנאות מנהיגי המדינה. בשורה הראשונה, משמאל לימין: שר־החוץ גנשר והנשיא וייצקר. (צילום: אי. פי.)

הוכפל המכס על יבוא יפאני לארה"ב ● עמוד 4

"הקויאר מתגייס למען ועידה בין־לאומית — עשוי לבוא למזה"ת ● עמוד 3

מפגש „שלום עכשיו" — פלשתינים וישראל גינו רצח מוזס ותגובת המתנחלים ● עמוד 20

„טראומה בלתי נשכחת" — נערי הקבה"א על ביקורם בפולין ● עמוד 20

המועצה הפלשתינית תתכנס מחר — אסד הוזמן ● עמוד 2

המורדים בארגנטינה עדיין לא נכנעו ● עמוד 5

צווי הריסה בלנקו לבדואים ניתנו לסיירת הירוקה ● עמוד 4

בהלה ואיוולת

מכסי המגן הגבוהים שהטיל בסוף חשבוע שעבר מימשל רייגן על יבוא של מוצרי תעשייה מסויימים מיפאן, הם צעד שנובע מפאניקה. אין בהם הגיון כלכלי. יעילותם מסופקת, סיבתם בלתי־משכנעת, ומועד הטלתם שגוי לגמרי. העיתוי היחיד שמסוגל רייגן להמציא כדי להסביר את דרך הסאנקציות שבה נקט, והסותרת במהותה את תפיסת הסחר החופשי האמורה להוות בסיס למדיניות כלכלית של שוק תחרותי – הוא שאכן מדובר בעקיצה שולית, שלא תפגע במיוחד ביצרנים היפאניים, אך תשחרר את הנשיא מלחצו של הקונגרס לבטל את ההתנגדות של הבית הלבן לשורה של חוקי סחר פרוטקציוניסטיים כבדים ומחמירים. המתבשלים עתה על גבעת הקאפיטול. לאמור, רייגן זרק אבן קטנה, כדי למנוע מלחמת סחר גדולה.

נקווה, שאין זו אבן המפעילה מפולת, שכן כל המדברים, המאיימים והחוששים עכשיו ממלחמת סחר בקנה מידה מעצמתי אינם שוכחים, שאנו מצויים באביב 1987, ולא באביב 1985. ההבדל בין שני המועדים הללו הוא פיחות של חמישים אחוזים בשער החליפין של הדולר מול הין היפאני. המיספרים מדברים בעד עצמם: מוצר, שעלות יצורו ביפאן היתה אז והינה עכשיו 300 יין, - ביפאן אין אינפלציה – מחירו הדולרי לפני שנתיים היה 1.15 דולר. עכשיו מחירו בדולרים הוא 2.15 דולר, כלומר ייסוף היין ייקר את התוצרת היפאנית עבור הצרכן של ארה"ב ב־85% בתוך שנתיים. אומנם נכון, התהפכה הזו במחירים היחסיים טרם השתקפה במלואה ביחסי המסחר הסטאטיסטיים בין ארה"ב ליפאן, אולם זהו פיגור בתגובה ובחישוב. שעל קיומו יודע כל כלכלן: היבוא הריאלי ליפאן עלה אשתקד ב־33%, והיצוא הריאלי ממנה ירד בכ־5%. אך במונחים דולריים העודף גדל עדיין. יתר על כן: המוקשים שנערכו עכשיו במלחמת הסחר בשנה האחרונה מוכיחים, כי היפאנים חסירו מיגבלות לא־מכסיות רבות, שחגנו על שווקיהם הסגורים־בעבר, ואף הפחיתו בצורה דראמאטית את המכסים עצמם.

בתנאים כאלה, אין טיפה של הגיון כלכלי להוסיף על התייקרות הדולרית של תוצרת יפאן מכסי מגן מעוותים. מכסים כאלה באים על חשבון הצרכן האמריקאי, לאמור על חשבון האמריקנים: הם מחלישים את ממשלתו של נקאסונה, הממשלה הפרו־אמריקנית ביותר שהיתה ליפאן. הטענה כאילו זהו עונש על כך שהיפאנים הפרו את החסכם למניעת חיצף במחירי שבבים, אין לה הצדקות של ממש.

המשקים של יפאן וארה"ב חם, במידה ידועה, משלימים זה את זה, ולולא השאיר בסכנת הבלתי־מבוססת של קבוצות לחץ תעשייתיות בארה"ב, המנפנפות „בחדירה היפאנית" כדי לכסות על אי־היעילות היצרנית והנחשלות של תעשייותיהן, יכלו הממשלות בטוקיו ובוושינגטון להמתין בסבלנות עד אשר השינויים העמוקים בשערי החליפין יתורגמו לאיזון המבוקש בתמונת המסחר, ובזרמי ההון, בין יפאן לארה"ב.

מלחמת סחר וסאנקציות פרוטקציוניסטיות הננקטות לפני שנעשה שימוש מאסיבי באמצעי המקובל של פיחות המטבעות וייסופן, הם צעדים מסוכנים ושליליים, אך לא בלתי־מובנים. אבל אותם הצעדים כשהם נעשים אחרי פיחות של 50% (בדולר), וייסוף של 85% (ביין), – הינם תוספת של איוולת כלכלית על חוסר פוליטי.

מרכיבי ערעור עזאת נאפסו:

השב"כ יסכים לבדק בית־ללא התלהבות

מאת בצלאל עמיקם, כתב „על המשמר". ואבי בניהו, כתבנו הצבאי

ערעורו של הקצין לשעבר, עזאת נאפסו, שהורשע בריגול ובהידה, יישמע בבית־המשפט העליון בסוף חודש מאי בפני הרכב של שלושה שופטים.

את התביעה ייצג הפרקליט הצבאי הראשי. שייעזר בצוות

(המשך בעמוד 4)

גופה תלויה על עץ בערבה כשגפיה מנותקות

מאת שלי יחימוביץ', כתבת „על המשמר"

גופת אדם נמצאה אתמול בערב בחורשה סמוך ליוטבתה. האיש היה תלוי על עץ כשגפיו מנותקות ממנו.

אתמול בערב דיווח תייר לשוטרי סיירת התנועה על גופה שראה בחורשה הנמצאת בקילומטר ה־49 בכביש הערבה. שוטרים שהגיעו למקום מצאו את הגופה התלויה כשהיא בשלבי ריקבון, והרגליים והידיים מנותקות ממנה. לפי שעה לא ברור, אם הדבר קרה בגלל ריקבון או נסיבות אחרות.

מכנסיו של האיש היו מופשלות, וסביבו נמצאו פרטי לבוש שונים: מעיל שחור־אדום, חולצה לבנה, סוודר אדום ומכנסים כהות. האיש נעל נעלי ספורט וצבע שערו בהיר. מעבדה ניידת שהתה במקום מספר שעות ואספה ממצאים. המשטרה חוקרת כעת את נסיבות המקרה.

איש גוף ממלכתי: פוטרתי שלא בצדק

מאת דוד פרידמן, כתב עתי"ם

עובד גוף ממלכתי שהיה קשור לפרשה שהסעירה את הציבור, טוען שמעסיקיו בגוף הממלכתי עשו לו עוול בשל „סיבות מבוימות" ופיטרו אותו שלא בצדק.

האיש דורש עתה, שהגוף הממלכתי ישלם לו פיצויים על הפסקת עבודתו. המדובר בסכום כסף גדול ביותר.

לעומת זאת, טוען הגוף הממלכתי, כי לא נגרם עוול לאיש. מאחר והעוסק אצלו על בסיס חוזה מיוחד שניתן היה להפסיקו בכל רגע.

עוד טוען הגוף הממלכתי, כי לא

(המשך בעמוד 4)

„שפיגל": סוכנות האטום הבין־לאומית העלימה מאות דו"חות על תקלות גרעיניות חמורות

בון — הסוכנות הבין־לאומית לאנרגיה אטומית שמרכזה בווינה, שמרה בסוד יותר מ־250 דו"חות על תקלות בתחנות־כוח גרעיניות בכל רחבי תבל – מוסר השבועון המערב גרמני „דר שפיגל".

לדברי השבועון, הגיעו לידיו 48 מבין הדו"חות הללו של הסוכנות הבין־לאומית, ומהם מצטיירת תמונה מפחידה של שיבושים בפעולת המתקנים הגרעיניים במדינות שונות.

השבועון מציין, כי חלק מהתקלות הללו היו עלולות להשתוות באסונות דומים לאסון צ'רנוביל ואף גרוע מזה.

„לעתים קרובות היה זה רק הודות למקרה או למזל, שכור גרעיני לא יצא מכלל שליטה עוד לפני אסון צ'רנוביל", כותב השבועון. „מתברר, כי מיליוני בני־אדם ניצלו בעבר כמה וכמה פעמים מאסון נורא, אשר היה קרוב בחוט השערה".

בווינה אמר דובר הסוכנות הבין־לאומית, ג'ימס דאלגליש, כי אי־אפשר להאשים את הסוכנות בשמירת דברים בסוד, שכן על המדינות הנוגעות בדבר להחליט על פרסום תקלות גרעיניות המתרחשות בתחומיהן.

עם זאת ציין דאלגליש, כי לא ידוע לו על כל תקריות שהיתה עלולה לפגוע בשלום הציבור ולא פורסמו.

„דר שפיגל" כותב, כי הדו"חות של הסוכנות הבין־לאומית כוללים פרטים על תקריות במתקנים גרעיניים בארגנטינה, בולגריה, פאקיסטן, הודו, בלגיה, צ'כוסלובקיה, הונגריה, ארה"ב וקנדה. השבועון כותב, כי 48 התקלות המתוארות בדו"חות הללו הוליכו לשחרור כמויות קטנות של רדיואקטיביות, אבל לא נמסר על עובדים במתקנים הגרעיניים, או תושבים המתגוררים בסביבה, שסבלו נזק בריאותי כלשהו כתוצאה מן התקלות. (ע"ר)

אלוף פיקוד הצפון בעקבות ירי הקטיושות:

צה"ל נערך להסלמה צפויה בפעילות המחבלים בצפון

שלושה נפגעו קל מטיל קטיושה שנחת באצבע הגליל

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

אלוף פיקוד צפון יוסי פלד אמר אתמול, כי קיימת אפשרות שתהיה הסלמה בפעילות המחבלים בצפון וצה"ל נערך להתמודד נגד תופעה זו.

אלוף הפיקוד אמר דברים אלה כסיירו בישוב באצבע הגליל בו נחת טיל קטיושה בקוטר 122 מ"מ בשעה 3 לפנות בוקר. כמה טילים נוספים שכוונו כנראה לאצבע הגליל נפלו ברצועת הבטחון.

במקום נפילת הטיל נפער מכתש בעומק של מטר. תושב מקומי נשרט קלות ושני תושבים נוספים הגרים בסמוך לקו בהלם. הם קיבלו טיפול בתחנת מד"א ושוחררו לבתיהם.

כתוצאה מנפילת הטיל קרס גג רעפים של אחד הבתים. נהרסה מכונית סובארו של אחד התושבים, נופצו שמשות בבתים וכבלי חשמל נקרעו, ונגרמה הפסקת חשמל.

„התעוררתי לשמע קול רעש פתאומי. השמשות נופצו וגג הרעפים קרס תחתיו. יצאתי החוצה וראיתי כי המכונית שלי נהרסה. העיקר שנשארנו בחיים", אמר לכתבנו בעל הדירה שנפגעה.

בשעות הצהריים חזרו החיים בישוב למסלולם. צוותים החלו לטפל בנזקים ולתקן את רשת החשמל ושמאים החלו להעריך את הנזקים.

יש לציין, שאין זאת הפעם הראשונה שנופלות קטיושות בישוב מאז נסיגת צה"ל מדרום לבנון. אלוף פיקוד הצפון אמר אתמול כי אין להיתפס ולהסיק מסקנות מן הקטיושות האחרונות.

„אני לא חושב שקרה כאן משהו חדש. צריך להגיע למסקנה כי הסלמה בשטח" — אמר האלוף לדעתו, ייתכן ולחץ המחבלים יגבר בעיקר באיזור הביטחון, וצה"ל נערך להתמודד עם התופעה.

האטרקציה במירוץ באשקלון: קבוצת נהגים מקפריסין

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

כ־15 אלף איש הגיעו אתמול לאשקלון לחזות בהצגה הראשונה העונה של מירוצי המכוניות והאופנועים. באליפות ישראל לשנת 1987. הקהל הססגוני, גברים נשים וטף מילא כל פינה ביציע הטבעי, סביב מסלול המירוצים באשקלון. לקראת הקהל הרב הכינו המארגנים מגרשי חנייה רחבי ידיים, וכוחות משטרה גדולים פיקחו על הסדר.

בשעה 1.00 בצהריים זינקו לדרך מקצי הגמר לאופנועים, ומיד אחריהם המכוניות.

במסלול מירוצי המכוניות נראו השנה מספר מתחרים חדשים ומכוניות חדישות. אותות הפגרה ניכרו היטב בכלי הרכב המטופלים ועל המסלול הונהלו מספר קרבות מרתקים.

הנהגת שרון אבר בפיאט 127 של אוטו־קליניק, ודוד פרייס בפרינס 1000 ניהלו קרב חם על המקום הראשון – אבר סיימה שניה. בנו של פרייס, מוטי סיים שלישי.

במיקצה למכוניות בנפח 1,300 סמ"ק נטל את הבכורה רמי שוכטוביץ באלפא סוד של הרץ על המקום השני נלחמו כאריות חיים רוה בפולו־קופה של קבוצת „צ'מפיון מוטורס" — ו„אוטוקור". ודורון גלנט בטלבו סמבה ראלי ל „ניסבד". גלנט סיים שלישי.

כרגיל, הקרב המרתק הקשוח והמעניין נערך במיקצה למכוניות בנפח 1,600 סמ"ק. הקרב התנהל דווקא על המקום השני. לאחר שאת המקום הראשון נטל ללא כל קושי מישל גז בסיטרואן ויזה 4×4. רם לנדס בגולף של צ'מפיון מוטורס ספורט. ודני סמדרסון אלוף השנה שעברה אף הוא בגולף, נאבקו קשה לאורך כל המירוץ האחד מול השני וסיימו מגוש לגוש כשסמדרסון מקדים אך במעט את לנדס.

את הנצחון בקבוצת האופנועים בנפח עד 250 סמ"ק קטף יהודה איילון על אופנוע הונדה. בקבוצת ה־500 סמ"ק נטל את הבכורה אביב קדישאי אף הוא על הונדה.

האטרקציה של המירוץ היתה קבוצת נהגים שהגיעה מקפריסין והתחרותה במכוניות ראלי מסוג גולף. פיאט ריתמו ופורד אסקורט. מריוס קקורטוס מקפריסין ב„גולף ג'י.טי.איי" – ניצח במיקצה הבין־לאומי.

בתצלום: בחזית, מריוס קקורטוס בגולף (תצלום: יוסי רוה)

בל"ל יפחית הריבית ב־3% בשנה בעקבות המדד הנמוך במארס

הריבית הריאלית במארס — 3.5% בחודש (52% בשנה)

מאת אורי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

בנק לאומי החליט להוביל שוב את המערכת הבנקאית בהורדת הריבית והודיע אתמול כי יפחית את הריבית הבסיסית ב־3 אחוזים בשנה, החל מ־1 במאי.

ריבית ה„פריים" תהיה 24 אחוז בשנה (2 אחוזים בחודש), במקום 27 אחוז כיום. הריבית על משיכות יתר בחשבון „זכות יתר" עד 1,700 ש"ח תהיה „פריים" + 1 אחוז כלומר 36 אחוז בשנה (3 אחוזים בחודש). התוספת בגין חריגה ממסגרת האשראי תרד גם היא ב־3 אחוזים בשנה, ותהיה 12 אחוז לשנה (1 אחוז בחודש). כלומר הפחתת הריבית למי שחורג ממסגרת האשראי תהיה בגובה של 6 אחוזים בשנה (חצי אחוז בחודש).

בנק לאומי הסביר את צעדו בפרסום מדד מארס. הורדת הריבית תחול מ־1 במאי עקב המדדים הנמוכים החזויים מחודש מאי ואילך.

חוגים בנקאיים העריכו אתמול, כי מדובר בהפחתה שתיכנס לתוקפה בעוד שבועיים, והבנקים האחרים יעדיפו להמתין להודעה של בנק ישראל על הפחתת הריבית — הודעה הצפויה בפרק הזמן הזה.

הריבית במארס 3.5% בחודש בחודש מארס היתה הריבית הריאלית על משיכות יתר בשקלים 3.5 אחוזים בחודש, ובמונחים שנתיים היתה הריבית הריאלית 52 אחוז. כך עולה מסקר האשראי החופשי שערכו מומחי המכללה הפיננסית.

הריבית הריאלית במונחים שנתיים עלתה מינואר לפברואר ב־120 אחוז (מ־22 אחוז לכ־49 אחוז), ובחודש שעבר המשיכה לטפס והגיע, כאמור, ל־52 אחוז. עוד עולה מהסקר, כי עלות האשראי החופשי במשיכות יתר ב־12 החודשים שחלפו עד סוף מארס הסתכם בריבית אפקטיבית שנתית של כ־75 אחוז ובריבית ריאלית של כ־28 אחוז.

בהלוואות מט"ח בדולרי אמריקניים לזמן קצר, היתה הריבית בחודש שעבר, במונחי שקלים, 17 אחוזים אפקטיבית, שהיא ריבית ריאלית של 0.4 אחוז.

מומחי המכללה הפיננסית צופים כי בחודש אפריל תהיה ירידה בריבית הריאלית, שתגיע לכ־50 אחוז בשיעור הריבית הריאלית (במונחים שנתיים), והיא תגיע לכ־26 אחוז, תחזית זו מבוססת על מדד חזוי של 2.3 אחוזים לחודש זה.

רוזוליו: פעולות „י.ש." מאושרות ומבוקרות ע"י ההסתדרות

מאת אורי נחשון, כתבנו הכלכלי בת"א

מזכ"ל חברת העובדים, דני רוזוליו, טוען, כי כל פעולותיה של חברת „י.ש." מאושרות על־ידי המוסדות המוסמכים של חברת העובדים ועומדות לביקורת ההסתדרות.

„טענותיו המגוחכות של ראש סיעת הליכוד בהסתדרות בשקר יסודן", כותב רוזוליו במכתב ששיגר אתמול לחברי מינהלת חברת העובדים ולחברי הוועדה המרכזת.

רוזוליו טוען, כי חברת „י.ש." הוקמה לפי אישור הוועדה המנהלת של חברת העובדים מ־30 באפריל '84, כשבעליה הם חברת העובדים ו־8 תאגידים של משק העובדים.

לדבריו, מטרת החברה הוא מימון מתן שירותים לתאגידים בתחום ההנהלה, הייעוץ והפיקוח. „גם מועצת חברת העובדים החליטה ב־1986, שיש להקים מסגרת תקציבית עצמאית למטה חברת העובדים", כותב רוזוליו.

מזכ"ל חברת העובדים מאשר, כי „י.ש." ממנת את שליחותה של ניסים בכר בשווייץ — ומה באישור מזכ"ל ההסתדרות. העסקה גם משלמת זמנית, עד העלות המבוקר קבע, את משכורתו של המבקר החדש של חברת העובדים. ששכרו רביד. גם משכורותיהם של מעובדי המחלקה הכלכלית במרכז העובדים, ושל רוברת העובדים, משולמות על־ידי זו. כל המשכורות משולמות לפי סולם השכר הנהוג בה.כורה.

משך ראשון מפסטיבל חיפה

יותר מדי ג'ינג'ים

המבקר, המבקש לסקר את שפע ההצגות המוצעות לבאי פסטיבל הצגות הילדים המתקיים בחיפה, חייב, מטבע הדברים להסתפק במבחר אקראי. שתי ההצגות שראיתי אתמול המו מקהל צופים צעירים — זה לכשעצמו סימן לתגובה חיובית מצד אלה שלהם בעיקר נועדו המופעים.

מסתבר, שהילד אדום־השער, בעל הנמשים שבמרכזה של סדרת ספרים מאת גלילה רון־פדר הוא דמות פופולארית ומוכרת לקטנים. העיבור הבימתי וגם בימויו של יוסף כרמון פשטניים למדי.

נוגה פז בתפקיד הג'ינג'י מצויינת, משכנעת ומשרה אווירה של ילד היודע מה הוא רוצה. אבל היא מוקפת שחקנים ושחקניות מכל הגדלים בעלי כשרון וחסרי נסיון, וכל אחד מהם מצא לו אמצעים אחרים לעצב דמות של ילד. כך שההצגה נעדרת מכנה סגנוני משותף. גם הנושא — ילד כעל תכונה בולטת המכבלת בעיני רבים את כל יתר החלקים של אישיותו — היהודית — אינו מספיק כדי לספק חומר דרמטי להתרחשות. הדבר הריאליסטי ביותר בהפקה הוא המקלט, המשמש מקום מפגש לילדים. שבנה התפאורן משה שטרנפלד.

נערים בעיני עצמם

לבית־רוטשילד שעל הר הכרמל סרנה לתיאטרון, וחניכיה מופיעים באולם הסינמטק במחזה מאת חגית רבבי ובבימויו של ראובן פיירמן, המעלה סידרת תמונות על חיי כיתה י', הגיל הפרובלמטי שבין ילדות לבגרות.

על אף שהמשחק לא תמיד מלוטש ויש קצת עודף שימוש בהליכות מוזרות וקולות „משונים", הטקסט והגשתו משכנעים. עד שנדמה, שבאמת המחזה נכתב כיצירה קולקטיבית של הנערים והנערות הנחמדים הללו. עם כל הבעיות שלהם — ההורים המציקים, המורים המגוחכים, וההתאהבויות הראשונות — זהו גיל נהדר. כמו שכבר אמר ברנרד שאו: חבל שהנעורים מתבזבזים על הנוער. זו הצגה צבעונית, שיש בה יושר וכנות, דווקא במסווה „הקונצים" והצורך לעשות רושם על עצמם ועל הוולת של בני התשחורת.

גיורא מנור

אמש בווקאליזה

ערב אופראי לזכר נתניה דברת

במסגרת פסטיבל ת"א למוזיקה ווקאלית הגישו אמש במועדון כליף ביפו כמה מתלמידיה של הזמרת נתניה דברת ערב אופראי. החל משירת סולו וכלה בשישיה.

למרבה הצער, הפך הערב שהוכן בידי זמרת הסופראן הישראלית המצויינת, לערב זכרון. לפני חמישה ימים נפטרה נתניה דברת ממחלה ממארת. היא היתה הזמרת הישראלית הראשונה אשר זכתה להכרה בינלאומית כשנים שלאחר הקמת המדינה.

זמרי המופע היו רעיה זיסקינד (סופראן), ורדה קוטלר (מצו סופראן), יותם כהן (טנור), איזי ברונשטיין (בריטון), עמליה יצחק (סופראן), אבי יעקובסון (בס) ויצחק שפר (טנור). ליווה ליד הפסנתר ד"ר גרשון שטרן, הינחה — ישראל אובל.

הזמרים שרו קטעי אופרה מתוך „הספר מסיביליה", „כך עושות כולן", „אותלו", „לה טרוויאטה" ו„ריגולטו".

בערב זה הציגו שבעה זמרים וזמרות צעירים יכולת זמרתית ודראמטית. גרשון שטרן ליווה בקלילות, חן ומיומנות. בעיני מצאה חן במיוחד שירתם החמה של ורדה קוטלר ויותם כהן. ערב מוצלח זה מוכיח, כי בישראל צומח דור צעיר בעל תרבות של שירה אופראית.

יצחק שור

ריקוד עתיק בלבוש חדיש

המאפיין העיקרי של פסטיבל „הווקאליזה" בעכו הוא השילוב יוצא הדופן של זמרים מקצועיים ומקהלות מהשורה הראשונה, עם קבוצות של חובבים, מופעי רחוב עממיים מקהלות ילדים ותזמורות נוער.

הזמרת היפנית אוצוקו סוזוקי הפגינה יכולת קולית מרשימה אם כי חסרה היתה משקע סיגנוני הנחוץ לביצוע שוברט ובאך. את השירים היפניים ביצעה במוסיקליות אמינה, וריגשה במיוחד את הקהל עם שני שירים בעברית. (נורית הירש וסשה ארגוב) בהם משכה משפטים נהדרים בדיקציה ברורה.

ה„קנטילנה ווקאל" — הרכב הכולל 8 זמרות וזמרים, וכן נגנים וכלים עתיקים הופיע בתכנית „מהרנסנס ועד החיפושיות" — תוכנית שהיתה מגוונת במיוחד.

ה„פאון" למרטין גולד ריקוד עתיק בלבוש חדיש — לצד פאון מקורי מהמאה ה־16, שזור בתוך סויטת ריקודים — והכל הוגש וכן בהומור ובמקצועיות. חבורת „ברבר שופ" (הספרים) ירושלמית איכזבה מעט בהעמדה לא מקצועית של השירים ובנאיביות שהיתה מגוזמת אפילו לסיגנון זה.

מאופן שירתה של „קאמרן" בניצוח אבנר איתי ניתן היה להיווכח במקהלה מגובשת, רצינית ומלוטשת במקצועיות רבה. חלק גדול מתוכניתה הוקדש לשירים יהודיים מן התפוצות מתקופות שונות ומכך הוסיפה רוכר מעניין נוסף להופעה. מעוררת במיוחד היתה האזנה למקהלת הילדים „אנקור" — ילדים ששרים נכון, אינם גדלים על תרבות צעקות ה„כיפק היי", ואינם חושבים שלהיות צרוד פירושו להיות חברמן. יש תקווה.

אורה בן דרור

מזג אוויר

תחזית מזג האוויר להיום: מעונן חלקית, תורגש ירידה בטמפרטורות. בצפון הארץ ייתכן גשם מקומי קל.

טמפרטורות המינימום והמקסימום החזויות: ירושלים 8–17; רמת־הגולן 8–17; צפת 7–16; חיפה 12–20; טבריה 11–24; עפולה 9–21; שומרון 9–19; תל־אביב 14–21; נמל תעופה בן־גוריון 13–22; יריחו 13–27; עזה 11–22; אילת 15–31.

(עתים)

אסד הוזמן לכנס הפיוס הפלשתיני מחר באלג'יר

אלג'יר. — נשיא סוריה חאפז אסד, הידוע מזה זמן רב כיריב מושבע של מנהיג אש"ף יאסר ערפאת, הוזמן להשתתף במושב „המועצה הלאומית הפלשתינית". היא הפרלמנט-בגולה של אש"ף — מסרה בשבת סוכנות החדשות האלג'יראית הרשמית.

המושב נועד להיפתח מחר באלג'יר, ומשתתפיו מקווים, כי תושג בו התפייסות בין הסיעות היריבות השונות באש"ף.

סוכנות החדשות האלג'יראית מוסרת מפי מקורות פלשתיניים, כי ח'אלד אלפאהום, ראש „חזית ההצלה הלאומית הפלשתינית" היריבה לערפאת, נתבקש למסור את ההזמנה הרשמית לנשיא אסד. הסוכנות איננה אומרת אם אסד נענה להזמנה.

שר החוץ האלג'ירי, אחמד טאלב איבראהימי, נמצא עתה בדמשק, ואילו האיש מספר 2 במפלגת השחרור האלג'ירית, מוחמד שריף מסאע'יה, נמצא בטריפולי.

שמונה סיעות פלשתיניות שונות התכנסו השבוע באלג'יריה כדי להכין את מושב המועצה הלאומית הפלשתינית. סוכנות החדשות האלג'יראית מוסרת, כי השיחות הביאו להתקרבות בין העמדות השונות. פרט לבעיה אחת שנותרה שנויה במחלוקת, והיא — שאלת היחסים הפלשתיניים-מצריים. הסיעות שבבסיסן בסוריה תובעות לנתק את היחסים עם מצרים, ואילו הזרם המרכזי של „פתח" בראשותו של ערפאת מבקש למנוע ניתוק כזה. (ערב-צ"א)

חברי משלחת הקיבוץ הארצי בנמל התעופה בן-גוריון, בשובם מסיור בפולין (ראה ידיעה בעמוד 20).

המשכים

חשש מהסלמה בצפון

(סוף מעמוד ראשון)

הלחץ יגבר

אלוף פיקוד צפון, יוסי פלד, אמר כי מסתמנת פעילות מוגברת של מחבלים לכיוון רצועת הביטחון — מוסר כתב עתי"ם.

האלוף התייחס לעימות הצבאי שבמהלכו חוסלו 18 מחבלים וציין, כי היה זה ניסיון-נפל נוסף מצידם. הוא העריך, כי הלחץ על איזור הביטחון יגבר והתקרית הינה אחד הסימנים לכך.

לדבריו, עוד מצפים לנו קשיים בהגנת ישובי הצפון, אך אנו נעמוד בהם. חרף ההצלחה בעימות בשבת, צריך לשמור על פרופורציות ולא להיות שאננים, הוסיף.

אתמול כ-4 לפנות בוקר, תקפו כמה עשרות מחבלים מוצב של צד"ל וכוח של צה"ל ששהה על גבול איזור הביטחון, מצפון לכפר קנטרה שבגזרה המרכזית. התקפת המחבלים סוכלה ע"י כוח משותף לצה"ל ולצד"ל הפרוס בשטח, עוד בשלב ההיערכות. המחבלים זחלו לעבר גדר המוצב, אך מכת האש הרגה רבים מהם. התפתח מרדף אחר המחבלים, בו נטלו חלק חיילי „גולני", טנקים, מסוקי תקיפה ומטוסי קרב שהוזעקו לאיזור.

נפגעים נוספים

כוחות הנדסה שהלכו לפני כוחות צה"ל, פירקו בעוד מועד מוקשים שהשאירו אחריהם המחבלים.

בסריקות שנערכו על-ידי הכוחות באיזור התקרית נתגלו גופותיהם של 18 מחבלים, חלקם בקרבת המוצב אותו ניסו לתקוף ואחרות נמצאו בנתיב הנסיגה. כן נתגלו בשטח סימנים המעידים, כי למחבלים היו נפגעים נוספים שפונו מהשטח. במהלך המרדף נוהרו חיילי צה"ל מלירות לעבר כפרים שיעים מאוכלסים באיזור.

תחקיר ראשוני

באיזור התקרית נתגלו כמויות גדולות ביותר של נשק אישי, תחמושת, אמצעי לחימה, חומרי נפץ ומטולי אר.פי.ג'י. בשעות הבוקר של יום שבת המשיכו המחבלים לירות פגזי מרגמה לסירוגין אל איזור התקרית, בכוונה לפגוע בכוחות צה"ל הסורקים. הירי בוצע מצפון לאיזור הביטחון. לעבר מקורות הירי הושבה אש ארטילרית.

באיזור התקרית, נהרגו לפני שבוע שני חיילי צה"ל ושניים אחרים נפצעו. ככל הנראה, ניסו המחבלים לחזור שוב על הצלחתם וספגו הפעם מכה קשה.

אלוף פיקוד הצפון, יוסי פלד, והרמטכ"ל, ביקרו אתמול בבוקר במוצב שהותקף והשתתפו בתחקיר ראשוני בשטח עם כוחות צד"ל וצה"ל.

קטיושה במרג'-עיון

טיל קטיושה, שנורה אתמול בשעה 8.30 בבוקר מצפון לרצועת הביטחון, נפל במרג'-עיון והרג תושב מקומי.

גורמים בדרום לבנון סבורים שטיל הקטיושה שנפל ביום חמישי באחד מיישובי אצבע הגליל, נועד לפגוע ביישוב נוצרי ברצועת הביטחון. אותם גורמים מסרו לכתבנו, שלרגל חג הפסחא הנוצרי מנסים ארגונים שיעים לפגוע ביישובים נוצריים ובכוחות צד"ל.

„הושמדו 3 מרכבות"

תחנות השידור של ביירות פירסמו הצהרה מפי גוף הקורא לעצמו „ההתנגדות האיסלאמית" — קואליציה של מחבלים אנטי ישראליים הפועלים בלבנון. בהודעה נאמר, כי לוחמים של הגוף הזה הצליחו להסתנן בליל שבת אל תוך רצועת הביטחון בדרום לבנון ותקפו חיילים ישראלים שתפסו עמדות בכפר טלעת אלמן, השוכן על פיסגת גבעה בתוך גבולות רצועת הביטחון, לא הרחק מגבול ישראל.

„ההתנגדות האיסלאמית", שהיא אחת הזרועות של „חיזבאללה", פירסמה בביירות הודעה שבה היא טוענת, כי במהלך הקרב נהרגו 30 עד 40 חיילים ישראלים והושמדו שלושה טנקים מסוג „מרכבה".

הקבינט ישמע הבוקר דיווח על התקרית מפי שר-הביטחון וקצינים בכירים בצה"ל. הדיון יעסוק גם בשאלת פריסתם של הסורים בגבול רצועת הביטחון והצעדים הנדרשים מישראל נוכח התפתחות זו.

עם זאת הדגישו גורמים מדיניים בירושלים, כי לתקרית סוף השבוע אין ככל הנראה קשר ישיר לשינוי בפריסתם של הסורים. לדעתם, הרקע לתקרית הוא המאבק המתמשך בין „חיזבאללה" לבין צד"ל וכן המאבק בין השיעים לבין הפלשתינים הפועלים באיזור.

בגין נשאל ע"י שריד: אישרת לרפול לצותת?

מאת מוטי בסוק, כתב „על המשמר" בכנסת

יוסי שריד (ר"צ), חבר ועדת החוץ והביטחון החל לברר אצל ארבע שרי-ביטחון לשעבר, אם אמנם נתנו לרמטכ"ל לשעבר, רפאל איתן, אישור להאזנות-סתר, כפי שהאחרון טען בימים האחרונים.

שריד הגיש בסוף השבוע שעבר שאילתות בעניין זה לעזר וייצמן, אריאל שרון ומשה ארנס. הוא גם שלח מכתב באותו נושא למנחם בגין.

במכתב שואל שריד את בגין, המאושפז עתה בבית החולים: „אתה אדוני, שהתנגדת כל השנים באופן עקרוני ותקיף לציתות טלפוני כאמצעי למניעת הדלפות, האם אישרת ציתות כזה לשיחותיהם של אלופי צה"ל?".

"על המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: סבר פלוצקר
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל-אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3-43360-4
המען למכתבים: שירות שק-דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR"
(The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St. Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן-יהודה 2, בניין מגסור חדרים 102-121, טל' 3-233161, המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה: 33134 רח' סבונר 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

איומים בשטחים לאש"ף: אל תבטלו הסכם עמאן עם חוסיין

מאת פנחס ענברי, כתב „על המשמר"

אישים מרכזיים בשטחים הפצירו באש"ף שלא יבטל את הסכם רבת-עמון עם המלך חוסיין, בדיוני המועצה הלאומית הפלשתינית שאמורה להיפתח מחר באלג'יריה.

ראש עיריית בית-לחם, אליאס פרג', קרא בגלוי לאש"ף שלא לבטל את ההסכם. הוא אמר לכתבנו, כי הרוב הגדול של תושבי השטחים תומך בהסכם, וביטולו יביא לידי החרפת היחסים בין אש"ף לבין ירדן ונהיה לזה השפעה רעה על המצב בשטחים.

לדעתו, אם יש לאש"ף הסתייגויות מסעיף כזה או אחר בהסכם, אפשר לדון על הכנסת שינויים. אבל אסור לבטל, לדעתו. ירדן לא השעתה את ההסכם אלא הודיעה על הפסקת המגעים עם הנהגת אש"ף. ירדן מעוניינת להמשיך בהסכם, שהוא טוב לאינטרסים של שני הצדדים.

בגדה המערבית חלה בסוף השבוע רגיעה מסוימת. אבל על מחנה הפליטים בלטה הוטל עוצר לאחר יידוי אבנים. כן החליט המימשל הצבאי להאריך בעוד שבוע את סגירת אוניברסיטת נג'אח בשכם, מחשש שדיוני המועצה הפלשתינית ילהיטו את הרוחות. אוניברסיטת ביר-זית נסגרה לארבעה חדשים.

ח"כ צ'ארלי ביטון טוען, כי שני סטודנטים שנפצעו בתקריות עם אנשי הביטחון, מאושפזים בבית-החולים „הדסה" כשהם כבולים למיטותיהם. מדובר בסטודנטית ושמה מוסס בלבק וסטודנט בשם פוזי מוחמד. השניים שובתים רעב כדי לשפר את תנאי אישפוזם ולהתיר לבני המשפחות לראות אותם.

שלושה בקבוקי תבערה הושלכו ביום ו' לפנות בוקר לעבר סיור צה"ל בחן יונס. אבל לא היו נפגעים — מוסר כתב עתי"ם, יצחק לוינסון.

סמוך לשעה 04.00 לפנות בוקר נשלח סיור צה"ל לפנות מחסום אבנים, שהונח באחד מצמתי הכבישים בעזה. תוך כדי פינוי האבנים בידי החיילים הושלכו לעברם שלושה בקבוקי תבערה. אבל הם החטיאו את החיילים ואיש לא נפגע ולא נגרם כל נזק.

חיילי הסיור ערכו סריקות באיזור לאיתור משליכי בקבוקי התבערה. אך הם הצליחו להימלט.

סחבה בוערת הושלכה בשבת אחר-הצהריים לעבר מכונית שחנתה בשוק פארס בעזה. המכונית נדלקה ועלתה באש. אך איש לא נפגע מכך. המכונית שייכת לבדואי-ישראלי, שהגיע לעריכת קניות בעזה.

בצער רב אנו מודיעים
על פטירת חברתנו היקרה
רוזה אמיתי ז"ל
הובאה למנוחות בעין-החורש ביום ששי 17.4.87
המשפחה
וקיבוץ עין-החורש

ביום שלישי 21.4.87
יום השנה
לפטירתה של
דוסי ז"ל
נעלה לבית הקברות בשעה 15.30 להתייחד עם זכרה
בערב בשעה 21.00 במועדון תתקיים הרצאה
בנושא ספרות ישראלית
המשפחה
וקיבוץ רשפים

---

13 שנים לנפילתו
של בננו-חברנו
אברהם פלדמן ז"ל
נעלה לקברו
ביום ג' 21.4.87 בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ שמיר

בצער רב אנו מודיעים על מותה
של חברתנו
תרצה נהרי ז"ל
ההלוויה התקיימה בקיבוצנו ביום ששי
י"ח ניסן תשמ"ז 17.4.87
המשפחה
וכל בית גבעת חיים מאוחד

ביום ג' 21.4.87
תיערך
אזכרה
לחברנו
מאיר יערי ז"ל
במלאת 90 שנה להולדתו
האזכרה תיערך בחדר-האוכל בשעה 21.00
חדרו של מאיר יערי בארכיון הקיבוץ
ייפתח לביקור הקהל בין השעות 18.00-20.45
המשפחה
וקיבוץ מרחביה

בצער רב אנו מודיעים
על מות חברנו היקר
משה דודקביץ
על מועד ההלוויה נא להתקשר
עם המזכירות, טל' 06-952111
קיבוץ להבות-הבשן

ביום השנה לפטירתו של חברנו היקר
מיכאל מוסמן
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו
ביום ג' 21.4.87 בשעה 15.00
בערב בשעה 21.00 תתקיים הרצאה במועדון לחבר
המשפחה
וקיבוץ גלאון

אנו שרויים באבל
על מות חברתנו
אנקה (חנה) וידרשל
ממייסדות הקיבוץ
הלוויה תתקיים בקיבוץ היום, יום א', 19.4.87, בשעה 13.30
קיבוץ משמר-העמק

מזכ"ל האו"ם במגעים לקדם השלום — עשוי לבוא למזה"ת

רבת-עמון. — המזכיר הכללי של האו"ם, פרז דה קויאר, עשוי לערוך סיור במזה"ת במידה ויושגו תוצאות חיוביות בשיחות שהוא עומד לנהל עם הממשל האמריקני בעניין הסיכויים לכינוס ועידת שלום בינלאומית.

פרז דה קויאר בדק את האפשרות של כינוס ועידה כזאת בשיחות עם סגן שר החוץ האמריקני, ג'ון וייטהד. פגישה זו הוכנה עוד קודם לכן בשיחות בין פרז דה קויאר לבין ריצ'ארד מרפי, עוזר שר החוץ האמריקני לענייני המזה"ת. על כך מסר שר החוץ הירדני, טאהר אל-מצרי.

בשיחות בלתי-רשמיות שהתנהלו בשבוע שעבר בין נציגי חמש החברות הקבועות במועצת הבטחון לבין מזכ"ל האו"ם, בדק דה קויאר זו הפעם הראשונה את עמדותיהן של המדינות השונות לגבי תהליך השלום במזה"ת. לפי שעה ארה"ב היא המדינה היחידה מבין החברות הקבועות במועצת הבטחון, אשר עדיין לא הודיעה רשמית שהיא סומכת את ידיה על העיקרון של ועידה בינלאומית.

אף על פי כן אמר ראש ממשלת ירדן זיד אל-ריפעי, אשר קיים בראשית החודש שיחות בוושינגטון, כי הממשל האמריקני שוב אינו מגלה התנגדות נחרצת לרעיון של ועידה בינלאומית. לדבריו, הושגה „התקדמות מוחשית" בעמדת האמריקנים בשאלה זו.

אם אכן יתברר שקיימת התקדמות כזאת, מתכוון מזכ"ל האו"ם לערוך בקרוב סיור באיזור כדי לבחון את עמדותיהן של המדינות הנוגעות בדבר כלפי מטרותיה וסמכויותיה של הוועידה המוצעת — זאת לצורך דו"ח שעליו להגיש לאו"ם עד אמצע מאי.

שר החוץ הבלגי ליאו טינדמנס, הגיע בליל שבת לסעודיה, תחנתו האחרונה בסיורו הנוכחי בשליחות הקהילייה האירופית, לשם בדיקת סיכוייה של ועידת השלום הבינלאומית המוצעת.

קודם לכן ביקר השר הבלגי בירדן ובמצרים. (רויטר עתי"ם)

שילנסקי קורא להסגרת פושע המלחמה הנאצי קארל לינאס

הקונגרס היהודי תוקף שר המשפטים האמריקני מיז המונע הסגרת פושעי המלחמה

ניו-יורק. — הקונגרס היהודי העולמי האשים בסוף השבוע את שר המשפטים האמריקני אדווין מיז בהגנה על פושעי מלחמה נאצים ובהפרעה לעשיית דין בפושע הנאצי קארל לינאס, אשר הורשע בבריה"מ שלא בפניו באשמת רצח גברים, נשים וילדים במחנה טארטו באסטוניה בתקופת השואה.

הקונגרס היהודי העולמי טוען, כי בגלל התנהגותו של שר המשפטים מיז, כמעט הצליח לינאס להגיע לפנמה ולקבל שם מקלט מדיני. דבר שהיה מונע את הסגרתו לבריה"מ.

בעת שכל הקהילה היהודית בארה"ב היתה עסוקה בסדר הפסח, החליט מיז לגרש את לינאס לפנמה. לאחר ש-16 מדינות אחרות סירבו להעניק לו מקלט מדיני. ממשלת פנמה החליטה ב-10 באפריל להעניק ללינאס מקלט מדיני. אך היא ביטלה את הסכמתה זו ביום ד' אחה"צ, לאחר שהודיעה על כוונת מיז לגרשו דלפה החוצה ונודעה לראשי הקהילה היהודית.

מנהל הקונגרס היהודי העולמי, אלן סטיינברג, ציין, כי אילמלא דלפה הידיעה על כוונתו של מיז, כי אז היה לינאס נמצא כבר במקום מבטחים בפנמה, אשר שם היה בוודאי מצליח להימלט לנצח מלחת את הדין על פשעיו.

כתבנו בכנסת, מוטי בסוק, מוסר כי ח"כ דב שילנסקי (ליכוד-חרות), יו"ר ועדת הפנים של הכנסת, קרא לרה"מ שמיר ולשר המשפטים שריר לדרוש משלטונות ארה"ב את הסגרתו לישראל של הפושע הנאצי קארל לינאס. שילנסקי מציין כי לינאס הוא פושע נאצי שניהל מחנה ריכוז באסטוניה, אליו הובאו למוות יהודים מהארצות הבלטיות. לינאס נידון בבריה"מ. הוא ניצל בארה"ב כיוון שהסתיר משלטונותיה את האמת על עברו הנאצי. משנתגלו הדברים הוחלט לגרשו מארץ זו.

שילנסקי טוען, כי הוא מכיר אישית אנשים ממחנה הריכוז באסטוניה שיוכלו להעיד בעת הצורך. בפנייתו לרה"מ ולשר המשפטים, הוא מזכיר את החשיבות הנוכחית שיש לחשיפת זוועות הנאצים בארצות הבלטיות.

ח"כ חרות הודיע גם, כי הוא פותח במסע ציבורי כדי להביא להסגרת לינאס לישראל. (עתי"א)

שמיר דחה בקשת התחיה שהליכוד יתמוך בהצעה להקדמת הבחירות

מאת דורית גפן, כתבנו לענייני מפלגות

ראש הממשלה, יצחק שמיר, דחה ביום ו' חד-משמעית את האפשרות שהליכוד יתמוך בהצעת חוק להקדמת הבחירות. בפגישה שנערכה ביוזמת ראשי „התחיה", ביקשו הללו מיצחק שמיר שהליכוד יתמוך ביוזמתם להביא הצעת חוק לאחר הפגרה של הכנסת, לפיזור הכנסת ולהקדמת הבחירות.

יצחק שמיר אמר כי הוא מתנגד להקדמת הבחירות, ולדעתו הממשלה צריכה להמשיך למלא את תפקידיה, בעיקר בתחום הכלכלי והחברתי. אשר לנושא הוועידה הבינלאומית אמר, כי הוא מקווה שתהיה דינאמיקה שלילית לרעיון זה. עם זאת, אמר כי אם הנושא יעלה להכרעה בממשלה, בין אם הוא יתקבל ובין אם לאו, תסיים הממשלה את חייה ואז יהיה מקום לדון בבחירות מוקדמות. הוא ציין כי ככל שהדבר תלוי בו, הוא אינו בעד הקדמת הבחירות.

בשיחה גם הועלה המצב ביו"ש וההתנחלויות. אנשי „התחיה" דיברו על הקמת ישובים חדשים. וראש הממשלה שמיר אמר להם כי בעיניו חשובה העובדה שההתנחלות לא הופסקה ליום אחד גם בתקופת הממשלה הזאת, ולמעשה, אין שום הקפאה. לדבריו, עניין הקמת הישובים החדשים על-פי החלטות הממשלה נדחה, בגלל נושא הוועידה הבינלאומית, אך הוא יחזור ויעלה.

מאות שוטרים מנעו בגולן הפגנות הזדהות של הדרוזים עם הסורים

הדרוזים בשטח סוריה עודדו את עמיתיהם בישראל להפגין בקריאות רמות — אך לא נענו

מאת יהודה צור, כתב „על המשמר"

מאות שוטרים ואנשי משמר-הגבול בסיוע נגמ"שים, סוסים ומסוקים — השתלטו ביום ו' בשעות הבוקר על הכפרים הדרוזיים ברמת-הגולן ומנעו הפגנה שתוכננה במלאת 41 שנה לעצמאות סוריה.

התושבים בארבעת הכפרים, הופתעו כאשר התעוררו למראה כוחות גדולים של משטרה ומשמר הגבול שהגיעו בשעות הלילה. מפכ"ל המשטרה, דוד קראוס, פיקד אישית, מתוך מטה נייד, על מהלך היערכות המשטרה.

בשל יום השבתון היו החנויות, בתי-העסק ומוסדות החינוך — סגורים. פועלים לא יצאו לעבודתם. המשטרה לא התערבה בתנועת העוברים ושבים, שהיתה מעטה.

קרנבל בצד הסורי

עשרות שוטרים השתלטו על מרכז מג'דל שאמס, הקימו מחסומים ומנעו הפגנה במקום. שוטרים אחרים הקימו מחסומים בדרך ל„גבעת הצעקות", שם נערכות ההפגנות המסורתיות של הדרוזים, כאשר בצד השני של הגבול — בני-עדתם הסורים. הפעם, מנעה המשטרה קיום ההפגנה המשותפת. רק בבתים הסמוכים לגבול. על מרפסות ועל גגות הבתים התאספו קבוצות של צעירים, שקראו שירים לאומניים וסיסמאות נגד מדינת ישראל ולמען שחרור רמת-הגולן.

סמוך לשעה 10 בבוקר התקהלו בצידו השני של הגבול כחמשת אלפים תושבים, רובם דרוזים. הונפו דגלי סוריה, ותזמורת ניגנה שירים לאומניים בהפסקות בין הנאומים. הנואמים קראו לדרוזים במג'דל שאמס, לא לפחד, לצאת לרחובות ולהתנגש עם המשטרה „כדי להביא במהירות את שחרור הגולן".

ואולם, הדרוזים במג'דל שאמס לא נענו לקריאות ונותרו בבתיהם עד שעות הצהריים כאשר התפזרו מאות הדרוזים בצידו השני של הגבול.

לא הונפו דגלי סוריה

הפעם לא הונפו דגלי סוריה. ככל הנראה בגלל המסוק המשטרתי שחג ללא הרף מעל מג'דל שאמס והסיורים המוגברים של המשטרה. שום רגל סורי לא הונף וגם לא התנפו סיסמאות וכרזות. לא בוצעו מעצרים.

בזק — החברה הישראלית לתקשורת בע"מ | עיריית תל-אביב | משטרת ישראל

עבודות פיתוח של חברת „בזק" ברחובות תל-אביב

חברת „בזק" מודיעה לדיירי רחוב זמנהוף רחוב השופטים, רחוב עין חרוד, רחוב ש. בר גיורא.
כי במסגרת עבודות פיתוח רשת הטלפונים וכדי לאפשר התקנת טלפונים נוספים באיזור, החל „בזק" בעבודות חפירה ברחובות אלו כדי להרחיב את הצנרת הטלפונית התת קרקעית.
החפירות ייעשו בהדרגה ויתחילו ביום ג' 21.4.87 ויסתיימו בתאריך 30.7.87.
חברת בזק מתנצלת בפני הדיירים על אי הנוחות הזמנית שתיגרם לכם.

לאלברט, מרים ולילדים
לאמא גוליאן ולכל המשפחה
אתכם באבלכם במות
האב-הסב-הבעל
יצחק שטרומזה ז"ל
הלוויה מתקיימת היום, יום א' 19.4.87
בשעה 15.00 בקיבוצנו
קיבוץ עין-דור

שליח סובייטי — למצרים בסוף החודש כדי לדון בוועידה בינ"ל

מאת כתבנו המדיני בירושלים

שגריר ארצות-הברית בישראל, תומס פיקרינג, ידווח השבוע לרה"מ יצחק שמיר ולמ"מ שמעון פרס, על שיחותיו של שר החוץ האמריקני ג'ורג' שולץ במוסקווה.

מסיבה בלתי-ידועה החליטו האמריקנים, לבטל ברגע האחרון ביקור של שליח מיוחד שהיה עם שולץ במוסקווה והחליטו להסתפק בדיווחו של השגריר בתל-אביב.

בתוך כך נודע, כי שליח סובייטי יבוא בסוף החודש למצרים לדון שם בנושא הוועידה הבינלאומית.

בירושלים אין מצפים שהדיווח משיחותיו של שולץ במוסקווה יצביע על התקדמות משמעותית.

שמיר באיגרת לשולץ:
השתתפותך בסדר פסח — צעד נועז

בסוף השבוע, שלח ראש הממשלה, יצחק שמיר, איגרת ברכה לשר החוץ האמריקני ובה הוא אומר כי תודות למאמציו, העולם בטוח עתה מעט יותר מפני עימות גרעיני. שמיר מאחל לשולץ הצלחה בהמשך המגעים לפירוק הנשק. שמיר מגדיר את השתתפותו של שולץ בסדר פסח בשגרירות ארה"ב במוסקבה „צעד נועז המפיח תקווה בלב רבים מיהודי בריה"מ המבקשים להגיע לישראל." ראש הממשלה מציין שאף כי הסובייטים מאפשרים באחרונה למספר רב יותר של יהודים לקבל אשרות יציאה, אין זה ברור אם אכן חל שינוי במדיניות הסובייטית או מדובר רק בשינוי טאקטי. לפיכך, שמיר מציע שישראל וארה"ב ימשיכו להאבק יחדיו למען זכות יציאה ליהודי בריה"מ.

סניף „העבודה" באלפי-מנשה נסגר ביוזמת חבריו

מזועזעים „מייחסו של שמעון פרס ליישוב"

מאת ניצה רימון, כתבת „על המשמר"

חברי סניף מפלגת העבודה באלפי-מנשה, שהוא הגדול ביותר מעבר לקו הירוק, החליטו על סגירתו.

בהודעה לעיתונות שנמסרה ביום ו', הביעו חברי הסניף את זעזועם מחוסר התייחסותו של יו"ר המפלגה, שמעון פרס, כלפי הישוב. חברי הסניף החליטו כי ביום השלושים להרצחה של עופרה מוזס ז"ל, ייסגר הסניף לאלתר. זאת, במחאה על מה שכינו „הצהרות בלתי-שקולות של חלק מאנשי המפלגה וההתעלמות עלהם מהישוב". עוד נאמר, כי קיים כעס על הפקרת אזרחים. אנשי משרד הבטחון ואנשי צבא-הקבע, שנענו לקריאת הממשלה ומשרד הבטחון וצה"ל להתיישב ביהודה ושומרון.

היום בשעה 11 תתקיים עצרת-זיכרון במלאות שבעה להרצחה של עופרה מוזס. העצרת תתקיים ליד הגלעד שהקימו אנשי הישוב במקום הפיגוע. בעצרת ישתתפו שר החקלאות, אריק נחמקין, וחברי הכנסת אליהו בן-אלישר ואליהו שפייזר.

מנכ"ל האוצר — לתפקיד בכיר בבנק העולמי

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים

גורמים בכירים במשרד האוצר אישרו אמש, כי מנכ"ל המשרד, עמנואל שרון, עומד לפרוש כדי לקבל תפקיד בכיר בבנק עולמי.

המקורות אמרו, כי שרון הביע זה מכבר את רצונו לעזוב את התפקיד ועם קבלת ההצעה מן הבנק העולמי, נוצרה הזדמנות שהמנכ"ל יפרוש. לדברי המקורות, טרם החליט השר נסים מי ימלא את מקומו של שרון. ההחלטה על כך תתקבל רק בעוד חודשים אחדים.

עמנואל שרון היה ידוע כאחד המתנגדים לרפורמה במיסים כפי שאושרה על-ידי השר נסים. לדעתו, הרפורמה תביא להגברת הגרעון הממשלתי. שרון נחשב לאחד המקורבים לנגיד בנק ישראל, מיכאל ברונו, בתוך משרד האוצר.

הפדרציה העולמית של יהודי פולין
הקונגרס העולמי של יהודי פולין
לציון 1000 שנות יהדות פולין
יתקיים בימים 5–8 במאי 1987 בישראל
הפתיחה החגיגית של הקונגרס תתקיים בתל-אביב „היכל התרבות"
יום ג', ו' באייר תשמ"ז, 5.5.87, בשעה 8.00 בערב
בהשתתפות:
נשיא המדינה — מר חיים הרצוג
וראש הממשלה — מר יצחק שמיר
בתכנית האמנותית:
* מקהלת תלמידים „אנקור" שליד האקדמיה למוסיקה בירושלים * להקת המחול העירונית „שלום 2" * הופעת הזמר דודו פישר ותזמורתו.
כרטיסים ניתן להשיג במשרדי התאחדות יוצאי פולין, רח' דיזנגוף 158, ת"א, טלפון 225078(03).

צבא ארגנטינה כיתר מחנה מורדים ליד בואנוס איירס

קצין שסירב להישפט בעיר קורדובה החל במרידה שם היא דוכאה, ורק 300 מורדים נותרו במחנה ליד הבירה

מאת כתב רויטר בארגנטינה

בואנוס איירס. — חיילים הנאמנים לממשלתה הנבחרת של ארגנטינה, אשר קיבלה את השלטון מידי חבת הצבאית בדצמבר 1983 — כיתרו אתמול בסיס צבאי ליד בואנוס איירס, שעליו השתלטו 300 אנשי צבא מתמרדים.

המתמרדים, כיניהם חיילים ממורי קרבות מותיקי מלחמת פוקלנד, השתלטו על המחנה במחאה על עריכת משפטים אזרחיים לאנשי צבא הנאשמים בהפרת זכויות האדם בימי שלטון החונטה הצבאית בשנות ה־70.

שר ההגנה הארגנטיני, הורציו ג'ונארנה, אמר כי הוא מקווה שהפרשה תסתיים ללא שפיכות דמים. "בכל מקום, החיילים נערכים במצב הולמת, כדי לשים קץ למצב אשר אין להניח לו להימשך", אמר השר.

המרידה פרצה בעקבות סירובו של קצין צבא בדרגת רב סרן להופיע בפני בית משפט אזרחי בעיר קורדובה, כדי להשיב להאשמות בעניין הפרת זכויות האדם. תחילה פרצה המרידה במטה חטיבת חיל הרגלים המוטסת בקורדובה. אך זו התמוטטה והמתמרדים נכנעו. עתה נמשכת המרידה רק במחנה קאמפו דה מאריו ליד בואנוס איירס.

כתבנו המדיני בירושלים מוסר, כי מ"מ רה"מ ושר החוץ, שמעון פרס, שיגר אמש מברק תמיכה ועידוד לעמיתו הארגנטינאי, דנטה קפוטו, בעקבות הפיכת הנפל בארצו.

פרס ביקש להעביר לנשיא ראול אלפונסין את רגשי ההזדהות של ישראל, ותמיכתה במאמץ שהוא משקיע בכשרון רב "להגשמת החזון של החזרת ארגנטינה אל חיק משפחת המדינות הדמוקרטיות ושמירת הרצף התחוקתי של מדינה זו".

מורדים נלקחים למעצר בבית־ספר צבאי שלשום, בפרברי בואנוס־איירס. (צילום: אי. פי.)

המורד

מאת שלמה סלוצקי,

לואיס חיימוביץ' מרחובות, מכוון בייר ועדת משפחות הנעדרים בארגנטינה החיים בישראל, מאז הגיע לארץ ב־1978.

הוא מכיר היטב את שמו של רב־סרן ארנסטו גיליארמו ברירו, שעלה לכותרות כיוזם המרד הצבאי, שהחל בעיר הצפונית קורדובה, והתפשט לבסיס החשוב בקרבת בואנוס־איירס הבירה, קמפוצ'ה מאיו.

שמו של סרן ברירו (40) נודע לחיימוביץ' מעדויותיהם של המעטים אשר הצליחו להציל את חייהם ממחנה העינויים שבו מצאה את מותה בתו של חיימוביץ', גרסיאלה, בהיותה בת 16.

לניצולים זכורות ההתכבאויות הפרנואציות הרבות של רב־סרן ברירו, שהצהיר פעם ועוד פעם שאימו היתה גרמניה ומנהיגה נאצית, ושהוא הולך בדרכה. חיימוביץ' מחזיק בידו תיקים שלמים של עדויות כנגד ברירו ושאר מפקדי מחנה הריכוז "לה פרלה", העתקים שלהם נמצאים בבית־המשפט בעיר קורדובה והיו אמורים לשמש כממצאים במשפטו של ברירו.

בינתיים הסתיים המרד בבסיס הצפוני, אך רב־סרן ברירו הצליח לברוח וידיעות שונות מצביעות על אפשרות שקיבל מקלט פוליטי באחת הקונסוליות הזרות בעיר קורדובה.

מרידת נפל בפיליפינים

מאנילה. — כוחות צבא הנאמנים לנשיאת הפיליפינים, קוראזון אקינו, דיכאו בשבת התמרדות של קבוצת חיילים קטנה, אשר נמשכה 8 שעות. אחד מן המורדים נהרג ונפצעו שני אנשים שהוחזקו כבני ערובה בידי המתמרדים.

מפקד הכוחות המוגנים גנראל פידל ראמוס, אמר כי בראש המורדים עמד סמל־לשעבר בשם ארנסטו ליבראגו, אשר שירת כעבר במשמר־הראש של הנשיא מארקוס ופוטר בקלון מן השירות.

ההתמרדות פרצה ב־03.45 לפנות בוקר. חיילים מתמרדים הסיעו משאית כבדה אל שערי מטה הצבא במצודת בוניפאציו, ופרצו את השער. המורדים נכנסו למתקן המשטרה הצבאית בתוך המחנה, וניסו לשחרר 102 חיילים שהיו כלואים שם בעקבות נסיון ההפיכה מ־27 בינואר השנה. אולם רק 42 מקרב החיילים הכלואים, ו־9 מבין השוטרים הצבאיים, הצטרפו אליהם.

כוחות הצבא הנאמנים לנשיאה אקינו הסתערו על המחנה והמרידה הסתיימה שעה קלה אחרי כן. (עדי)

הצעה לפיקוח על חימוש: פוצץ לי — ואפוצץ לך

שר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, דיווח לרייגן על שיחותיו במוסקבה. פרבדה: הממשל האמריקני מנסה להרוס הסכמים קודמים

וושינגטון. — כל הסימנים מעידים, כי ארה"ב וברית־המ' קרובות עתה יותר מאי פעם בעבר להשגת הסכם בעניין הפיקוח על החימוש.

אולם למרות התקדמות ניכרת שהושגה בשבוע שעבר בשלושה ימי שיחות ששר החוץ האמריקני, ג'ורג' שולץ, ניהל במוסקבה עם מנהיגי הקרמלין, אומרים שני הצדדים, כי עדיין יש צורך בעבודה רבה וזמן ממושך כדי להגיע לחוזה חתום.

מכל מקום, נוכח ההתפתחויות האחרונות, יש גדלה הסבירות שב־1987 תתקיים ועידת פיסגה בוושינגטון — השלישית במספר בין הנשיא רייגן לבין המנהיג הסובייטי מיכאיל גורבצ'וב.

שלשום, קיבל רייגן דיווח ראשון מפיו של שולץ על שיחותיו. לאחר מכן אמר רייגן, כי הוא אופטימי לגבי הסיכויים להגיע להסכם על צמצום מספר הטילים הגרעיניים באירופה עוד השנה.

הנשיא רייגן אמר, כי אפשר שיהיו לארה"ב רעיונות חדשים, אשר אותם תגיש בתגובה להצעות הסובייטיות. שולץ רמז, כי אפשר שהצעות הנגד יכללו השארת חלק מהטילים במקומם.

בהודעה שפירסם הנשיא רייגן לאחר קבלת דיווחו של שולץ נאמר, כי ארה"ב תתייעץ עם בעלות בריתה על התכנית שהציע גורבצ'וב.

ראש הסוכנות לפירוק הנשק ולפיקוח על החימוש בממשלת ארה"ב, קנת אדלמן, אמר ביום ו' כי עיסקה אמריקנית־סובייטית על סילוק הטילים הגרעיניים לטווח קצר מאירופה, לא תוכל לצאת לפועל אלא אם כן יסכימו לכך בעלות בריתה האירופיות של אמריקה. בשיחה עם כתבים, בשובו ממוסקבה, שם ליווה את שולץ בשיחותיו עם מנהיגי הקרמלין, אמר אדלמן, כי הממשל אינו מתכוון להקריב את האינטרסים של האירופים כדי לזכות בוועידת פיסגה, הוסיף אדלמן.

"פרבדה" האשים את ארה"ב שהיא משתמשת ב"חוק האגרוף הגדול" במגעיה עם הסובייטים. העיתון מוסיף, כי הממשל האמריקני הנוכחי, אשר לא חתם עד כה על אף הסכם בנושא החימוש, מנסה להרוס את החוזים שנחתמו על־ידי ממשלים קודמים. העיתון אף מאשים את האמריקנים בהפרת החוק הבינלאומי בסכסוכים אזוריים.

בתוך כך מוסר "וושינגטון פוסט" כי ארה"ב ובריה"מ הסכימו לערוך ניסויים גרעיניים תת קרקעיים זו באתרי הניסויים של זו. כצעד ראשון לשיפור אמצעי האימות של כל הסכם שיושג בעניין הגבלת הטילים.

לפי תכנית בלתי־שגרתית זו, יפוצץ מתקן גרעיני אמריקני באתר ניסויים סובייטי, ומתקן סובייטי יפוצץ באתר הניסויים האמריקני בנבאדה — העיתון מוסר את הדברים מפיו של קנת אדלמן. (עדי)

התזמורת הפילהרמונית הישראלית 50

עקב הנהגת שעון הקיץ פתיחת הקונצרטים במוצ"ש וחגים תהיה 9.00 בערב

מוסיקה קלסית קלה
קונצרט מס' 5
תל־אביב, היכל התרבות
יום ב', 20.4.87, 9.00 בערב
מינג־ווהאן צ'ונג – מנצח
מרי לאנג – נגן קרן
תכנית מיצירות:
ראוול, מוצרט ופרוקופייב

קונצרט למנויים מס' 9
חיפה, אודיטוריום חיפה, 8.30 בערב
סדרה א': יום ג', 21.4.87
סדרה ב': יום ד', 22.4.87
סדרה ג': יום ה', 23.4.87
ירושלים, בנייני האומה
יום א', 26.4.87, 8.30 בערב
מיונג־וואן – צ'ונג – מנצח
קיונג־וואה צ'ונג – כנרת
מיונג־ווהא צ'ונג – צ'לנית
התכנית:
בטהובן: הפתיחה "פרומתיאוס"
בטהובן: הקונצ'רטו המשולש
ניבלסון: סימפוניה מס' 5

קונצרט מיוחד למוסיקה קמרית
שלישיית צ'ונג
תל־אביב, היכל התרבות
יום ו', 24.4.87, 2.00 אחה"צ
בתכנית:
מוצרט: שלישייה
ב־דו־מאז'ור, ק' 548
מנדלסון: שלישייה מס' 1 אופ' 49
ברהמס: שלישייה מס' 1, אופ' 8

קונצרט לנוער מס' 5
תל־אביב, היכל התרבות
יום ב', 27.4.87, 5.00 אחה"צ
התזמורת הפילהרמונית הישראלית מארחת את:
תזמורת הנוער של קונסרבטוריון ניו־אינגלנד
בנג'מין זאנדר – מנצח
מישו רוביני – פסנתרן
בתכנית מיצירות: ובר, בארבר, בטהובן

קונצרט מיוחד למוסיקה קמרית
שלישיית צ'ונג
עדיין נותרו כרטיסים בקופת התזמורת (היכל התרבות)
ובסוכנות הכרטיסים "קסטל"

אנשים ואירועים

יום כיף בתל־אביב לילדים חולי סרטן

מאת חוה יוסף, כתבת "על המשמר"

ביום שישי לפני הצהריים התאספו כ־200 ילדים חולי סרטן ומשפחותיהם ב"מדינת הילדים" בגני התערוכה בתל־אביב.

ילדים מגודלי פיאות וחבושי כיפות ישבו ליד ילדים ערביים. ילדים מירושלים ובני ברק מחאו כפיים לשירתה של ירדנה ארזי לא פחות מילדי הקיבוצים.

לרגע נשכחו הבעיות והסבל. הילדים, יחד עם אחיהם ואחיותיהם, יכלו ליהנות ללא תשלום מכל המתקנים של הלונה פארק, ואפילו קיבלו הבטחה שכל השנה יעמדו המתקנים לרשותם ללא תשלום.

ראש עיריית תל אביב, שלמה להט, ישב ולא ניסה אפילו לקצר את נוכחותו במסיבה ואמר שהיה רוצה להפוך את הקשר הזה של ילדים חולי סרטן עם תל־אביב לברית־קיימא.

נאור, רק בן שנתיים וחצי וכבר עבר טיפולים קשים. בגיל שנתיים גילו אצלו לויקמיה, ואמו מאושרת לספר, שמצבו הוטב ויש סיכויים טובים שיבריא לגמרי.

קארין בן השלוש מיטו מטופל בבית החולים הדסה בתל אביב, ואמו אומרת בחיוך, "אנחנו הולכים לבית החולים רק לבדיקת דם. הוא כבר בריא, ונקווה שיישאר בריא". ואביו לוחש לי, "אבל לעולם לא נהיה שלווים לגמרי. תמיד יישאר לנו פחד בלב ..."

שי, רק בן ארבע, אך את אור עיניו כבר איבד ואמו מלטפת את ראשו ואומרת, "הוא יהיה בסדר, עוד מעט יינסו לנתח". ציפי שביט מצחיקה שוב את כולם, והולכים הביתה, לסבול ולקוות.

האחיות אורית ודליה מלכה משדרות על הקרוסלה. גם אחותן בת השלוש חולת סרטן, חן מתלימות, היא עדיין בטיפולים.

קטן אבל זריז

לונדון. — חוסיין מלך ירדן ערך שלושם נסיעות ניסוי בכמה מכוניות ספורט מסוג "לוטוס", כאשר ביקר במפעלי החברה.

דובר החברה אמר, כי המלך הידוע כחובב מכוניות מהירות, עשה כמה סיבובים במסלול הניסויים של החברה בקרבת נוריץ' במזרח אנגליה.

חוסיין מבקר כעת בבריטניה, נועד לשיחות בלתי רשמיות עם מרגרט תאצ'ר, וביקר אצל בתו בת ה־18, הנסיכה עאישה, הלומדת באקדמיה הצבאית סנדהרסט.

נוצרים קנאים צלבו עצמם בפיליפינים

מאנילה. — מאמינים נלהבים בפיליפינים ובקניה נתנו סוף השבוע ביטוי יוצא דופן לאדיקותם הנוצרית, ומסרו את עצמם לצליבה לרגל "יום השישי הטוב", הוא היום השישי שלפני חג הפסחא, יום צליבת ישו.

הצלובים שהו זמן מה על הצלב במטרה לשחזר את צליבת ישו ולחוש את יסוריו על בשרם, ואחרי כן הורדו מן הצלב וקיבלו טיפול רפואי.

בפיליפינים נצלבו שלושה גברים ושתי נשים בטקסים שנערכו ליד מאנילה. אנשים מחופשים לחיילים רומיים תקעו מסמרים באורך 12 סנטימטר לתוך ידיהם ורגליהם של חמשת הצלובים, ואחרי כן הרימו את הצלבים והשאירו אותם תלויים עליהם.

הצלובים נשאו את צלביהם שניים־שלושה קילומטרים עד אתר הצליבה. בתוך המון משולהב. רבים הילקו את עצמם על גב חשוף בשבטים של במבוק עד זב דם, ודמם ניתז על פניהם של העומדים לידם.

גם במומבאסה שבקניה, נמצא נוצרי בן 30 מסומר לצלב. המשטרה העבירה אותו לבית חולים ופתחה בחקירה לגלות את האנשים שסייעו לו בצליבה. (עדי)

תחרות רכיבה בראשל"צ

מאת זהבה מרום, כתבת "על המשמר"

מירוץ סוסים נערך בסוף השבוע בחוות הדר בראשון לציון, בתחרות נטלו חלק רוכבים ישראלים ורוכבים גרמנים.

במקום ראשון זכו משה מוריס מחוות הדר שרכב על הסוס שקספיר, ועדי ליבוביץ' מחוות הג'וקי קלאב, שרכבה על הסוס יוסטינה. לכל אחד מהם הוענק פרס של 500 דולר.

הגרמנים הגיעו לארץ למחנה אימונים בין שבועיים, ללא סוסים, ובתחרות רכבו על סוסים ישראליים.

בפעם הראשונה נערך בארץ מסלול ברמה בינלאומית. המסלול הראשון היה מכשולים והזוכים בו עברו לתחרות, במסלול עוצמה משכל מעבר מכשול מגביה את גובה הקפיצה עד סיום ומקווי מכשול אחר מהמסלול.

הקהל נהנה בתחרות מרוכבת של סוסים ותחרויות שני הישראלים שזכו במקום הראשון זכו על השיא הישראלי 1.75 מטר.

מכשיר חדש לגילוי פצצות: רגיש פי־אלף מאף כלב

ניו־יורק. — מכשיר לגילוי פצצות האמור להיות רגיש יותר פי 1000 מאפו של כלב, עובר עתה בדיקות בשגרירויות אמריקניות בחו"ל, מסר בשבת היצרן.

יתר על כן, מנהל התעופה הפדרלי של ארה"ב הודיע, כי הוא מתכונן לבחון מקרוב סוג אחר של מכשיר, שנועד למנוע החדרת פצצות אל תוך תאי המטען של מטוסי נוסעים.

דובר של מינהל התעופה אמר, כי המכשיר השני "מפציץ" מטענים בניטרונים המגלים את נוכחותו של חנקן, מרכיב של כל חומרי הנשק הידועים. מכיוון שהדבר כרוך בקרינה, אי אפשר להשתמש במכשיר זה כדי לבדוק נוסעים בנמלי תעופה.

המכשיר הראשון, המנתח את האדים הנפלטים ע"י בני אדם או חפצים, מתאים לשימוש בבני אדם והוא מפותח ע"י חברת "תרמדיקס" מבוסטון.

נשיא החברה ג'ון וור אמר בראיון, כי המכשיר משתמש בגלי אור כדי לנתח אדים הנפלטים ע"י בני אדם וחפצים. "אפשר לראות בשיטה שלנו מעין כלב מכני, אולם היא רגישה פי 1000 יותר מאפו של כלב".

מכשיר זה מסוגל לגלות חומרי נפץ פלסטיים, כגון אלה שהתפוצצו במטוס ט.וו.א. בטיסה מרומא לאתונה באפריל אשתקד.

מכשירים אלקטרוניים הקיימים כיום, מסוגלים רק להבחין בדינמיט, ותכופות הם גורמים לאזעקת־שווא, כאשר נמצאים במקום בקבוקי בושם או משחת נעליים. (עד)

פקחי טיסה שבשו טיסות בנתב"ג

שיבושים קלים היו אמש בלוח הטיסות בנמל התעופה בן־גוריון.

המראתו של מטוס מיטען מנמל תעופה בן־גוריון עוכב בשבת במשך כרבע שעה מטעמי בטיחות הטיסה, מאחר ובמגדל הפיקוח חסרו אותה שעה מספר הפקחים הדרושים על פי התקן.

אחד הפקחים נעדר מן העבודה, והנהלת הנמל נדרשה לקרוב לשעתיים, עד שהצליחה לגייס פקח מחליף. (עתי"ם)

המשכים

השב"כ יסכים לבדק

(סוף מעמוד ראשון)

מפרקליטות המדינה. על הנאשם יגן עו"ד אריה קמר. הדיון בבית־המשפט העליון, שיהיה הערכאה השלישית בפניה מעלה נאפסו את טיעוניו להגנתו, יתקיים בדלתיים סגורות.

חוגים בטחוניים מסרו לכתבנו הצבאי, כי השב"כ יסכים לבדק־בית כללי, למרות שלא יתלהב מכך.

אין נטייה לחון

בשלב זה אין כל נטייה להמליץ בפני נשיא המדינה לחון את הסגן שברח ולהביא בכך לסיום הפרשה. גם נאפסו עצמו אינו מעוניין בחנינה נשיאותית שכן זו תחסום בפניו את הדרך לטיהור שמו.

בערעורו בפני שופטי בית־המשפט העליון יבקש נאפסו להוכיח, כי הודאותיו נסחטו ממנו תוך כדי שימוש באמצעים פסולים, לחץ ואיומים. גורמים משפטיים מציינים, כי גם אם תוכר צדקת טיעוניו לגבי אופן גביית העדות ממנו — תהיה עדותו קבילה ואף ייתכן כי תביא להרשעתו כדין.

מאמץ להצניע

גורמים בטחוניים עושים כל מאמץ להצניע את הפרשה וגורמת נזק כבר לשירות הביטחון, שזועזע לא מכבר בפרשת אוטובוס קו־300. הם טוענים, כי פעולתו של ראש צוות החקירה בפרשת נאפסו, יוסף גינוסר, היתה ללא דופי וכרוח שיטות העבודה המקובלות בשב"כ. לדעתם, נוצר תקדים מסוכן שעבריין בטחוני שהורשע בעוון ריגול ובגידה, מנסה לערער על הליכי החקירה החשאית ואף לחשפן.

יחד־עם־זאת אין להתעלם מהעובדה, כי נמצאו תקלות ואי־בהירויות בטיפול השב"כ בעניינו של הסגן המודח.

ערעורו של עזאת נאפסו לבית־המשפט העליון מנותק לגמרי מפרשת השב"כ והחנינות שקיבלו אנשיו והוגש חודשים אחדים לפני פיצוצה. עדותו של יוסי גינוסר בפרשה זו, כי הנורמה של הסתרת עובדות והכחשתן הייתה מקובלת בזרועות הביטחון, העניקה לתביעתו של נאפסו לדיון חוזר משנה־תוקף.

פרשת נאפסו כבר ממלאת מאות רבות של עמודי פרטיכל וגביית עדויות, והועברה לצורך הדיון המשפטי לכספת של בית־המשפט העליון בירושלים.

ועדת יריב לא ירדה לפרטים

כתבנו הצבאי מוסר, כי בימים האחרונים נשמעים רמזים מפי חוגים בטחוניים, כי באם יתבעו גורמים מסוימים לערוך בדק־בית כללי בשב"כ לבדיקת נוהלי העבודה ושיטות החקירה, יסכים השב"כ לבדיקה שכזאת למרות שלא יתלהב ממנה. "אם מישהו יתעקש על כך יהיה השב"כ מוכן לפתוח לבדיקה את מרבית האירועים שהיו ב־20 השנים האחרונות, על כל המשתמע מכך, ולמרות הנזק שיכול להיווצר מכך לכמה אנשים בשירות ומחוצה לו", אמרו החוגים.

כתבנו הצבאי מוסיף, כי ישנם הגורסים, כי הוועדה בראשותו של האלוף אהרון יריב שבדקה את נוהלי העבודה בשב"כ לאחר פרשת קו 300, לא ירדה לכלל הפרטים ומסקנותיה והמלצותיה היו בתחום מצומצם.

פוטרתי

(סוף מעמוד ראשון)

היו בין האיש לבין הגוף יחסי עובד־מעביד, אלא האיש סייע לגוף וקיבל תשלום על שירותים אלה, הסיוע והתשלום עוגנו בחוזה, אותו, כאמור, הפסיקו.

האיש, מעוניין באמצעות באי־כוחו, עו"ד ד"ר מיכאל קורינלדי, להגיע להסדר עם הגוף מחוץ לבית־המשפט, אך אם לא יגיעו להסדר כספי, יפנה לערכאות.

עוה"ד מיכאל קורינלדי אישר, כי הוא אכן מייעץ ייעוץ משפטי, אך סירב למסור פרטים על הפרשה.

אקלים נוח ושקט בביירות

(סוף מעמוד ראשון)

בהחלט להטריד אותנו בחודשים הקרובים — נערכה כשקט שמצליח בינתיים הצבא הסורי לכפות על איזור ביירות ועל מחנות הפליטים הפלשתינים, עקב כך עשוי עתה הארגון השיעי "אמל" להפנות את עיקר פעילותו החבלנית נגד כוחות צד"ל וצה"ל באיזור הביטחון.

על־פי הערכות, יצטרף למאבק המחודש והמתגבר בנוכחות הישראלית בדרום לבנון גם אירגון "חיזבאללה", לפעולות עצמאיות או משותפות לשני הארגונים.

בהיתקלות אתמול נהרגו 18 מחבלים של "חיזבאללה". זהו המספר הגבוה ביותר של מחבלים הרוגים בתקרית אחת מאז כינון איזור הביטחון, דבר המהווה בהחלט מכה קשה לטרור השיעי המתחדש. הצלחה זו יש לזקוף למאמצי פיקוד הצפון, שהירבה להפנות משאבים לאיזור הביטחון מאז אוקטובר '86. פיקוד צפון השקיע רבות במיגון ובביצור מוצבי צד"ל, באימון החיילים ובתירגול יומיומי שלהם להגנת מוצביהם.

במערכת הבטחון ובצה"ל קיימת הערכה הגורסת, כי צפויים לנו חודשי קייץ חמים בהחלט בדרום לבנון וכי מספר נסיונות הפיגוע יגבר.

משרד הפנים נתן צווי־הריסה ריקים — אנשי הסיירת הירוקה מילאו וביצעו

אלעזר גרנות: להקפיא עד לבירור את כל צווי ההריסה במגזר הבדואי • אליהו שפירא שחתם על הצווים: צווים ריקים — הם נוהל עבודה סביר

מאת שלי יחימוביץ', כתבת "על המשמר"

משרד הפנים בבאר־שבע נהג לתת צווי הפסקת בניה ריקים וחתומים מראש לפקחי הסיירת הירוקה.

כך עולה מפסק דין שניתן בשבוע שעבר בבית משפט השלום בבאר שבע. פקחי הסיירת נהגו למלא את הצווים הריקים על פי שיקול דעתם. שופט השלום צבי סגל מתח ביקורת חריפה על נוהל זה.

הנוהל הזה התגלה במהלך משפטו של מוחמד מנצור אלסאנע מלגיה. הוא הואשם בבניה ללא היתר ובהפרת צוו הפסקה מינהלי, ונשפט ל־10 חודשי מאסר, מתוכם שלושה בפועל, ולקנס כספי.

פרקליטו, עו"ד טאלב אל סאנע, הגיש ערעור לבית המשפט המחוזי. הערעור התקבל והתיק הוחזר לבית משפט השלום. בדיון המחודש העיד פקח הסיירת, עזרא ששון, כי קיבל צווים ריקים וחתומים ע"י הממונה על המחוז דאז מטעם משרד הפנים, אליהו שפירא, ומילאם כרצונו ועל פי שיקול דעתו.

כשהתבררו עובדות אלה, ביקשה התביעה לבטל את האישום, אולם עורך דין אלסאנע סירב ודרש זיכוי. הנאשם אכן זוכה.

שופט השלום צבי סגל אמר בהכרעת הדין: "מעשים אלה הם חמורים ביותר ואין להשלים עם קיומם. צווים אלה חייבים להיות ממולאים בטרם ייחתמו ע"י הממונה על המחוז. על החותם לדעת על מה הוא חותם". השופט דחה גם את טענת התביעה שהסבירה כי שפירא היה חדש בתפקידו. "אדם הממלא תפקיד שכזה, אפילו לתקופה קצרה, עם סמכויות כל כך רבות, חייב להיות מודע לדרך עבודתו ולסמכויות המוקנות לו על פי חוק", אמר.

דובר משרד הפנים יצחק אגסי, אמר לכתבתנו, כי משרד הפנים מקבל את פסק הדין, יעיין בו, ילמד אותו לאשורו ויסיק את המסקנות הראויות.

אליהו שפירא עצמו אמר, כי חתם על מאות מסמכים בחודש, והוא אמון באנשים שהגישו לו את הטפסים לחתימה. לדבריו, הדבר אירע מזמן ואינו זוכר את פרטיו. אולם עקרונית, הוא סבור כי חתימה עוורת על טפסים היא בגדר נוהל עבודה סביר.

מזכ"ל מפ"ם, אלעזר גרנות, תובע בעקבות גזר הדין להקפיא לאלתר כל צווי ההריסה והפסקת הבניה שניתנו במגזר הבדואי, עד לבירור יסודי. לדבריו, חלוקת צווים "בלנקו" ונתינתם לאנשי הסיירת היא ביזוי שלטון החוק.

"לא נוכל לחיות בלי מקום לגדל בו את הצאן"

מאת שלי יחימוביץ', כתבת "על המשמר"

כאלף איש השתתפו אתמול בהפגנה בישוב הבדואי לגיה. תושבי הכפר ובדואים תושבי הסביבה מחו על הפקעת אדמות וצווי הריסה.

ההפגנה היתה מן הגדולות שהיו אי פעם במגזר הבדואי. תושבי לגיה צעדו בתהלוכה, וקראו להפסיק את הפקעת האדמות ולאפשר להם להמשיך באורח חיים חקלאי.

העצרת באה בעקבות שורה של פסקי דין שניתנו בעת האחרונה בהם נידונו בדואים לעונשי מאסר בפועל בגלל בניה בלתי חוקית.

בהפגנה השתתפו גם אנשי מפ"ם ור"צ. מזכ"ל מפ"ם, אלעזר גרנות, קרא לכל המפלגות לתמוך במאבקם של הבדואים. הוא אמר, כי ישובים יהודיים צריכים לקום בצד ישובים בדואים ולא במקומם.

נבהן אלסאנע, תושב לגיה אמר: "אנחנו רוצים להגן על המעט שקמו עד כה, עד למציאת אלטרנטיבה הוגנת בלגיה ובנגב. מבחולנו מגרשים בשנת 75', שילמנו עליהם, ולא קיבלנו אותם עד עכשיו. עכשיו יש לנו תנאים אחרים, אם לא אדמה חקלאית, לפחות משק עזר. אנחנו לא יכולים לחיות בלי מקום לגדל בו את הצאן".

קופמן לפרס: רצית להיפגש עם ערפאת?

מאת דורית גפן, כתבנו לענייני מפלגות

יו"ר סיעת הליכוד בכנסת, חיים קופמן, טוען, כי הגיעו אליו ידיעות מגורמים שנפגשו עם עדנאן חאשוגי, כי מ"מ ראש־הממשלה, שמעון פרס, יזם באמצעותו של חאשוגי מגעים עם ראש אש"ף, יאסר ערפאת.

לדבריו, חאשוגי העביר ח"ח לרוברט מקפארליין, לשעבר היועץ לענייני ביטחון לנשיא רייגן.

קופמן תובע משר־החוץ פרס לאשר או להכחיש את טענתו של חאשוגי.

תגבורות של משמר הגבול בירושלים מאבטחות את הצליינים הרבים שהגיעו לעיר העתיקה לחג הפסחא. (צילום אי. פי.)

רייגן הכפיל את המכס על אלקטרוניקה וכלים מיפן

מאת דליה רמאל כתבת "על המשמר" בארה"ב

הנשיא רייגן הטיל אתמול מכסי תגמול כבדים על תוצרת יפנית. מכסי המגן יכפילו את מחיריהם של מחשבים, טלוויזיות צבעוניות וכלי־עבודה חשמליים המיובאים מיפן.

הסנקציות הוטלו בטענה שהיפנים לא מילאו אחר דרישות הסכם סחר שנחתם עם ארה"ב ביולי שעבר. בהסכם התחייבו להפסיק שיווק שבבים אלקטרוניים במחירים נמוכים מהעלות במדינות אחרות, אך שבבים זולים מצאו דרכם לארה"ב. כמו כן, טוענים האמריקנים, יפן לא קיימה תנאי בהסכם, לפיו עליה לאפשר לארה"ב יצוא נרחב יותר של מוליכים־למחצה.

לפני שלושה שבועות הודיע רייגן על כוונתו לנקוט בצעד זה. עתה הושלמה רשימת המוצרים עליהם יוטלו המכסים והתקנות נכנסות לתוקף היום. זהו צעד ראשון במה שעלול להתפתח למלחמת־סחר כוללת בין ארה"ב ליפן.

המכסים, בשעור מאה אחוז כוללים מחשבים אישיים — בסכום של 180 מיליון דולר. טלוויזיות צבעוניות ב־90 מיליון וכלי־עבודה חשמליים ידניים (מקדחים, פטישים וכד') — ב־30 מיליון דולר. הסכום הכולל של 300 מיליון דולר אמור לכסות את הפסדי החברות האמריקניות.

השבבים עצמם הוצאו מרשימת המכסים, כדי למנוע פגיעה בתעשייה האמריקנית התלויה ב"צ'יפים" היפניים.

הנשיא ביצע את הטלת הסנקציות למרות בקשה של הרגע האחרון להימנע מכך, שהפנה אליו רה"מ יפן, נקאסונה, במכתב אישי. נקאסונה אמור להגיע לביקור בארה"ב בעוד כעשרה ימים, ואחד הנושאים בהם ידון יהיה יחסי הסחר בין ארה"ב ליפן.

מאידך נשמעו גם איומים מצד ממשלת יפן, להביא את העניין בפני ארגון גאט"ט — המסדיר את נושאי הסחר העולמי.

שגרירות יפן בוושינגטון פרסמה הודעה מטעם ממשלתה, לפיה היא "מאוכזבת עמוקות" מהטלת הסנקציות ו"ממשלת יפן תחתור להסרתן בהקדם האפשרי בדו־שיח קונסטרוקטיבי עם ממשלת ארה"ב".

רייגן אמר, כי הורה על הטלת הסנקציות "כדי לאכוף עקרונות של סחר הוגן וחופשי". והוסיף: "אני מצטער שהיה צורך בהן. נבטל אותן מיד לכשנמצא הוכחות מוצדקות לכך שהמכירה בהיקף (דמפינג) נפסקה, והורחבה הגישה (האמריקנית) לשוק היפני".

השר לסחר־חוץ, קלייטון יוטר, אמר כי "אינטרסים יפניים רבים מדי מונחים על כף המאזנים ביחסים אלה, מכדי שינסו לשקול פעולות תגמול". לדעתו, אפשר יהיה לפתור את הבעיה, אולם הדבר יצריך זמן. לפחות עד שיכוסו הפסדי התעשייה האמריקנית, ויוכח שהיפנים שינו את דרכי פעולתם.

ההחלטה וביצועה באות בתקופה בה שוקל הקונגרס חקיקה פרוטקציוניסטית בנושאי־סחר. החלטות בנושא צפויות בחודש הבא.

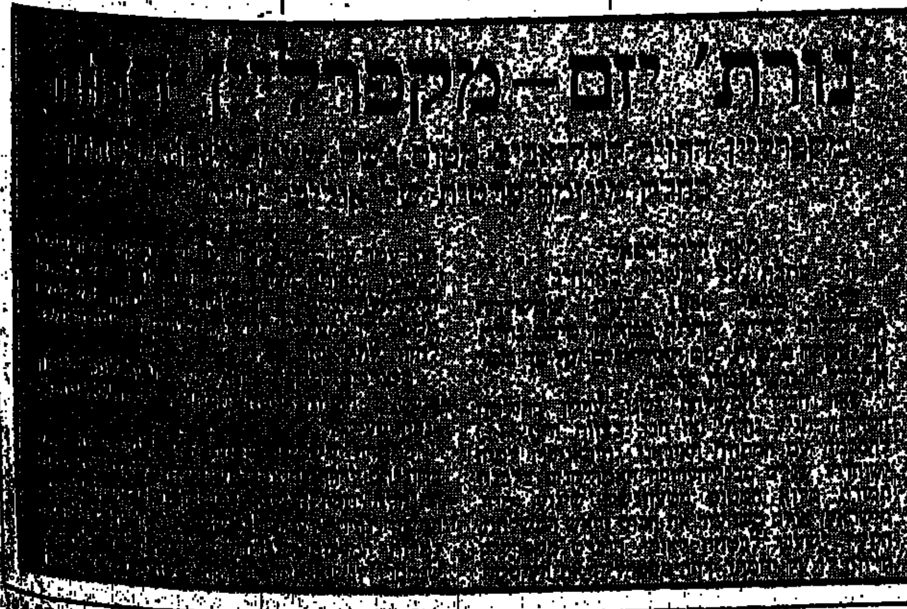

הגדה נוסח רבין

מאת מארק גפן

בעקבות האירועים האחרונים בגדה המערבית זכה יצחק רבין בביקורת קשה משני האגפים של המפה הפוליטית בארץ. השמאל טוען נגד הפעלת יד קשה כלפי האוכלוסיה הפלשתינית, ואילו הימין, ובעיקר גוש־אמונים והתחיה, מאשימים אותו בהפקרת בטחונם של התושבים היהודיים. ב„ליבראליזם" המעודד את הפיגועים החבלניים וכו'.

בביקורו באלפי־מנשה לא רצו כלל לשמוע את הסבריו, וכאשר ניסה לטעון, כי לא ניתן לעקור את הטרור לחלוטין על־ידי הפעלת כוח, הופסקו דבריו על־ידי קריאות התגרות גלויה בו. אולי היה נדמה לאותם אנשי גוש־אמונים, שיש במימרה השגרתית הזו של רבין איזה הד לצורך בפתרון מדיני, דבר הנראה בעיניהם כמו תבוסתנות הקרובה לבגידה. ואז ניסה רבין לרצותם על־ידי הצגת „הרקורד" שלו בהפעלת יד חזקה בגדה, ומנה אחת לאחת את האמצעים, אשר כדבריו מזמן לא השתמשנו בהם (כלומר, שהוא רבין חידש את הפעלתם), כמו גידול רב במעצרים מנהליים, גירושים ומעצרים לצורך החקירה.

שמעתי את קולו של רבין בשידורי ישראל ולא האמנתי. כל האמצעים שהוזכרו על־ידו נוגדים את אמנת ז'נבה. כולם הם בבחינת ענישה ללא עשיית דין. מה פירוש מעצר מנהלי? אם לא הטרדה ופגיעה באורח, שלשלטונות אין כל ראיה כדי להעמידו למשפט? הרי הצעד הזה הוא בבחינת הפחדה חסרת כל יסוד חוקי. על הגירוש אין צורך לדבר — זהו מעשה נקמה, שוב ללא כל הליך משפטי, הנוגד חוקים בינלאומיים. השלטון יכול לשפוט כל תושב על חטאיו — ואם יוכחו האשמות נגדו אף להושיבו בכלא, אך אין לו זכות לגרש אדם מביתו, אדמתו ומולדתו.

שיטה עיוורת

האמצעי האחרון שהוזכר על־ידי רבין בפני הקנאים הלאומנים, כאליבי להפעלת „יד חזקה" נוגע ל„ריבוי הנעצרים לצורך חקירה". עד כה סברנו, כי אנשים נעצרים לצורך חקירה כאשר קיים חשד ספציפי או ראיות לכאורה שהאיש חשוד במעשה עבירה. עתה עלינו להבין, כי מעצרים אלה נעשים בשיטה עיוורת, כדי לצבור כמות של עצורים, שחקירתם יכולה להמשך חודשים רבים, ובינתיים חייבים תושבי הגדה ללמוד לקח, שגם מי שלא עשה מאומה יוכל ליפול ברשת „הנעצרים לצורך החקירה".

למה לא האמנתי למשמע אוזניי משום שאפילו קודמו של רבין בתפקיד שר הבטחון, איש הליכוד, פרופ' משה ארנס, התחיל את פעולתו בשטחים בנסיון של מדיניות מתונה, והימנעות ככל האפשר מכל אותם אמצעים חריגים, שרבין התפאר בהם בפני אנשי גוש־אמונים. הוא לא הבין כנראה שלא יזכה לדברי שבח מצד המתנחלים, אפילו יתן הוראה לעקור, לא שלוש שורות של הפרדסים בצירי הכבישים אלא גם את הפרדסים בשלמותם.

מה קורה עם יצחק רבין? בזמנו, כאשר נתמנה כראש הממשלה, היו רבים ובתוכם גם אני, שתלו תקוות רבות ביכולתו לנתח ניתוח מבריק את המצבים הפוליטיים, אך גם ברעותיו השפויות והיוניות. באותה תקופה יצא לי לשוחח עמו לא פעם אחת. שמעתי מפיו את האמונה הכמעט קנאית בהכרח של ויתורים מרחיקי לכת למען הסדר שלום. הוא לא פירט, אך נתן להבין, כי הנסיגה מן השטחים, פרט לשינויים לא רבים המתחייבים מצורכי הבטחון, היא לא רק הכרחית, אלא גם כדאי לישראל, כמובן תמורת שלום אמיתי.

חולשת הדעת

לראשונה נתקלתי בסימני חולשת הדעת שלו, כאשר נפל בחלקו לטפל בפרשת ההתנחלות הבלתי חוקית בסבסטיה. בסוף יולי 1974 הביא גוש־אמונים ללא הפרעה מצד כוחות הבטחון 550 גברים, נשים וטף אל אזור שכם כדי להקים התנחלות חדשה בסבסטיה. הם קראו ל„ישוב" זה אלון־מורה. הם לא התגנבו, שהרי הביאו עמם 55 ילדים. הם באו ללא רשות הממשלה והכריזו על „הישוב היהודי החדש". בשלב זה גילה עדיין ראש הממשלה רבין נחישות דעת ועל פי הוראתו פונו כל „המתיישבים" מן המקום. אך לגוש־אמונים יש סבלנות והם אינם מוותרים על אזור שכם. כעבור שנה וחצי, בראשית דצמבר 1975, הם חזרו לסבסטיה. הפעם תירצו זאת כ„תשובה ציונית להחלטת האו"ם המגנה את הציונות כגזענות". אפשר היה לשאול מה הקשר בין המחאה נגד האו"ם לבין מעשה התגרות בחוק, בשלטון ובסמכות של ממשלת ישראל. אך גוש־אמונים מעולם לא נזקק לכיסוי הגיוני לפעילותו הבלתי חוקית. היום הם רוצים הקמת התנחלויות חדשות כתשובה ציונית למדיניותו של פרס למען כינוס הוועידה הבינלאומית. אז הם ישבו בסבסטיה בימי גשם וזלעפות. תחילה נמנעה מהם גם אספקת מזון, כדי להמריץ אותם להתפנות. יצחק רבין, ראש הממשלה, חזר והצהיר, כי „הממשלה איתנה ברעתה שלא להשלים עם הקמת התנחלות שלא על פי החלטתה". הוא הביא נוסח זה גם לאישור הממשלה, אלא שבפועל לא נעשה דבר כדי לפנותם בכוח. בינתיים, מאחורי גבו של רבין, הגיעה אספקה ליושבים בסבסטיה, והחוגים הלאומניים התחילו לעורר בציבור רגשי רחמים לגירוש של „ציונים טובים", ביניהם גם תינוקות הסובלים מקור ורעב, בגלל אטימותה של הממשלה.

מה מטריד יותר

נזדמן לי באחד מאותם הימים לשבת בלשכתו של יצחק רבין לשיחה אישית, לא לפרסום, להבנת הרקע לאירועים, ועל תוכניותיו המדיניות. שיחה שבה רוקנו כמה בקבוקי בירה. רבין, שאינו מצטיין בדרך־כלל בתקשורת אישית, נשמע כמי שרוצה להתחלק עם ההרהורים־לבטיו. הוא היה מוטרד מעניין סבסטיה כמו שהיה מוטרד ממערכת היחסים עם שמעון פרס שכיהן אז כשר הבטחון. לעתים היה נדמה, כי הדבר השני מטריד אותו יותר. כאשר שאלתיו למה אינו נותן הוראה לפנות את המתנחלים מסבסטיה, טען, כי מוטב לשמור את העימות בכוח לשעה שלא יהיה מנוס ממנו. הוא חשש, כי הפעלת כוח תפגע בתדמיתו בציבור הרחב. אך הוא לא האמין ברצינות בהתנחלות הזאת. ראשית, הם יברחו משם בגלל הגשמים. שנית, כעת ימי חג החנוכה, ולכן באו הרבה תלמידים. אך אחרי החג יחזרו למקומותיהם ללימודים. ניתן להם להסתלק על פי החלטתם הם. ובכלל, אין לך מה לדאוג — אם נצטרך, נפעיל גם את סמכותה של הממשלה, ונשתמש גם בכוח.

בנימת דבריו חשתי את ההססנות ואת הרתיעה מפני קבלת החלטה חד־משמעית. לאחר השיחה הזאת התחלתי לראשונה לפקפק בכושר מנהיגותו של רבין. היה קשה להשלים עם אותם לבטים של ראש הממשלה, אשר אינו יודע כיצד להתמודד עם כמה עשרות מתנחלים, אשר הפרו באופן גלוי את החוק. וההמשך ידוע. המתנחלים אומנם התפנו אבל על פי „הסכם פשרה", שלפיו הועברו למחנה צבאי סמוך. סופקו להם קראוונים למגורים (משרד הבטחון היה יעיל מאד במבצע הזה). הם קיבלו מזון ודובר על חודשים מספר בלבד. זו פשרה של נצחון „הגוש". אלון־מורה הוקמה באותה סביבה, והקמתה מתוך היכולת לכופף את הממשלה הפכה לקו־פעולה של גוש־אמונים.

האכזבה מיצחק רבין היא במידה מסויימת אכזבה מן התקווה שהיתה לפני 13 שנה, כאשר לראשות הממשלה הגיע אם המבשר תמורה. למרבה הצער הוא מאכזב גם בכושר מנהיגות ויכולת לקבל החלטות בתחומים השייכים למשרדו

לא כל כך שותף

מאז חלפו שנים ועם הזמן חלו גם תמורות בהשקפותיו של יצחק רבין. הוא אינו מרבה להתבטא בשאלות מדיניות, אך כאשר הוא משמיע את דעתו בנושאים אלה הדברים מעורפלים מאד. בוודאי שאי־אפשר להגדירו כיונה, אך נדמה, כי גם העמדות המקובלות של מפלגתו אינן מעוררות בו התלהבות יתירה. קחו למשל את נושא הוועידה הבינלאומית, ששמעון פרס מיקד בה בזמן האחרון את מאמציו למען תהליך השלום. האם שמעתם את יצחק רבין משתלב בעימות עם הליכוד? פעם אחת אמר משהו על הוועידה הבינלאומית, אך באמירה זו היתה מידה רבה של סקפטיות לא רק לגבי ממשות הרעיון, אלא גם לגבי הצורך לעסוק בו. הוא לא כל כך שותף לשמעון פרס בפעילות הזאת.

מדיניותו בגדה מצטיינת ביד חזקה וב־ראיית נושא הגדה כשאלה בטחונית בלבד. הוא אינו מחפש שם בקרב הפלשתינים פארט־נרים לדיאלוג, ומעדיף למצוא פארטנרים בקרב המתנחלים. ואומנם בתקופה הראשונה הוא זוכה גם לשבחים מצד גוש־אמונים. הוא עדיף גם מיצחק שמיר. כוחות הבטחון מרבים לירות בחושבים, נהרגים סתם עוברי רחוב, גם ילדים, וכל התחקירים מוכיחים, כי „השימוש בכוח היה סביר ומוצדק". איש לא יכול להסביר לשם מה נחוצה המעורבות של צה"ל ליד הקמפוסים הערביים. מה יש לצה"ל לחפש שם. על כך באה התשובה, כי כוחות בטחון מתערבים כאשר קיים חשד ל„פעילות עויינת". זו, פירושה — הרצאות, נאומים (בתוך הקמפוס), או חוברות וספרים שאינם בדיוק חומר הסברה של התנועה הציונית. משה דיין, שלא דאג פחות לענייני הבטחון בגדה מאשר שרי הבטחון שבאו אחריו, טען שאין לנו צורך להכניס את אפנו לנעשה בקרב הפלשתינים. אין צורך בשום בדיקה כדי לדעת שכולם תומכים באש"ף.

יצחק רבין מבין גם היום שלא ניתן להחזיק לאורך זמן בגדה. הוא יודע, כי ישראל תצטרך לסגת ממנה. אני מבין, כי כשר הבטחון הוא נתון בדילמה קשה: כיצד להבטיח שקט, למנוע מעשי חבלה כל עוד לא פותרים את הבעיה הפלשתינית, שהיא שורש התסיסה ואי־השקט. לאמיתו של דבר, התחום הזה של אחריות המוטלת על שר הבטחון הוא בלתי־אפשרי לאדם בעל השקפות יוניות. גם מה שמכונה כיחס ליבראלי ומתון, טומן בחובו את האי־שוויון וההשפלה הנובעים מעצם הכיבוש. אך אם הכיבוש הוא עדיין המציאות של הגדה אפשר היה לצפות מיצחק רבין שיעז ויבחר במינימום של פגיעה באוכלוסיה הכבושה. התפארותו שהוא נקט „אמצעים שמזמן לא היו בשימוש" (גירושים, מעצרים מנהליים ומעצרים לצורך חקירה בהיקף רחב) ממש מדהימים כשהם מושמעים מפיו של מדינאי סוציאליסטי (שכחתם, כי מפלגת העבודה שייכת לאינטרנאציונאל סוציאלי־סטי?), מדינאי, שגם מטעמים בטחוניים לטווח ארוך יותר, חייב להבין שכל עוול מיותר גורם להצטברות שנאה שקשה יהיה להתגבר על משקעיה, גם לאחר הסדר מדיני.

פיל לבן

למרבה הצער יצחק רבין מאכזב גם בכושר מנהיגות ויכולת לקבל החלטות בתחומים אחרים, השייכים ישירות למשרדו. אומנם בהיכנסו למשרד הבטחון מצא כבר את ה„לביא" כפרוייקט בשלבי ביצוע. אך רבין ידע, כי הלביא הוא „הפיל הלבן" שמשרד הבטחון (והמדינה בכלל) לא יכולים לעמוד בהוצאות פיתוחו וייצורו. גם חיל־האוויר לא מתלהב ממנו כלשון המעטה, שלא לדבר על זרועות אחרות של צה"ל, שיפלו קורבן להשקעת כל המשאבים בפרוייקט הגיגאנטי הזה. שר הבטחון נשמע כאומר דבר והיפוכו. פעם הוא אומר, שאילו ההחלטה הראשונית היתה צריכה להתקבל על־ידו היה רוחה את התוכנית על הסף. פעם אחרת הוא טוען, כי אי־אפשר להפסיק את הייצור היום, כי הדבר יגרום לפיטורי אלפים בתעשייה האווירית. פעם הוא אומר, כי ניתן להמשיך ולסיים את הפרוייקט אם יימצא הכסף הדרוש. אבל יצחק רבין הוא גם חבר בממשלה, ועליו לדעת שזו צימצמה תקציבים של משרדי החינוך והבריאות עד כדי פגיעה בשירותים החיוניים ביותר. כושר מנהיגות נבחן אומנם בבדיקת כל השיקולים, אך עיקרו בקבלת החלטה נועזת, ולרבין אין אומץ לומר ברורות את אשר מובן לו מאליו — את הפרוייקט הזה אין לבצע על פי יכולתה הכלכלית של ישראל, ועדיין נותר גם ספק גדול אם הוא דרוש לבטחונה של ישראל.

חילול שבת על־ידי „אף־15"

האכזבה מיצחק רבין היא במידה מסויימת אכזבה מן התקווה שהיתה לפני 13 שנה, כאשר לראשות הממשלה הגיע אדם המבשר תמורה. איש־צבא ורמטכ"ל מעולה ששורשיו בתנועת העבודה, שגריר ישראל בארצות־הברית, אשר ניתוחיו את מערכת היחסים בין שתי המדינות וההערכות המדיניות הכוללות שלו עוררו התפעלות ממוחו האנליטי ומשליטתו המבריקה בחומר, איש עם אשראי עצום בציבור, נכשל בצורה אווילית במשבר עם המפד"ל (חילול שבת על־ידי מטוסי אף־15) וגרם להקדמת הבחירות בתקופה הנוחה ביותר למהפך השלטוני בארץ. אני זוכר, כי האמון והתקווה שתלו אז ברבין היו כה גדולים עד שבאחר הבירורים הנצחיים במפ"ם „בעד ונגד המערך" היו, אשר ביקשו להציג את התנאי, כי יצחק רבין ולא שמעון פרס יעמוד בראש הרשימה.

יבואו ויגידו, כי גם היום יצחק רבין צובר אחוזים גבוהים בסקרים. אך למי שיבדוק את העניין יתברר כי התמיכה בו בחוגי „המחנה הלאומי" שבציבור היא הבסיס לפופולריות זו. אין זו בדיוק מחמאה ליצחק רבין, ממנהיגי מפלגת העבודה.

פופולארי במחנה הלאומי - רבין

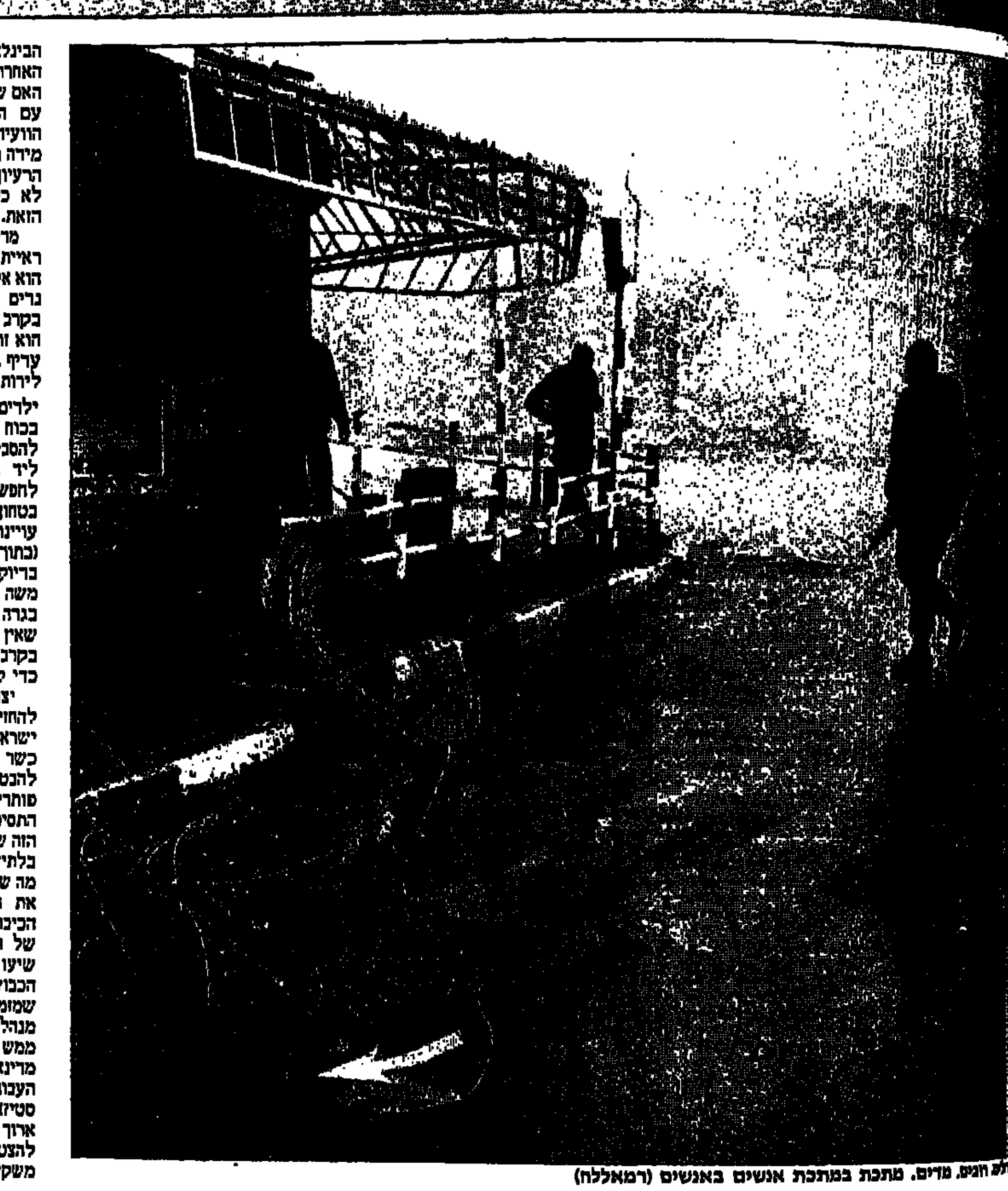
לא חוגים, מדים. מתכת במתכת אנשים באנשים (רמאללה)

שלום של בן־גוריון

מאת אתי רונאל

„אתה תיקבר כאן, אבל — אינני בטוח שגם נכדך יקבר כאן. אם העם לא יידע לשמור על „המדינה, ספק אם זו תתקיים גם עבור נכדיו. ולא מפני הערבים אני חרד. אלא ליהודים, שלא יבינו מוחו הכלי היקר שניתן בידיהם" — כך אמר בן־גוריון לבנו עמוס זמן קצר לפני מותו. הדברים, הנשמעים אפוקליפטיים משהו, ואשר עמוס בן־גוריון התלבט קשות אם לפרסם, ישודרו לראשונה בתכנית הטלוויזיה „אזרח מדינת ישראל דוד בן־גוריון", שתוקרן בערב יום העצמאות.

גם הדברים שאמר ב.ג. על אופי המדינה והשטחים המוחזקים מפתיעים בראייה למרחוק ובעומק החזון הטמונים בהם. כבר במלחמת ששת הימים, מעידה בתו של ב.ג., גאולה בן־אליעזר, אמר שצריך להחזיר את השטחים תמורת שלום. „אמרו עליו אז שהוא סנילי", מספרת גאולה, „אלא שהוא היה רחוק מלהיות סנילי. ואולי, אם היינו שומעים בקולו, היה לנו היום שלום".

לא צריך מומחים שאומרים „לא"

„גם אני שמעתי אותו מכריז שתמורת שלום הוא מוכן להחזיר את כל השטחים חוץ מירושלים", מספר יצחק נבון, שהיה מזכירו האישי של ב.ג. „שאלתי אותו: 'ובגולן הייתז' לא, אמר ב.ג. אירגנו הליקופטר ועזר וייצמן ליווה אותו. וכשראה ב.ג. את הגליל מלמעלה, ואיך הסורים שולטים עליו מן הגולן, אמר שאין להחזיר גם את הגולן. עברו כמה חודשים ושוב חזר ב.ג. ואמר שאין להחזיר רק את ירושלים. מכל מקום, התפישה היתה של הצורך במדינה יהודית, איכותית ולא דו־לאומית. אין מנהלים מדיניות לפי צרכים של רגש אלא לפי המציאות, אמר ב.ג. ואני זוכר שב־1960 שאל דה־גול את ב.ג., כשנפגש איתו, מהן שאיפותיו הטריטוריאליות, וב.ג. אמר שהוא מוכן לחתום על הסכם שלום למאה השנים הבאות על סמך הגבולות הקיימים. לדעתו, ניתן היה ליישב בגבולות אלה 8 עד 10 מיליון יהודים באותה מידת צפיפות הקיימת בהולנד. או קיווה ב.ג. ששערי בריה"מ ייפתחו, ותבע להתכונן לבואם של יהודי בריה"מ כמו גם לבואם של יהודי ארצות המערב שיימשכו, כך חשב על־ידי חברת הסגולה שנציע להם".

וכאן מגיע סיפורו של חבל לכיש. ב.ג., מספר אלחנן ישי, שעבר איתו שנים רבות כמזכיר לא רשמי, גרס ששטח ריק מזמין כובשים. לכן רצה ליישב את חבל לכיש. „הגעתי לאשכול, סיפרתי לו את הסיפור והוא אמר: מה המשוגע הזה רוצה מחיין יש לי אדמה, כבישים ומים במרכז הארץ, למה ללכת למדבר? אבל מה, הוסיף אשכול, ברוב המקרים הוא צדק, אז אולי הוא יצדק גם הפעם".

אחרי מלחמת ששת הימים אמר ב.ג. שתמורת שלום היה מוכן להחזיר את כל השטחים חוץ מירושלים. „אמרו עליו אז שהוא סנילי", מספרת בתו גאולה. יצחק נבון, מזכירו לשעבר, אומר כי ב.ג. טען ש„אין מנהלים מדיניות לפי רגש אלא לפי המציאות". ב.ג. האנושי, הרגיש והמפתיע, כפי שזוכרים אותו בני משפחתו ואנשים שעבדו במחיצתו — בתוכנית טלוויזיה שתשודר ביום העצמאות

מספר לובה אליאב, שהיה אז מדריך עולי קוצ'ין ברברים ועוזרו של אשכול: „התחלנו לתכנן 30־40 מושבים ועיר חדשה. הכל על המפה. ולקחנו את ב.ג. לסיור בשטח. אמר ב.ג.: פה יהיו מטעים בהדרים של רימונים. ענה לו אחד המומחים: לא, האדמה כאן המוצה מדי. אמר ב.ג.: אז יהיו פה מטעים בהדרים של תפוחים. אמר המומחה: לא, האדמה כאן מלוחה מדי. שאל ב.ג.: מי זה? אמרתי לה: מומחה לחקלאות. אמר ב.ג.: אנחנו צריכים מומחים שיגידו כן, לא מומחים שאומרים לא."

„ראו, מוסיף לובה ומספר, תחלו הבעיות עם מיליון העולים שעלו ארצה. לא היה שיכון, לא היתה תעסוקה, והתחיל ויכוח את מי צריך ואת מי לא צריך להעלות ארצה. ב־1953 דיווחו שליחי הסוכנות על יהודי קוצ'ין מצפון הודו, שיושבים על המזוודות ומבקשים לעלות. באו הרופאים שהשתתפו במשלחת הסוכנות וטענו שהם חוששים מפני המחלות הנפוצות במזרח הרחוק, והם רוצים לחזור ולבדוק את עולי קוצ'ין. אמר ב.ג., ועימו גם אשכול וסנטה יוספטל: לשם מה נועדה הציונות אם לא כדי להעלות את יהודי קוצ'ין והם עלו והתיישבו במושב נבטים, 9 ק"מ מבאר־שבע, על מנת שניתן יהיה לעקוב ולראות מהו מצבם. חקלאות לא היתה, מים לא היו. הדבר היחיד שכן היה שם היו הנחשים, שהקוצ'ינים היו מומחים להריגתם, עד שהיסלו את כולם. היום זהו אחד המושבים היפים בארץ".

על הליכתו של ב.ג. לנגב מספר הבן, עמוס בן־גוריון: „אני זוכר, שסיירנו בנגב והגענו לשדה־בוקר. עשרים חבר'ה עם אוהלים, שסיפרו, שהם רוצים לגדל סוסים ולהיות בוקרים. שאל ב.ג.: מה היה קורה אם אחד החורים שלכם היה רוצה לבוא לכאן? תקבלו אותו? ידעתי שב.ג. לא שואל סתם. הוא רצה לדעת מה יכול איש מבוגר לעשות שם. 'אולי להיות סנדלר, לתקן נעליים' הציע ב.ג. והחבר'ה היו מאוד נבוכים. כשחזרנו אמר ב.ג.: 'גם ר' יוחנן היה סנדלר וזה לא גרע מכבודו'".

מה שהתלהבה פחות היתה פולה, שאמרה: „מה תעשה שם יהודי־זקנה־כמעט־קופת־חולים אין שם, חברות גם כן, והאבק ייכנס לי לתוך הצריף".

לבסוף נענתה פולה. אז כתב לה ב.ג. את ההקדשה המפורסמת: „זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה".

מלבד סיפורי חזון גדושה התכנית ומלאה גם בפכים קטנים, סיפורים אנושיים המאירים את ב.ג. באור חיובי, אולי חיובי מדי (ראה משבצת נפרדת), מפי בני משפחתו, מי שעבדו איתו ואנשים בהם נפגש באקראי.

הגובה המטריד אותו

„אחד הנושאים שהטריד את בן־גוריון היה נמיכות קומתו", מספר נכדו, יריב בן־אליעזר. „הוא אהב להקיף עצמו בצעירים גבוהים ויפי תואר ואחת לשבועיים היה מודד אותנו, הנכדים, ומשווה בינינו. אני הייתי אלוף המשפחה בנושא הגובה. יום אחד הזמין אותי ב.ג. להצטרף אליו לארוחת־צהריים בבית הנשיא בן־צבי. כשהגענו, הבריח אותנו לעמוד גב אל גב, וכשראה שאני גבוה יותר הכריז בגאווה: 'ראיתם שהנכד שלי גבוה יותר מנשיא המדינה?' לעומת זאת דאג ב.ג. לבן הצעיר, שהיה נמוך מדיבה, והתאכזב מאוד כשגילה שהנער אינו גדל בקצב הרצוי".

„כשהיה ב.ג. נער", מספרת גאולה בן־אליעזר, יעצו השכנות לאמו לקחתו לרופא בגלל קומתו הנמוכה. הרופא הרגיע את האם וזו עברה בגאווה בין השכנות ואמרה להן: יש לי שני בנים; האחד עוסק בתורה, ואותו יכיר כל העם, אבל את דוד יכיר כל העולם...".

על יחסו המיוחד של ב.ג. לאמו, ממנה התייתם בגיל 11, מספרת גאולה כי היה חולם עליה מדי לילה, למרות שלא זכר את מראיה, והאהבה הזאת עברה מאוחר יותר אל כל אם. אחרת, שהצטיירה לו, כנראה, כאמו. למשל כשהיה שר ביטחון הרש מקציניו לעברת את שמותיהם. כולם הסכימו חוץ מלסקוב, שהסביר כי אביו שהיה עגלון, נרצח בידי ערבים ואמו גידלה אותו ואת אחיו בתנאים קשים ביותר. „אם אחליף את שמי, תחשוב אמא שאני מתבייש בה", אמר לסקוב לב.ג., שאמר לו כי הוא אוסר עליו לשנות את שמו.

גם במכתב לשמעון שטרית, היום דיקן הפקולטה למשפטים בירושלים ואחד המועמדים לתפקיד מבקר המדינה, או — בן למשפחה ברוכת ילדים מטבריה, שהתייתם מאמו, כותב ב.ג.: „אני יודע מהו לאבד אם. שנים רבות חלמתי על אמי בינגן עמוק ועד היום אני מרגיש מחסורה. אולם ונחתם בכך שיש לך אבא טוב". שטרית זכה אז בפרס חתן התנ"ך (וגבר על מזכיר הממשלה דהיום, אליקים רובינשטיין) וב.ג. שמח ש„לא האשכנזים נצחו", משמשע ב.ג. שאביו של שטרית עובד בסלילת כבישים גברה שמחתו, מפני שאנם מכך חיזוק להבנתו — בניגוד לדעתם של כמה חוקרים — שגם בני עדות המזרח מסוגלים להגיע להישגים.

על אהבתו לפולה מספרים בני המשפחה, כי פולה, שבה ראה ב.ג. מומחית לטזון, אילצה אותו לאכול פעמיים ביום „קוץ'־מוץ'". מעין רייסה מורכה של גבינה, לבן ורסק תפוחים. יום אחד, זמן רב לאחר פטירתה של פולה, ראתה גאולה את ב.ג. יושב לבדו במטבח ואוכל את הקוץ'־מוץ'. „אבא", אמרה, „כשאמא היתה קיימת חייב. עכשיו, מי מכריח אותך?" והוא השיב: „אני אוכל את זה פעם אחת ביום, לזכרה".

כשנפטרה פולה, יצא ב.ג. לחפש מקום לקבורתה. היה שם מדרון צר, שהשקיף על קניון מרהיב, ושם ביקש ב.ג. לקבור אותו ואת פולה. בנו עמוס ניסה להסביר לו שהשטח צר מדי ולא יספיק לאירועים ממלכתיים, אבל ב.ג. התעקש ואמר שהוא רוצה להיקבר שם מפני שבעתיד יהיה המקום מלא פרחים וירק, „שיצמיחו החלוצים בעזרת המרע".

אם היינו שומעים בקולו — ב.ג.

...מאחור: רנה ועמוס. אמרו שאבא היה סנילי. רינונים

קשה, יבש וקוצני

„הדבר היחיד שאפשר עוד לשנות היום זו ההיסטוריה" — אומר מנחה התוכנית, מני פאר. ויש מי שסבורים כי הצגתו של בן־גוריון בתוכנית באופן חד־ממדי, כאיש אנושי, עדין וחם ביחסיו האישיים עם בני־אדם — חוטאת לאמת.

„בן־גוריון" — אומר הביוגרף של ב.ג. ד"ר מיכאל בר־זוהר „היה איש מאוד לא נעים, קשה, יבש ענייני ונטול הומור. בהיותו מסוגר מאוד, התקשה לבטא רגשות גם כשרצה בכך. לא ידע לספר בדיחה, להבין בדיחה, או לנהל שיחת חולין.

הסיפור הקלאסי על ב.ג. הוא על הסופר שלמה גרודזנסקי, שהתלונן בפני ברל כצנלסון על כך, שעם ב.ג. אי־אפשר לפטפט. ברל סיפר זאת לב.ג. ולמחרת היום נאמר לו, לגרודזנסקי, שב.ג. מחכה לו בביתו ב־5.00 אחה"צ. כשהגיע גרודזנסקי לביתו, אמר לו ב.ג. בסגנונו הסטקטו: גרודזנסקי ישב. השתררה שתיקה. נו, פטפט, אמר לו ב.ג.

לא היה לו פנאי לשיחות חולין כך שהיה קשה מאוד ליצור איתו קשר בלתי־אמצעי. היו רננה בתו, וטדי קולק, שנהגו כלפיו באופן חם ופתוח ונענו בצורה דומה. אבל ליתר הילדים היה כלפיו מורא עצום והיו נכנסים אליו על קצות האצבעות. וכאשר לאחרים — מי שעבד איתו התרשם מהגינותו, מכושר ההכרעה שלו, מראייתו את העתיד — כולן תכונות מנהיגותיות. אבל יחסים של שוויון ודיאלוג היו לבן־גוריון רק עם מעט מאוד אנשים, כמו, למשל, עם משה דיין שידע לדבר איתו בגילוי־לב. כלפי האחרים היה ב.ג. מחוספס מאוד. קיצוני, עם לא מעט התפרצויות לא נעימות.

„באשר ליריבים — כלפיהם היה ב.ג. קיצוני מאוד וקוצני מאוד. הוא היה נוהג למחוץ אותם עד כדי בכי. כך למשל, פגע קשות עד עמקי נפשו ביוסף גלילי, כראשי מפ"ם, במשה שרת, שלא לדבר על מה שעשה לבגין. כפולמוסן חריף ורב־עוצמה, התייחס ב.ג. ליריבים כמו לאויבים וכשהיפנה את כוח המחץ שלו כלפי אדם בודד, יכול היה להרסו בלי להניד עפעף.

כאשר לידידים, היו לו לב.ג. שני חברים: יצחק בן־צבי וברל כצנלסון. רחל ינאית אמרה פעם, שב.ג. אהב את העובדה שבן צבי אוהב אותו ומעריך אותו. אבל, בכלל, היה ב.ג. אדם בודד מאוד, כמעט ללא חברים.

אתי רונאל

נירמולים

כתב וצילם: עמירם כהן

התור הארוך והמתפתל לפתח השגרירות המצרית ברחוב באזל הזכיר לי כי ימי הפסח הם הזמן המתאים להצטייד במצלמת P.H.D („פרס הייר ראממי") ולרדת מצרימה. אחרי אפריל, מספרים החברים, נורא חם שם, והמיזוג אצלם תמיד מקולקל. וקח איתך מצרימה, אמרו החברים, את „המדריך לתייר במצרים" מאת אהוד יערי, וטוב שתקרא לפני, ולא אחרי הביקור.

באדיבותו של המחבר, מספר עצות חיוניות: „אל תרחק בהם להיכנס לוויכוחים פוליטיים. אל תנסה ללמדם פרק בהלכות הציונות, למי שאינו להוט להאזין. אל תמהר לספר בחוויות המלחמה... המצרים הם אומנם בעלי דם קל כלשונם, טובי מזג ואדיבים ומתרחקים ממריבות — אבל אין הם אוהבים התערבות בענייניהם...

„במועדוני הלילה, במסעדות, באתרי התיירות, יש מבקרים רבים מארצות ערביות אחרות. רובם מעוניינים להתרחק ממגע עם הישראלים. אין טעם להביך אותם בפניות ישירות... והוא הדין בפלשתינים... מול בית הכנסת בקהיר (רחוב עדלי) יש משרד של הפתח וברובע הליופוליס שבצפון קהיר יש תערוכה של בגדים עממיים פלשתיניים, בניהולה של חדיג'ה, אחותו של יאסר עראפאת. אל תראה חובה לעצמך לדרוש בשלומם...".

הקרקרים של גברת רגינה

ביר מרדכי קונים מים מינרליים. ברפיח, אמרו לנו, נעבור לאוטובוס מצרי, לנהג מצרי. תחושה מוזרה בבטן, של מפגש אחרון עם הציוויליזציה.

במסוף המצרי ברפיח נפגשים, לראשונה שלא בשדה הקרב, עם נושאי מדים מצריים, נשק מצרי. משתדלים להרחיק את ראס־בורקה. הלב נותן נתירה, משהו קורה בתוכן שלפנינו. „אנטישמיות אתן לא תקחו לי"... צורות מישהי בעברית. „תיכף ומיד תחזירו לי את הסורדינים!"

המוכסות הבדואיות, שהמצרים העמידו לבדוק את חפצינו, עושות כאסה במזוודות לגברת אחת מרמת־גן בשם רגינה, משליכות החוצה את כל דברי המזון שלקחה עימה לארץ היאור. אותה גברת, כעצם כולנו, לקחנו ברצינות רבה מדי את השמועה כי יום תמים, מרפיח ועד קהיר, לא יהיו עצירות. ומה אם יתקלקל האוטובוס המצרי וניתקע במדבר? יהודים לא לוקחים סיכונים. מסתבר פתאום שאנשים סוחבים איתם מזוודות מלאות בשימורים, קורקרים, גבינות, פירות יבשים, חלבות וסוכריות וכמובן ירקות ופירות טריים. בעיני מישהו בקהיר הסיפור הזה התחיל להיראות מגוחך. „מותר להכניס אוכל ליום אחד, ולא לשבוע", מסביר לי ביובש קצין מכס מצרי. מתחיל מו"מ ממושך עד שנמצאת פשרה: המוכסות הבדואיות (שאינן מדברות אפילו מלה אחת אנגלית), החזירו לנו חלק מהמלקוח, כל מה שלא באריזה מקורית, שזה עדיין בבחינת „סנדויצ'ים".

השלום לא בוטל

ביציאה מרפיח לכיוון קנטרה הכביש הצר ...ום להלוטין בעשרות רבות של טנדרים, ...שאיות ופרייבטים עטויי סיסמאות וכרזות ...בעוניות, ועליהם מאות בדואים מצוחים ...ורעקים, מניפים למולנו שתי אצבעות „וי". והלנו — אולי בוטל השלום ושכחו, ...„חברה הגיאוגרפית", לעדכן אותנו?

אומר, נציג חברת התיירות המצרית „סאפגה", שהצטרף אלינו במסוף רפיח, ולעולם לא תנחש על־פי עיניו המתגלגלות מה הוא חושב עליך באמת — מרגיע את המודאגים: „בימים אלה ממש מתקיימות בחירות לפרלמנט המצרי; וההלוכה הזו היא, לדבריו, „ביטוי לדמוקרטיה החדשה שהנהיג הראיס מובארק" והבדואים המצוחים נמצאים בעיצומה של תהלוכת תמיכה באחד הנכבדים באיזור, שתמונתו מפארת כל בקתה ומשוכה וגדר עזים מרפיח ועד אל־עריש.

מצרים כולה, אנחנו מגלים בהמשך, מוצפת בכרזות ותמונות המועמדים ואין קיר פנוי מהן. ששת אלפים מועמדים מתחרים על 450 מקומות. ברוך ג'מילי ממשאבות שער הגיא והוא ילד קטן לעומת היזמות של פעילי המפלגות המצריים; על כותלי המסגדים הקדושים ביותר על חומות הכנסיות ואפילו על הספינקס והפסלים העתיקים המקשטים את כיכרות קהיר וגיזה (המעטים) מצאנו אותם. אפילו בכיכר „אל־תחריר" הדביק פעיל בעל יוזמה את תמונת מועמדו על גב פסלו של רעמסס השני.

יהודה בכר מתל־אביב היה שם

„יהודה בכר, כרם התימנים, תל־אביב", ביקר בקברו של האציל מרורוקא, קבר יחיד במינו מימי הממלכה העתיקה המצרי באתר מקדשי הקבורה של סקרה שליד קהיר. איך יודעים? כתוב שם, חרוט בלבן על האבנים העתיקות באותיות פונטיות, בעברית מדוברת.

סיק טרנזיט גלוריה מונדי

איפה ימית, איפה דקלה, איפה שרות, איפה אבי סארהן, איפה גן הירק של נאות סיני שבעטיו כמעט פרצה מלחמת אחים — אף אות עברית על שלט לא נותרה בפיתחת רפיח מהאימפריה הישראלית המאוחרת, לבד מכמה מבנים נטושים מ„היאחזות הנחל בסיני", שממערב לברדוויל, וזה עושה לך הרהורים פילוסופיים על מה שישאר אולי מהתקופה הישראלית ביהודה ושומרון. תרייטר קברים קדושים, ביניהם בוודאי גם של הרב דרוקמן והרב לווינגר, ותור ארוך ליד שירותי הנשים. סיק טרנזיט גלוריה מונדי.

קטע צפוי על שיכונים ואשפה

אל־עריש. כמעט לא ניתן לזהות את העיירה הרדומה והמאובקת, שהדבר היחיד הזכור לי ממנה הוא השוק, שם ישבנו גם בכינו ברכינו למוצבי קנטרה הפירדן; מקפיצים קופסת גפרורים על קצה שולחן אפוף זבובים, מי יזכה בפחית „מכבי".

לכל אורך החוף, בינות לדקלים הידועים, הקימו המצרים בתי נופש במבנה קולוניאלי. „אל־עריש", מבטיח אחמד, „תהיה, על־פי מצוותו של הראיס מובארק, אלכסנדריה של סיני".

בהמשך, דרומה, מתרוממות מהחול הצהוב עיירות של שיכונים. בלוקים מרובעים של ארבע־חמש קומות, בנייה נוסח אשדוד ואופקים, מלווים אותך לכל אורך הכביש רפיח־קנטרה, ובין בלוק לבלוק רק הגדרות השחורות של העזים מעידות שבבלוקים הללו גרים בדואים שעברו „אורבניזציה". ככל שמתקרבים לקהיר מתעבים שיכוני המדבר המרוחים הללו ההופכים, כצפוי, לסלאמס. אין להם, כנראה, למצרים כל תחושה סביבתית. בגיזה, ליד מבנן הפירמידות הלאומי, איזור הנחשב „טוב", הרבה שיכונים של המעמד הבינוני, לא תמצא עץ נטוע, לא שיח, לא פרח, לא גדר חיה, לא עציץ מציץ מגזוזטרה, רק שכבה אשפה צפה על מי ביוב שחורים ומעלי בועות, והמצרי מדלג בזריזות מקופסה לאבן הבולטים מעל למים השחורים בדרכו לביתו.

פיתרון מקורי אחד לאשפה המצטברת הוא הגג. התייר המטפס למרומי המינרט של מסגד איבן טולון במזרח קהיר, עשוי לזכות במראה בלתי נשכח — אין גג באיזור שאינו משמש כמיכל אשפה ענק. בכל קהיר האדירה לא ראיתי אפילו מכונית אשפה אחת. מדי פעם תראה זקן בגלבייה ותרבוש, לפעמים יחף, דוחף בכל כוחו עגלת אשפה ענקית, מין מיכל־ענק הנוסע על גלגלי ברזל קטנים חסרי צמיגים. איך מגיעה האשפה מעגלות אלו ל„עיר האשפה", אתר בגודלה של גבעתיים בדרום קהיר — תמהני. „עיר האשפה", היושבת בסמוך להריסות קהיר העתיקה („פוסטט"), איננה בלתי מיושבת. מאות בקתות של חימר ובוץ נבנו בין עירמות הענק המצחינות וילדים יחפים בגלביות משחקים עליהן.

שלושה ז'קטים בחמישים דולר

„... לא הייתם ב„טלעת אל־חארב..."? קניתי שם שלושה ז'קטים עור אמיתי בחמישים דולר אחד. בארץ היית משלמת מאתיים כמו כלום. ממש מצטערת שלא לקחתי עוד שניים בשביל הגיסים..."

„... אמרו לנו בארץ שבזהב זה קבוע, אי־אפשר להוריד גרוש. איפה, בעלי הצליח ב„אסער" להוריד חמישה דולר אצל ארמני אחד..."

„... לקחתי ארבעה זוגות לילדים... רוצים לחטוף שוק...? — אחת־עשרה גיני (שבע וחצי שקל) זוג ב„קאסר אל ניל", אבל אחותי אומרת שזה עבודה ערבית..."

„... איך שרצינו להכנס לפירמידה, עמד שם אחד בגלבייה עם פסלונים יפהפיים... אפילו ריח עתיק היה להם. בעלי אומר שזה סתם ריח של עשן, כי אלה עוד גרים עם העיזים. אני חושבת שזה רעמסס השני או השישי, או מה־הומר־עלי משהו כזה. בעלי הצליח להוריד ממאה גיני לעשרים, אבל עד שגמרנו עם הערבי, כבר לא יצא לנו להיכנס לפירמידה. יודעים מה, בסך הכל לא מצטערת. החברה אמרו שהיה שם בפנים נורא קלסטרופוביה ומחניק ומלא יפאנים וצריך לעשות איזה מאה וחמישים מטר בכיפוף, ובעלי סובל מברכיים... והכי בדיחה זה איך שאנחנו באים לחאן אל־חלילי, אנחנו מוצאים בדיוק פסלון כזה בחמש עשרה גיני... מילא, אני לא בוכה בשביל חמישה גיני, אפילו שבהתחלה חשבנו שזה משיש איטלקי, אבל בסוף זה סתם אלבסטר... בסך הכל על הטלוויזיה זה מתקבל בחמד, רק שכדאי לשים מפית מלמטה...".

לפי גירסה אחת, חיים בקהיר עשרה מיליון. לפי גירסה אחרת, שנים־עשר לפחות. ועוד ארבעה מיליון נוספים נכנסים ויוצאים מדי יום... מדי עשרה חודשים נוספים מיליון מצרים קטנים לאוכלוסייה של 50 מיליון... והריבוי הטבעי, 2.6 אחוזים לשנה, הוא מהגבוהים בעולם... ורק 3.5 אחוזים משטחה של הארץ שהוא מיליון קמ"ר מרובע הוא שטח מעובד". לכן פתחה מצרים בהנהגתו של הראיס מובארק" — לא שוכח אחמד להזכיר, „בתנופת בנייה... מצרים מפזרת את אוכלוסייתה..."

מרבית חברי הקבוצה נרדמים תחת עומס המספרים ונהיגתו השקטה של הנהג המצרי, מלבד החברה שמאחורי המתלוננת ש„כל פעם שאני נרדמת מתחילים להסביר"... במושבים שלפנינו עוטפות שתי נשים כבודות את משענות הראש של מושביהן בשקיות ניילון ומציעות לשאר לעשות כמוהן: „מה אתן יודעות מי נסע באוטובוס הזה קודם..."

או.קי. מאראם?

אי־אפשר בלי זה.

בכוחות אחרונים אתה זוחל למלון, חוליות צוואריך משותקות, גבך דואב וקרסוליך נפוחים מיום מפרך של עמידה וצעידה בתוככי מקדשים וקברים אידיפוסיים, וכל שאיפותיך עכשיו הן אמבטיה ומיטה.

לפתח חדרך אתה מגלה מצרי מחייך לקראתך מאוזן עד אוזן, ממהר לפתוח לפניך את הדלת ולסגור אותה מאחוריו, מבפנים דווקא.

— או.קי? ת'נק יו

עכשיו הוא ממהר לפתוח את התריס, מצביע על המראה עוצר הנשימה הנשקף מחלון הקומה העשירית — אלפיים הצריחים של מסגדי קהיר המתרוממים מעל גגות העיר בשלל צורות וצבעים.

— או.קי. מאראם? או.קי. סר? ת'נק יו!

עכשיו הוא מצביע על מקומו של הסבון במקלחת ותודה לאל גם מגבות נקיות יש בארון. אחרי הכל, מלון ארבעה כוכבים.

או.קי. מאראם? או.קי. סר? ת'נק יו!

המצרים הם עם סבלני, והוא ימשיך להסיט וילונות, לכוון את הרדיו ולהעביר את מזוודותיך מארון לארון, ולא ייצא עד שיקבל את הבקשיש שלו. וגם אם תעניק לו שטר של „רבע" (25 פיאסטרים), שזה טיפ מכובד למדי, לעולם תראה על פרצופו הבעת אכזבה.

בחברה אמרו לכם שכל ה„בקשישים" למלצרים, נהגים, תדרנים, סבלים, מה שמכונה בשפת המדריכים ה„טפטוף", כדי שהמזוודות לא ייעלמו לשעות והמים החמים לא יאזלו מהברז לפתע — כבר שולם מראש ונכלל במחיר שהחברה גבתה ממך בארץ. אלא שהמצרים, כמו בבדיחה הידועה על המשוגע והתרנגולת, עדיין לא שמעו כנראה על הסידור הזה.

פראיירים לא מתים

מי שלא יזהר, עלול ליפול קורבן לתעלול קטן מסוג אחר. בעת הסיור במקדש, באתר קבורה או במסגד עתיק, ואפילו בגניזה הקהירית המפורסמת, על התייר העברי שם להיזהר כפל כפליים. לפתע ניגש אליך השומר, או אפילו השוטר „ממשטרת התיירים" בעלת המדים המצוחצחים, ורומז לך בסודי סודות ללכת אחריו. ובעת שכל האחרים עסוקים בפיענוח כתובת שישק שבמקדש כרנך האדיר — התזכורת היחידה לעם ישראל במצרים העתיקה — אתה הולך אחר המצרי בתקווה שאתה תהיה זה שתבשר לעולם על גילויו של קבר משה.

וכשאתה מנותק מיתר חברי קבוצתך, ומהגנתם של אחמד והמדריך, מבודד עם המצרי בצל עמודי הענק שבמקדש אמנותפ ה־3 או של תותימס ה־4, יצביע המצרי על עמוד מגולף, על ספינקס או על איזה הירוגליף כלשהו, ויסביר לך משהו בערבית מדוברת. ואם עדיין לא הבנת, ידו המושטת תבאר לך שהיית פראייר. מהעסק ביש הזה, כך למדתי, לא נחלצים בפחות מגיני שלמה.

אבק 4 כוכבים

7.30 בבוקר, מלון אל בורג, ארבעה כוכבים, קהיר. עובד שירותים בתרבוש לבן מטאטא במטאטא ורדים ארוך את המסדרון המפריד בין המעלית לבין חדר האוכל. כשאנחנו עוברים הוא מפסיק את מלאכתו, מחכה בסבלנות עד שכל האורחים יתיישבו ליד השולחנות, במרחק בטוח מהאבק, ורק אז ממשיך בטאטוא.

יהיו דגים?

בכניסה לקנטרה המזרחית מבחינים בחורבותיהם של מוצבי קו ברלב, הדומים היום לתילים עתיקים מאיזו תקופה דינוזאורית שחלפה לבלי שוב. פה ושם מבין עירמות העפר מגיחים מפותלים אל־על פסי ברזל מעוקמים וחלודים, „הרלסים" שחיזקו את דפנות הבונקרים האדירים מעוז צור ישועתי.

מי רוצה „חרפושית עתיקה" לשים על הטלוויזיה בסלון!

מים מינראליים וסרדינים הם נשקו האישי של הישראלי המטייל בימים אלה במצרים, כך מסתבר • תחושה מוזרה של פרידה מן הציוויליזציה במעבר לאוטובוס המצרי • פיתרון מקורי לאשפה במזרח קהיר • כולם חלפנים כולם • חרפושיות עם כל דבר • סטודנטים מזעיפים פנים ורגינה מרמת־גן מתחבקת עם שוטר מצרי „בשביל הנכדים" • אדיבותו של נהג „אגד" מחזירה את המטיילים למציאות הישראלית

חיוכים אחרי עסקת מטבע. כולם חלפנים כולם

תהלוכת בחירות בדרך לאל־עריש. מובארק על הכיסא

על הנילוס

זה הזמן, משום־מה, לפתוח ברב־שיח על היכן ומתי תהיה עצירת הפיפי הבאה. אוכל וצרכים, נכון יותר בסדר הפוך, הם עניינים קרדינליים בקבוצתנו, ושוב החברה רגינה מובילה. אם לא יספקו לה תיכף ומיד סיר לילה, היא תעשה לנו את זה כאן ועכשיו על המושב, היא מצהירה. רק לאחר תחנונים ושכנועים היא מקבלת את דין התנועה, כמאמרו של שאול המדריך, ומבטיחה להתאפק עד „הרסט האוז" הקרוב המצוי בחורשות המנגו של „החיץ החקלאי" המוכר לכולנו. שם גם נאכל צהרים.

יהיו או לא יהיו דגים בתפריט הוא הנושא הבא לדיון. רגינה היא צמחונית, לומדים יושבי האוטובוס, ובחברה הבטיחו לה שבמצרים יש דגים.

„הרסט האוז", כגון זה שבצומת נפישה־איסמעיליה־קהיר, הוא מין פונדק־דרכים המצוי בסמוך לאתרי התיירות, בדרך כלל בשירות עצמי, ומציע תפריט זול להדהים: „שישקבאב", מין שישליק מצרי נמכר בעיקר ברחוב, לא מומלץ מסיבות הגייניות; מיץ מנגו או גוייבה (מוגש בפחיות, מרוכז וטעים בהרבה מאלה הנמכרים בארץ); קפה תורכי בשלושה אופנים („זאירה" — מתוק; „מזביט" — מריר; „סאדה" — מר מארץ); תה נענע; צלחת פול בשמן זית (המאכל המצרי הלאומי); קציצות „טעמייה" (הפלאפל המצרי, עשוי מפול ולא מחומוס וטעים להפליא). ומי שיתעקש על בירה יגישו לו בירה קלה בשם „סטלה" בטעם מור למדי וגם בקבוק מים מינרליים, שבלעדיו לא זזים בארץ הנילוס.

ארוחת־בשר וסלטים כולל מנת „חלטה" (תבשיל בשר באורז) תעלה לך ברסט האוז 5־6 גיני, בערך 3־4 שקל.

ואפשר גם זול יותר. בסקרה שליד קהיר, אתר התיירות המרכזי במצרים מתקופת הממלכה העתיקה, תשלם ב„רסט האוז" המקומי, מין אוהל בדואי — שבו תאכל (בהגשה) בחברתם של חמשה כלבים הכנעניים של בעל הבית, הממתינים בציפייה לשיירים מתחת לשולחנך — החשבון ממש מגוחך: עבור פיתה מצרית טרייה עם נתח גבינת צאן מצויינת, פחית מנגו או גוייבה, קפה תורכי וסלט חמוצים תשלם גיני וחמישים פיאסטרים, בערך שקל ועשרים אגורות.

הראש היהודי

ב„עמק המתים", ממערב ללוקסור, 64 קברים פרעוניים חצובים בצלע ההר. מאות מטרים במעמקי הסלע, שם גם קבריהם המפורסמים של תות אנך־אמון ורעמסס השישי, בערך מיליון תיירים לשנה, ואין שם אפילו מסעדה. שתייה חמה וקרה ותו לא. לחשוב מה היה עושה הראש היהודי אילו היה לנו כאן בישראל אתר כזה — מסעדה חלבית ובשרית; כליבו מזכרות, חנות „משכית", היפר־כל, פארק מים... מישהו מציע לבנות פירמידה גבוהה משל המצרים בטיילת של ציון, ושהיפאנים יבואו לחפש בה את קברו של משה.

לא הכל מלוכלך במצרים כדבר האגדות. מרבית השירותים באתרי התיירות נקיים למדי ובמקומות מסויימים אפילו מצוחצחים. כך, למשל, בשירותים שבפתח בית הכנסת „אבן עזרא" שבקהיר העתיקה, שם נמצאת „הגניזה הקהירית" המפורסמת. אלא שהמינימום שיש להניח בכפה של הפלאחית שבפתח, חמישה או עשרה פיאסטרים „בקשיש" — משמשת לישראלי המשווע המבקר באתר סיבה לשעשועים.

שמעתי את אותה פלאחית מביעה את דעתה על הישראלים, היהודים וכו' לאחר שאחר, סיקח, הניח בידה מטבע של עשר אגורות ישראליות.

הג'אנקייה המקומית

בכל אתר תיירות תמצא מה שהמדריך שלנו מכנה „הג'אנקייה המקומית". מספר דוכני רוכלים קטנים המוכרים חרפושיות וחיפושיות עשויים חרסינה ירוקה וגבס חום, פסלוני אלבסטר „עתיקים", מפות שולחן מכותנה זולה מעוטרות בציורי אוזירים והורוס, תיקי יד מקושטים בציורי פירמידות ספינקסים אובליסקים וכיו"ב.

המדריך שלכם לא יאהב אתכם מסתובבים ליד הג'אנקיות הללו, ראשית, כיוון שבחנויות הגדולות בחאן אל חאליל יש לו אחוזים ואת כל הג'אנק הזה תמצא גם שם ויותר בזול. אך בעיקר מפני שכאשר קבוצה ישראלית נתקעת בג'אנקייה כזאת — זהו בדרך כלל סופו של הסיור המתוכנן באותו אתר. בכלל, אם אתה כבר שם, המחירים בג'אנקייה המקומית יהיו גבוהים בכניסתך לאתר וזולים בצאתך ממנו.

רוכל מצרי, בעיקר הנוביים, לא יוותר משום קושי. בשבילם, אין קונה אבוד. לאחר מוהם, נובי צעיר עם זקן שחור וגלבייה לבנה, מגיע ציון, „10", ביציאה מ„עמק המלכות" עומד לו האיש עם פסלון קטן מאלבסטר (מין אבן גיר לבנה) של רעמסס השני ואשתו המלכה טי ניצבת קטנה בין רגליו.

המחיר ההתחלתי לישראלים — 100 גיני. ישראלית מפתח־תקוה נכנסת איתו למו"מ מייגע, שהתפוצץ, והגברת עולה לאוטובוס. הנובי לא מתייאש. בצד האוטובוס הוא בונה גל קטן של אבנים ועליו מעמיד את הפסלון ושואל, כולו התפעלות: „נו, איך זה מתקבל בנוף?" המו"מ נמשך דרך חלון האוטובוס והמחיר יורד ל־25 גיני, אלא שזה נוסע פתאום בעיצומו של המיקוח המחודש.

באחד הצמתים עוקף לפתע את האוטובוס אופנוע אדום, ועליו — הנובי — מנפנף בפסלון שלו ושוב מתחדש המו"מ, במרכזה של הצומת. והישראלית קנתה. אלא מה.

ואנ"פ, הפירמידות

מה נדרש יותר מלכתוב על הפירמידות? גם על כך שלא בני ישראל הם שבנו אותן, כפי שטען בגין באוזני סאדאת באותה פגישה ב„מינה האוז". אך כשאתה מותח צוואר ומביט מלמטה למעלה על קרעי העננים הלבנים הנחתכים בחודה, משרים עליך אווירה של „משק כנפי ההיסטוריה" גם הציניקן הישראלי המצוי ביותר אינו יכול להימנע מלומר זה עצום; ואולי בכל זאת פון דאניקן ומרכבות האלים?

בתוככי הפירמידה של חופו חם וצפוף. עשרות נכנסים ועשרות יוצאים בדרכם לחדר הקבורה המצוי במרכזה של הפירמידה. גרמנים, אמריקנים, צרפתים, יפאנים, בפנסי כיס מאירים על איזה טקסט, אבל בעיקר — ישראלים. ואלה, אגב, היחידים המתחכמים ומצלמים בתוך הפירמידה, למרות השלטים והבקשות לא לצלם.

בדרך ליציאה שולחים בנו סטודנטים מצריים מבטים עויינים. סטודנטית עטופה במטפחת ראש לבנה נוסח „החזרה לאיסלאם" קוראת אחרינו „הנה בני הכלבה באים". אחרים פותחים בהשתוללות פרועה דווקא במרכזה של קבוצתנו. איפה משטרת התיירים?

מתחיל להיות לא נעים.

צילמת כבר?

כשהייתי נער הצית הסכר הגבוה, שנבנה אז, את דמיוני ונכרך אצלי עם מלחמה אפוקליפטית: צנחנים גיבורים וקומנדו ימי נוחתים על הסכר, אוחזים כשיבר של מצרים. ונאצר נכנע לנו מיד — מי רוצה להיות מכוסה בשלושה מטרים של מי נילוס גועשים? היום אני עומד, אם תרצו אין אגדה, על הסכר הגדול מכולם ומביט בפאלוקות הנוביות המשייטות בשלווה למטה למטה באגם נאצר. מימיני האנדרטה האדירה בדמות פרח הלוטוס, זכר למאות הנספים בבניית המפלצת ואות לידידות הנצחית בין „הרפובליקה הערבית המאוחדת" ל„ברית הרפובליקות הסובייטיות". ורגינה שלנו מתחבקת בשביל הנכדים עם השוטר הנבוך ממשטרת התיירות. נו, צילמת כבר?!

בדרך לממפיס, על הגדה של אחת התעלות, יושבת ילדה יפהפיה כבת ארבע בשמלה צבעונית ומחייכת אלינו. מי לא יצלם חיוך של ילדה מצרייה על גדת הנילוס מול בקתות חימר וחמור מסובב גלגל מים בין עצי דקל?

עוצרים את האוטובוס ומצלמים מכל הזוויות וזה הרגע לאב המסתתר באחת הסככות להגיח ולתבוע את הבקשיש שלו. אחמד שלנו מחייך מתחת לשפמו. בתרגיל הזה הוא כבר חזה לא פעם ולא פעמיים.

בלוקסור, ביציאה מתחנת הרכבת, עומד ילד קטן ויחף כבן שש ומצביע בתנועות יאוש על מחברת פתוחה. אולי לנו. באוטובוס הממוזג, יש עיפרון בשבילו יש ריש ואפילו כמה. רק שילמד ויהיה ילד מצרי משכיל. כי „עתידה של מצרים ושל השלום", אומר אחמד בשם הראיס, „בהשכלה ובפיזור האוכלוסייה בערי המדבר החדשות". לא מספיקים לומר „ספינקס" וילד שני, כבן עשר, עובר באומניים ואוסף מהקטן את עפרונותיו. הקטן מתיישב בצד סוגר את המחברת ומחכה, קרוב לוודאי, לאוטובוס הישראלי הבא. לאב יש כנראה דוכן למכשירי כתיבה איפשהו בסמוך.

אלף שער ושער

הנובי היחפן בגלבייה הלבנה המשיט אותך בפאלוקה שלו על הנילוס מ„איזיס הוטל" ל„קיצ'נר גארדן", בעל הכרכרה הממתין לך בסבלנות מצרית בפתח מקדש אלכותי, נהג המונית המסיע אותך למועדון הלילה „אוכרי־באזאמלק" שעל הג'זירה, רוכב הגמלים המצפה לך בחולות שליד המאוזוליאום של אגא חאן באסואן, המלצר עם האפיון במסעדת היוקרה „באמריקה" בקהיר, ומיותר לומר שכל חדרן ופקיד קבלה במלונך — והם חלפני כספים. אך לא רק הם.

עוד לא הספקת להתבונן דיקה בתיקי עור הנחש והקרוקודיל ברחוב סולימאן באשא ומישהו כבר לוחש באוזנך „וונט טו צ'יינג' מאני"?

השער הרשמי במסופי הגבול היה בחודש מארס 1.30 ל"ים לדולר. לשער הזה אין כל משמעות לגבי התייר הישראלי. ואם הינך שייך לקבוצה מאורגנת חובת ההמרה עפ"י השער הרשמי אינה חלה עליך כלל. מכל מקום, על־פי החוק המצרי אסור להמיר מט"ח שלא בבנקים, ואוי לו למי שייתפס. מזהיר אותנו המדריך, ובאותה נשימה מציע לנו לא למהר ולהמיר ב„רסט האוז" הראשון שבדרך אלא לחכות עד קהיר. שם השער תמיד גבוה יותר.

השערים לתייר הישראלי במקומות שונים (ל"ימ לדולר), נכון לסוף מארס: „רסט האוז" (איסמעיליה) — 1.89; קהיר (המוזיאון המצרי) — 2.9; קהיר (מלון אל בורג) — 2.2; ממפיס (רוכב גמלים) — 2.25; לוקסור (הקופטי מול איזיס) — 2.1; אסואן (שוק) — 2.0.

נורמליזציה

בדרך כלל יימנע האיש הקטן ברחוב מלהיכנס איתך לשיחות־נפש גלויות על מצב השלום, ויסתפק בכמה קלישאות של נימוס. אלא שלא צריך שיחות כדי להבחין שהשלום מצוי בכל פינה. ראשית, בכל שעה שתבחר אתה לומר שקהיר האדירה היא עיר בטוחה לישראלים, ומנסיוני בטוחה יותר מכמה אזורים בתל־אביב.

ערב אחד טיילנו לחוף הנילוס ב„קורניש" הידוע שבג'זירה ונקלענו לאיזור „גשר השישה באוקטובר". מיד התנדבו כמה אורחים לחלץ אותנו ולעצור למעננו מונית. מן המלון תוכל לחייג חיוג ישיר לביתך. גם אם תמתין פה ושם שעה או שעתיים, שירותי הדואר פועלים, אפילו שגלויה ששלחת ממלונך בדואר אוויר תעשה את דרכה לישראל שלושה שבועות לפחות.

במרבית דוכני העיתונים הגדולים שבשכונות קאסר א־ניל, המרכז המסחרי הענקי של קהיר, תמצא ליד „אל־אהרם" ו„אל גומהוריה", גלויים לעין גליונות של „ידיעות אחרונות", „מעריב" ו„ג'רוזלם פוסט". אומנם מלפני חמישה ימים, אבל במצרים איש לא ממהר. בחאן אל־חליל, בקאסר א־ניל, במלונות הגדולים עם חלפני הכספים, עם נהגי המוניות ועם הרוכלים בג'אנקיות, תוכל לנהל מו"מ בעברית בסיסית. אבל לא רק בקהיר. בחזית מקדש הורוס, המקדש השלם ביותר שנותר במצרים, עומד לו מזנון קטן בתוך גינה יפהפיה של אגוזי בושם ודקלי שמן, בכניסה למזנון תופתע לגלות שלט קרטון עם „ברוכים הבאים" בעברית בתוספת ציור של מגן־דוד. והאיש בעל הזקן הלבן העטוי גלבייה וחובש לראשו כיפה לבנה, כדרך המוסלמים הקנאים, אינו כפי שדימית כהן הדת המקומי אלא אודז ממשמר העמק, מדריך התיירים הידוע, העורך עם קבוצתו מסע שיט בפאלוקות (סירות מפרש נוביות) מלוקסור לאסואן.

הישראלי נחשב כקונה קשה. הישראלי, מתלונן צורף ארמני בשוק הצורפים בקהיר, אף פעם לא יתייאש מלהוריד מחירים, וגם כאשר כתוב במפורש בשלט „מחירים קבועים, אין הנחות" — וכשכתוב מתכוונים לזה — הוא ממשיך להתווכח ולהתמקח.

בשוק הגדול באסואן זכינו לשירות מאד מינימלי, משגילו הסוחרים את זהותנו — „אתם הישראלים, תמיד נדמה לכם שרוצים לסדר אותכם", אומר לי סוחר מקומי לאחר מו"מ מייגע שניהלתי איתו על מחירו של תרבוש.

בחאן אל־חליל נחשב הקונה היפאני למבוקש ביותר. הישראלי סוגר את הרשימה.

תוכנית מרשל לא תעבוד

על כוס קפה „מזבוט", בחנות שטיחים אפלולית בשוק של אסואן, מסביר לי סעיר, קופטי, מדוע אין תקווה למצרים: „בעייתה של מצרים היא הריבוי הטבעי העצום. כאן זה מתחיל וכאן זה נגמר. זאת מפני שיוקרתו של הפלח המצרי נמדדת במספר הילדים שמביאה לו אשתו. התוצאה היא, שכל תכנית סיוע, כל השקעה שמוזרמת למצרים על ידי המערב הביאה לתוצאה אחת בלבד: להגדלת הריבוי הטבעי לשיעור גבוה עוד יותר..."

ושוב בבית

בדרך הביתה עוצרים ליד קברו של סאדאת. עומדים דקה בשקט בראש מורכן, מישהי מהקבוצה מניחה ורד אדום. בתור לעלייה על המעבורת המעבירה אותנו את התעלה, חיילים מצרים בכומתות אדומות צובאים על חלונות האוטובוס, מנפנפים בשטרות של כסף מצרי. גם הם חלפנים.

נהג האוטובוס הישראלי, המסיע אותנו בעצבנות מוכרת מרפיח לתל־אביב, משליך אותנו על חבילותינו ומזוודותינו באמצע הכביש הסואן ברחוב הרכבת. לא, אין לו זמן לעשות את הסיבוב הגדול עוד מאה מטר — ולהיכנס לתחנה המרכזית. „ואם לא מוצא חן בעיניכם, אתם יכולים להתלונן בחברה שלכם".

חזרנו הביתה.

ראש דסק לענייני חוץ: לוי מורב
עורכת אחראית של עמודי חגים: עמית אנטר

מק'ץ של לוקסור. כמו בימי הפרעונים

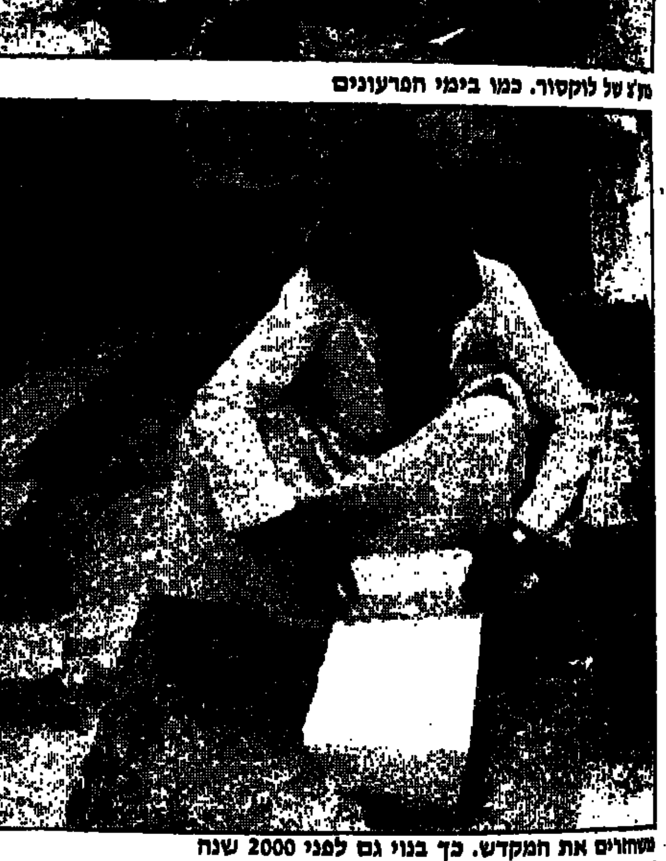

משחזרים את המקדש. כך בנוי גם לפני 2000 שנה

סלאמס בקהיר. צילומים תמורת בקשיש

דוגה פושטת על הג'אנקיה. כנ"ל ברומא, פאריס וכיו"ב

בני־יהודה ומכבי ת"א 1:1 – וההפרש בפיסגה הלאומית גדל ל־9 נקודות

בית"ר י־ם דוהרת לכתר (2:3 בכפר־סבא)

★ הורע מצבה של יבנה – נוצחה 1:0 ע"י הפועל פ"ת ★ מכבי יפו, סיכוי קלוש להישאר – 1:1 עם בית"ר ת"א

★ הפועל ת"א – מכבי חיפה 1:1; באר־שבע נשמה לרווחה – 0:2 נגד שמשון; מכבי פ"ת – מכבי נתניה 1:0; לוד – בית"ר נתניה 0:3

בית"ר ירושלים עשתה אתמול צעד משמעותי לזכייה בכתר כאשר גברה במחזור ה־26 בליגה הלאומית בכדורגל בחוץ על הפועל כפר־סבא — 2:3, והגדילה את הפער בפיסגה ל־9 נקודות בנצלה את התיקו 1:1 של יריבתה, בני־יהודה ת"א, נגד מכבי ת"א. בני־יהודה: טרם נוצחה!

ב"קופה" נותרו רק 15 נקודות עד לסיום הליגה.

הפועל כפר־סבא נותרה במקום ה־4 על־אף הפסדה ומכבי ת"א שמרה על מקומה ה־3.

בתחתית הורע מצבה של מכבי יבנה (14), שנוצחה ע"י הפועל פ"ת — 1:0 והפועל פ"ת עלתה מהמקום ה־9 ל־8; נראה שאפסו גם סיכוייה של מכבי יפו (15) להישאר בלאומית לאחר תיקו 1:1 בקרב־תחתית חשוב עם בית"ר ת"א (13).

קבוצת הפועל באר־שבע, שהכניעה את שמשון ת"א — 0:2, עלתה מהמקום ה־12 ל־11 ושמשון ת"א, לה היה זה הפסד שני ברצף, ירדה מהמקום ה־6 ל־9.

הקרב בין האלופה, הפועל ת"א, וסגניתה, מכבי חיפה, נסתיים בתיקו 1:1. הפועל ת"א ירדה מהמקום ה־11 ל־12, ומכבי חיפה נותרה במקום ה־10.

מכבי פ"ת הפתיעה בנצחון חוץ על מכבי נתניה — 0:1. מכבי פ"ת זינקה מהמקום ה־7 ל־5 ומכבי נתניה המשיכה בהידרדרות — ירדה מהמקום ה־5 ל־7.

את הנצחון הקל של המחזור קצרה: הפועל לוד, שהביסה 0:3 את היורדת, בית"ר נתניה וטיפסה מהמקום ה־8 ל־6.

חמישה מתוך 18 השערים הובקעו בכדור־11. רק בבאר־שבע החטיאה שמשון כדור מהנקודה הלבנה.

משה אייזנברג (במרכז) כובש את השער לבני־יהודה לרשת מכבי ת"א (1:1). צילם: אריה קנפר

דריקס נגח הרוצה מול השער

מכבי ת"א — בני־יהודה ת"א 1:1 (1:1)

אם חשבה בני־יהודה לפני המשחק אתמול, שתצליח להרביץ את בית"ר ירושלים, הרי שאחרי התיקו 1:1 מול מכבי תל־אביב, נמוגו כל תקוות.

בני־יהודה סבלה מחולשה רבה של שני הקשרים, מישל דיין ואייל חיים. השניים נראו יגעים, ביכולת כזו לא יכלו להפעיל את דוד גורדנה, ששיווע לכדורים, אך אלו לא הגיעו אליו.

בני־יהודה נלחצה דקות רבות לשערה, בעיקר במחצית השנייה. מכבי ת"א ניסתה להכריע את המשחק, אך חולשתו של משה גריאני פגמה לא פעם בתנופת חבריו בחוד. לעומת גריאני גילה אלי דריקס התלהבות רבה, והצליח לסחוט משומרו יעקב סגל כדור־11.

המשחק הבליט במיוחד הגנות חזקות כשבלט ביכולתו בלם מכבי ת"א, אבי כהן, שידע לנווט את קבוצתו מאחור, ואף עלה לעזרת חבריו בהתקפה.

כבר בדקה ה־12 קיבל בן־טובים כדור מצויין על קו ה־16 מרוד סלמן, ומול בוני גינצבורג, שיצא מולו, בעט מעל השער. מנגד, בדקה ה־20, בעט בני טבק כדור אדיר מ־30 מטר שחלף בסנטימטרים מעל קורת שער בני־יהודה.

בדקה ה־28 שלח חלוץ בני־יהודה, דוד גורדנה, כדור־עומק ממרכז השדה, לעברו של משה איזנברג, זה דהר לרחבת שער מכבי ת"א, חלף על פני אבי כהן ובעט לשער: גינצבורג הדף ואיזנברג השתלט על הכדור ושלחו פנימה — 0:1.

השוויון הושג לאחר עשר דקות: סגל הכשיל את דריקס ברחבה, השופט הורה ללא־היסוס על בעיטת־11, ומגן מכבי ת"א, דוד אוזלאי, לא נכשל וקבע — 1:1.

בדקה ה־43 חוסר מזל של בני־יהודה: איזנברג, שפרץ משמאל, הגביה כדור כחצי גובה וגורדנה, שבא בריצה, נגח לעמוד השער והחוצה.

במחצית השנייה היו הזדמנויות לשתי הקבוצות, אך הוחטאו על־ידי החלוצים. בדקה ה־64 פרץ ריין מימין, הגיע למצב בעיטה ברחבה אך בעט בשלומיאליות לרשת החיצונית.

בדקה ה־76 החמיץ דריקס "שער של 100 אחוז" כשנגח מול שער ריק החוצה.

שפט אריה פרוסט, לעיני 12 אלף צופים, באיצטדיון בלומפילד ביפו. הוא שלף כרטיס צהוב לעברו של בן־טובים מבני־יהודה.

השחקן המצטיין: אבי כהן

● מכבי תל־אביב: גינצבורג, דוד אוזלאי, אבי כהן, מנשה שמעונוב, קריים, לולו, גולדברג, מיקי כהן, טבק, גריאני, דריקס.

● בני־יהודה: אסייג, סלמן, אריב, סגל, עלה, איל חיים (רמי לוי), מלחי, מישל, בן־טובים, גורדנה, איזנברג.

נפתלי כהן

● צעדת הגליל ה־24 על־שם יגאל אלון, למרחק 12 ק"מ, תיערך מחר. הזינוק ב־6.30 בבוקר מחניון עין־זיתים.

בכר כבר לא מאמן מכבי ת"א — שפיגל נבחר

באמצע השבוע שעבר נקבע נסים בכר, מאמן הפועל כפר־סבא כיום, כמאמן קבוצת הכדורגל של מכבי ת"א בעונה הבאה. בלילי שבת חל מהפך: גיורא שפיגל הוא שיהיה מאמן הקבוצה התל־אביבית. שני המועמדים שיחקו בעבר במדי מכבי ת"א.

נראה, כי לחצים של מקורבי שפיגל, שהופיע בצורה נחרצת לפני ועדת הבחירה, גרמו לשינוי ורצה מאחורי הקלעים. שפיגל יה המנהל המקצועי של הפועל פ"ת בשלוש השנים האחרונות.

בין התומכים במינויו של גיורא שפיגל היה יו"ר האגודה, אלדד בוקשפן.

בכר קיבל את הידיעה בתדהמה לאחר שכבר החל לתכנן את העונה הבאה, ואף תבע את החזרתו של מוטי איוניר מקבוצת רודה הולנדית.

אכן, גם במכבי ת"א, הנחשבת כאחת האגודות המסודרות, יכולים לקרות דברים כאלה.

שחקני הפועל ת"א, יהודה עמר ודוד פיזנטי, בולמים את דניאל בריאלובסקי ממכבי חיפה (1:1). צילם: אריה קנפר

● לאומית

1. בית"ר ירושלים	25	16	8	1	25־62	56
2. בני־יהודה ת"א	25	11	14	–	17־32	47
3. מכבי ת"א	25	10	10	5	19־37	40
4. הפועל כפר־סבא	25	10	8	7	27־33	38
5. מכבי פ"ת	25	10	8	7	18־24	38
6. הפועל לוד	25	9	10	6	15־28	37
7. מכבי נתניה	25	10	7	8	26־27	37
8. הפועל פ"ת	25	9	9	7	20־27	36
9. שמשון ת"א	25	7	14	4	16־26	35
10. מכבי חיפה	25	7	10	8	23־27	31
11. הפועל באר־שבע	25	6	11	8	15־13	29
12. הפועל ת"א	25	5	13	7	19־18	28
13. בית"ר ת"א	25	5	11	9	34־26	26
14. מכבי יבנה	25	4	9	12	31־21	21
15. מכבי יפו	25	3	9	13	38־17	18
16. בית"ר נתניה	25	2	1	22	78־13	7

מחצית אחת לא הספיקה

הפועל ת"א — מכבי חיפה 1:1 (0:1)

בסוף העונה שעברה היה המיפגש בין הפועל ת"א ומכבי חיפה, משחק־העונה. הוא הכריע את גורל האליפות. אתמול, בבלומפילד, באווירת סוף־עונה סיימו שתי הקבוצות בתיקו — 1:1.

הפועל תל־אביב הוכיחה אתמול, לפחות במחצית הראשונה, כי הפוטנציאל הטמון ברגלי שחקניה הוא טוב. היא הירבתה לתקוף את שערו של אבי רן, ורק חוסר מזל ורגל מסיימת הורידו אותה להפסקה עם יתרון של שער בודד.

במחצית זו שיחקה הפועל ת"א בשאפתנות רבה. דוד פיזנטי פתח את המשחק מצויין. אחר־כך, כמו חבריו, נחלש. "סיזר" הופקד לשמור על דניאל ברייאלובסקי ומשך כל המחצית הראשונה מנע ממנו כל פעילות. זאהי ארמלי נשמר היטב על־ידי יוסי זאנה, וכך כשמכבי חיפה תקפה רק עם שני חלוצים, ניצל אילן שוקרון את אפשרויות הפריצה קדימה וסייע לחוליית החוד של קבוצתו. גם יהודה עמר הוכיח את כוחו בבעיטות־ייעף, שאחת מהם זיעזעה את קורת שערו של אבי רן.

מכבי חיפה שיחקה במחצית הראשונה כמו קבוצה שמחפשת את סיום העונה. לאחר ההפסקה הוכיחו שחקניו של המאמן שלמה שרף כי הם יודעים כדורגל כשניצלו את נסיגת שחקני הפועל ת"א כדי ליצור יתרון וגם הבקיעו את שער השוויון.

הבלם החיפאי אלי כהן כמעט שהכניע את שוערו (7), מבעיטה מפתיעה של אילן שוקרון. כעבור דקה "שיחרר" עמר טיל מ־25 מטר שפגש את הקורה, ואחר־כך את גבו של השוער רן והכדור חמק לרשת. גם בהמשך סיכנו התל־אביבים, עד שנכבש השער בדקה ה־44: גילי לנדאו העביר כדור־רוחב מאגף ימין לרחבת מכבי חיפה, ואלי כהן לא נכשל מול רן — 0:1.

בדקה ה־61 שוויון: ציון מרילי הגביה כדור־עונשין מאגף שמאל, ורפי אוסמו, שלא היה מכוסה, נגח פנימה — 1:1.

שפט חיים ליפקוביץ, לעיני 8000 צופים, באיצטדיון בלומפילד.

השחקן המצטיין: אלי כהן (הפועל ת"א)

● הפועל ת"א: אלטר, שוקרון, אקוקה, זאנה, פיזנטי (מועלם), הרשליקוביץ, אלי כהן, עמר, סיזר, לנדאו, זאנו (ברנס).

● מכבי חיפה: רן, אהרונוב, אוסמו, אלי כהן, מרילי, קלינגר, ליאור רוזנטל, אבו־קרט (עומר מזרחי), נוכן, ברייאלובסקי, ארמלי.

אורי שטיינבך

אוהדי מכבי חיפה: לפטר המאמן וההנהלה

מאת אורי שטיינבך

אוהדי מכבי חיפה לא חיכו אתמול לסיום המיפגש בין קבוצתם להפועל ת"א. כבר לפני תחילת המשחק הם חילקו כרוזים בבלומפילד בהם קראו למאמן שלמה שרף ולהנהלת הקבוצה להתפטר.

האוהדים מאשימים את ההנהלה והמאמן בכשלון הקבוצה.

שים לב

פליי־אוף בכדורגל

בכדורסל יש שמעלים השגות לגבי הפליי־אוף. צודק או לא, אבל בהחלט מעניין. לקבוצות רבות זה משפר את המאזן הכספי. ישנו אתגר־שיא לסיום העונה. תארו לכם שהליגה בכדורסל היתה מסתיימת ללא פליי־אוף. איזה יובש. איזה שעמום. אותו דבר גם בכדורעף ובכדוריד.

רעיון הפליי־אוף קסם גם לאנשי הכדורגל. עוד בטרם תמה העונה החלו גישושים לכוון זה. ההתחלה היתה בשבוע שעבר בכנס נציגי קבוצות הליגה הלאומית והארצית. רוב המתווכחים הביעו דיעה חיובית. לדעתם יקדם הפליי־אוף את הכדורגל, יכניס פילפל ומתח ל"פיניש". הקבוצות יוכלו לנתח הכנסה גדול יותר. הן זקוקות לו בגלל מצבן הכספי העלוב של רובן.

גם העובדה שבעונה הבאה ישחקו בליגות הבכירות 14 קבוצות, ולא 16, מחייבת תחליף שיאריך את העונה. פליי־אוף יהיה מס־חיים של שתי הליגות הראשונות. אבל כדאי לתכנן זאת כבר עכשיו. אסור שיקרה מה שהיה בתחילת העונה הנוכחית כאשר כפו על קבוצות הליגה הארצית וליגות א' גזירות הנוגדות את רוח הספורט. העובדה שארבע קבוצות מהליגה הארצית ינשרו לליגה א', ושתיים נוספות יתמודדו במבחנים, וכן שאלופות ליגות א' לא יעלו אוטומטית לארצית, — אינה מוסיפה בריאות לכדורגלנים. המתמודדים קשה במשך עונה שלמה. שיטה זו, אם בכלל אפשר לקרוא לה שיטה, גובלת בהתאכזרות.

בהתאחדות לכדורגל, המבקשת לפעול בצורה מסודרת, חייבת לגשת לתכנון העונה הבאה כבר כיום. אסור להשאיר את הבעיות לחודשי הקייץ, המועדים ל"התגוששויות" של עסקנים וליצירת משברים מלאכותיים. הקבוצות צריכות לדעת את הצפוי להן עם שריקת־הסיום של העונה הנוכחית. כל דחייה עלולה לגרום קשיים ובעיות.

* * *

מבחן האמת

מדי יום אנו קוראים דיווחים על ספורטאים מעולים שיופיעו במשחקי הפועל ה־13, שיתחילו ביום העצמאות. אין ספק, גלריית הספורטאים, כמעט בכל הענפים, תהיה מרשימה. יהיו מאבקים סוערים. בוודאי שיהיו גם הישגים מצויינים.

השאלה היא, כיצד ישתבצו באירוע הבין־לאומי הגדול הספורטאים הישראלים? מרבים לדבר על המשחקים האולימפיים בסיאול, בעוד כשנה ורבע. היחידה לספורט יצוגי קבעה יעדים וקריטריונים. לאחרונה אנו שומעים על ספורטאים, החוזרים מחו"ל ובידם המינימום האולימפי. בארץ קשה להשיג אותו, אך במשחקי הפועל יצטרכו ספורטאי־העלית שלנו לגלות את הקלפים האמיתיים שלהם. זה אירוע־שיא שיתנהל לנגד עיניהם הבוחנות של אוהדי הספורט שלנו.

אינני אופטימי, לדאבוני, לגבי יכולת הספורטאים הישראלים. עדיין רודפות אותי תמונות מאוד לא־נעימות של ספורטאים ישראלים במשחקים האולימפיים בלוס־אנג'לס ב־1984; אם באתלטיקה, אם בשחייה ואם בענפים נוספים.

הספורטאים הישראלים יצטרכו להתעלות במשחקי הפועל. אסור לקבל תירוצים. אפשר, כמובן, להשתפר בתקופה שנותרה אולם כדי לראות ניצוצות־כשרון ייאלצו אותם ספורטאים, בעלי שאיפות לייצג את ישראל בסיאול, להוכיח את הפוטנציאל הטמון בהם.

* * *

נצחון התשתית

המדובר הוא אמנם בקדטים, נערים, עד 16, שהצליחו להעלות את ישראל לגמר אליפות אירופה בכדורסל, שתיערך באוגוסט בהונגריה. אבל אני מייחס להישג זה, בשבוע שעבר במלטה, חשיבות מיוחדת דווקא משום שמדובר בשחקני־עתיד.

שאלת המוקד היא מה טמון בנבחרת זו, שאפשר שגדלים בה יורשים למיקי ברקוביץ, בועז ינאי, איתמר מרזל ואחרים. עצם עלייתה של הנבחרת לגמר והשתתפותה בגוש הנבחר של שחקני העתיד האירופיים מהווה מזומאה, שאכן אחרי האמריקניזציה אין חלל ישראלי ריק.

המשחקים בהונגריה יהוו עבורנו עידוד, וכמובן קנה־מידה לדור הצומח בישראל. גם אם אותם שחקנים אינם זוכים תמיד למירב תשומת־לב באגודות, הרי שביכולתם לשמור על המוניטין של הכדורסל שלנו בזירה הבין־לאומית.

המשחק המרכזי

חמישה שערים במשחק מלהיב בכפר־סבא

בית"ר ירושלים — הפועל כפר־סבא 2:3 (0:0)

מאת חיים לוי

תוך כדי הפגנת כדורגל מהיר וטקטי, וניצול עד תום של ההזדמנויות לכיבוש שערים, הצליחה אתמול קבוצת בית"ר ירושלים להבקיע שלושה שערים לרשת הפועל כפר־סבא ולזכות בנצחון חשוב — 2:3, שקירב אותה צעד נוסף לכתר.

8000 הצופים, קהל־שיא, שגדש את האיצטדיון הכפר־סבאי בתנופה, היוו תפאורה מצויינת למשחק מעולה. אותו הפגינו שתי הקבוצות, במיוחד במחצית השנייה, בה גם נכבשו כל חמשת השערים.

אין ספק, מי שבא אתמול לכפר־סבא, לא הפסיד.

הצופים חזו במשחק מעולה, מהיר ורב־אירועים ומעל לכל בחמישה שערים במחצית אחת — תאווה לעיניים לכל אוהב כדורגל.

כפר־סבא, לאחר הפסדה בגביע, ביום רביעי, הטילה יהבה על ההתקפה, במטרה לכבוש ולנצח ובכך לגמול לירושלמים על נצחונם בגביע (0:1).

מנגד, בית"ר ירושלים, שביקשה להוכיח שהיא הקבוצה מספר 1 בליגה. בעקבות עובדות אלו התפתח משחק מהיר ודו־צדדי, שבסיומו זכתה בנצחון הקבוצה שניצלה את ההזדמנויות טוב יותר.

פתיחת המשחק היתה שקולה ולא בישרה על המשכו. המחצית הראשונה הסתיימה ללא שערים, אולם עם פתיחת המחצית השנייה, כאילו נדרו שתי הקבוצות מלוּוּשל־ותותח.

תחילה בית"ר ירושלים: גרי ונדרמולן פרץ בדקה ה־50 באגף הימין, והגביה כדור לעבר השני על הרחבה, לשם הגיח אלי אוחנה המטכן, ובנגיחה קשתית ומדוייקת שלח את הכדור מעל אויד שמיר לרשת — 0:1 לבית"ר ירושלים.

השער עורר את המשחק וכפר־סבא, במטרה להשוות, יצאה להתקפות, אולם ללא הצלחה. מהעבר השני שוב פרץ אלי אוחנה לכוון, ובעימות מול הגנת כפר־סבא הדלילה, ביצע הטעייה, מסר לסמי מלכה שלא נכשל — 0:2 בדקה ה־55.

המשחק נראה כגמור, אולם לא כך חשבו שחקני כפר־סבא, שלא ויתרו והמשיכו ללחוץ על שער בית"ר. בדקה ה־71 הצליחו לצמק ל־1:2, מנגיחתו של איתן רביבו. בדקות אלו היתה כפר־סבא בתנופה ובית"ר גוננה על שערה.

בדקה ה־84, תוך כדי נסיונות התקיפה של כפר־סבא, הצליח שלמה שירזי לחטוף כדור, פרץ עמו לרחבה ומול השוער שמיר, שיצא מולו, מסר לאורי מלמיליאן שקבע — 1:3.

זה עדיין לא היה הסוף.

כפר־סבא לא ויתרה ובדקה ה־86 בעט יצחק מימוני מזווית קשה אל בין החיבורים — 2:3.

כפר־סבא המשיכה ללחוץ במטרה להשוות, אולם שריקתו של השופט עובדיה בן־יצחק לסיום קטעה את תנופתה.

שפט עובדיה בן־יצחק, לעיני 8000 צופים, באיצטדיון בכפר־סבא.

השחקן המצטיין: שלמה שירזי

● בית"ר ירושלים: יוסי מזרחי, קדוש, חנן אזולאי, אשש, שירזי, בן־דרושי, שוורין, מלמיליאן, סמי מלכה (גולדרר), ונדרמולן (שמאלי), אלי אוחנה.

● הפועל כפר־סבא: שמיר, מללי, סיימון, רביבוביין, אוינשטיין, גרמיש, אופיר בן־חיים (פלוס), תמיר בן־חיים, מיימוני, יאני, רביבו.

יבנה נכנעה בדקה ה־87

הפועל פ"ת — מכבי יבנה 0:1 (0:0)

שער בכדור־11, שלוש דקות לסיום, שספגה מכבי יבנה, בפתח־תקוה, נגד הפועל פ"ת, הרע את מצב האורחים בתחתית כשנוצחו 0:1.

קבוצת מכבי יבנה, שבאה לפתח־תקוה במטרה לזכות בנצחון, היתה קרובה להשיגו. הקבוצה הפתח־תקואית הופיעה ללא שלושה מבכירי שחקניה: הבלם איתן בורנשוק (פצוע), ושני שחקני נבחרת הנוער, אלון חון ובני קושווילי. אבל הרכב החסר של הפועל פ"ת לא אפשר ליבנה העצבנית, שחסרה את בן־שמעון ואלקבץ ("צהובה"), לסכן את שערו של רוני גרבי.

אמנם שחקני יבנה החזיקו במחצית הראשונה יותר בכדור, וכך גם היה בשלהי המשחק, אולם לכלל סיכון ממשי לא הגיעו.

רק בדקה ה־40 חלף הכדור, מנגיחתו של דוד ועקנין, על פני רוני גרבי, אולם השוער זינק שנית, והציל את הכדור על קו השער.

במחצית השנייה ניתנו לשחקני הפועל פ"ת שתי הזדמנויות הבקעה יפות. בדקה ה־60 בעט בלם לעברו מהרמת כדור של ניר לוין, אך השער ניצל, ובדקה ה־70, בהתקפת־נגד מהירה של הפתח־תקואים, העביר הקשר אלי מחפוד כדור מהיר, לגבע מרקוס, שניצב לבדו מול שוער יבנה, אולם השחקן הפתח־תקואי שלח מעל המשקוף.

בדקה ה־87 הוכרע גורל המשחק: גיל סבאו שנופה מנבחרת הנוער, פרץ לרחבת שער מכבי יבנה, הדהיר עד לקו הרוחב, ושם נתפס בזיון על־ידי המגן חיים אזולאי. השופט יאיר טיילינגר שרק לעבר הנקודה הלבנה. על־אף מחאותיהם של שחקני יבנה, ניר לוין כיפר על חולשתו, בבעיטה לפינה הימנית — 0:1.

שפט יאיר טילינגר, לעיני 500 צופים, באיצטדיון הפועל פ"ת.

השחקן המצטיין: גיל סאבו

● הפועל פ"ת: רוני גרבי, לסרי, אלון, סאבו, דוד לוי, קייסי, קלמנוביץ (מחפוד), אליה (גיא לוי), מרקוס, בסון, לוין.

● מכבי יבנה: קונסטנטין, בואז־רון, עלואה, סלומון, אזולאי, אוסמו, חלסון, ציון יעקב, ועקנין, רמלה, פלד (גורדון).

עמי רוזנברג

שיטת הנבדל – ושלושה שערים

הפועל לוד — בית"ר נתניה 0:3 (0:1)

בית"ר נתניה, היורדת מהלאומית, ניסתה שלשום לא לספוג שערים במשחק ונגנתי מול הפועל לוד. היא ביצעה תרגילי נבדל, אבל הסתבר כי גם שיטה זו לא הועילה לנתנייתים שהפסידו בלוד — 3:0.

ויקי פרץ עשה צרות להגנת בית"ר נתניה, בשורותיה פתח את העונה. בדקה הראשונה בעט מקרוב לגופו של השוער שמעון לביא, אך כעבור דקה "איפס" את רגלו וקבע 1:0: ישראל בן־ממט שלח כדור־עומק משמאל, הגנת נתניה ציפתה לנבדל, פרץ קלט ומחמישה מטר בעט את הכדור לרשת.

עד להפסקה החטיאו הלודאים הזדמנויות מצויינות ע"י בני סמרג'ה בדקה ה־13 וישראל מאיה, הטוב במגרש, שבעט בדקה ה־37 לקורה.

בפתיחת המחצית השנייה עלה יתרון לוד ל־0:2: רונן הלל פרץ מימין בדקה ה־51, הגביה למרכז הרחבה ורפי שמואל נגח בפרפרתו פנימה.

דקה לסיום נקבעה תוצאת המשחק: ויקי פרץ חדר לרחבה, מסר לישראל מאיה שבעט מעשרה מטר לרשת — 0:3.

שפט דאוד סוהיל, לעיני 700 צופים, בלוד. כרטיס צהוב נשלף ליוסי תשובה מבית"ר נתניה.

השחקן המצטיין: ישראל מאיה

● הפועל לוד: יעקב בנודים, יצחק בנודים, אורי בנודים (קטי שוילי), נעמן, שלמה חביב, יעקב הלל, רפי שמואל, מאיה, בן־ממט (רונן הלל), סמרג'ה, פרץ.

● בית"ר נתניה: לביא, יונה, פרוטי, סאמי, גלם (בובריב), שטולברג, גניש, קרמר, יוסי תשובה, בן־סימון (טוביאנה), שלמה אדרי.

משה רוזנברג

● 250 שייטים השתתפו בימי שישי ושבת באליפות הפועל שהיתה בשדות־ים. בדגם 350 זכו אופיר הראל ונטע שחק משדות־ים; בטננויות ניצחה הסירה על שם מיכה קציר משדות־ים, במיקודו של אופיר קציר, בנו של המנוח. בדגם 420 זכה רן קלרפלד מהפועל עי[...]

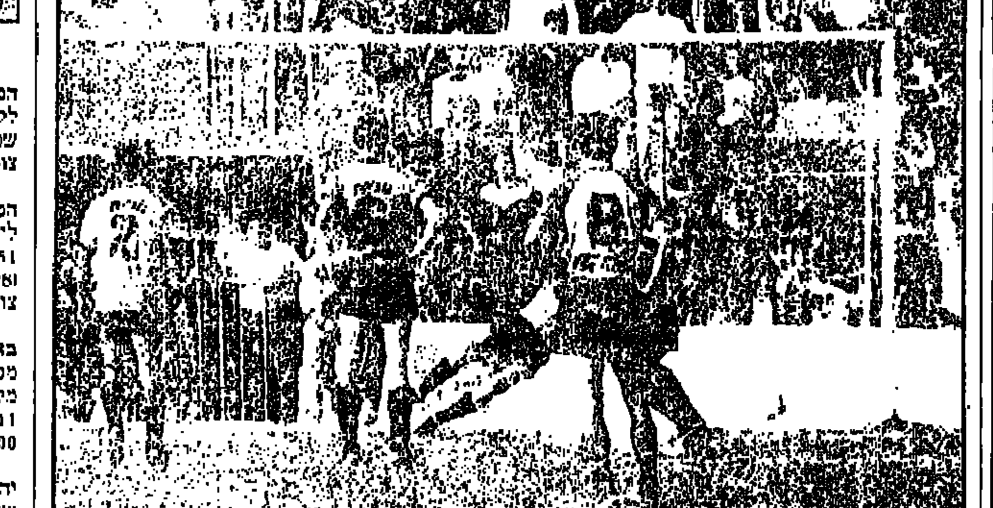

שער־השוויון למכבי ת"א בכדור־11 מרגלי דוד אזולאי לרשת בני־יהודה. צילם: אריה קנפר

שערים רק בבעיטות־11

מכבי יפו — בית"ר ת"א 1:1 (1:1)

הקרב על 6 הנקודות, בין מכבי יפו ובית"ר ת"א, לא הוכרע אתמול ביפו — 1:1.

שתי הקבוצות, משופשפות בקרבות תחתית, נאבקו על כל כדור.

בית"ר ת"א עלתה ליתרון כבר בדקה ה־6: נסים כהן חטף כדור מהגנת יפו, התקדם אתו עד לרחבת השער, היטעה את הבלם ישראל רניאל ובעט בחוזקה לשער; השוער נמרוד אברהם שמט את הכדור. עליו עט בשנית נסים כהן; השוער הכשילו והשופט צבי שריר הורה לעבר הנקודה־הלבנה. דוד לביא בעט פנימה — 0:1.

היפואים לא נבהלו ועברו להתקפות. לאחר מספר החמצות של אמיגה וקירט, עלה בידי המארחים להשיג שוויון בדקה ה־23, גם הוא בבעיטת־11. הקשר היפואי אלישע צ'יפרוט קיבל כדור במרכז המגרש, ושלחו במדוייק לעברו של צדוק מלכה, שחלף על פני מגן בית"ר יחיאל, אבן־צור. זה שלא יכול היה לבולמו הכשילו ברחבה ושריר הורה שוב על הנקודה־הלבנה. דוד אמיגה ביצע את הבעיטה ללא־דופי — 1:1.

המחצית השנייה עמדה בסימן יתרון קל של מכבי יפו. ההזדמנויות שניתנו לחלוציה פגשו בין השאר את משקוף שער בית"ר.

ככל שמחוגי השעון קרבו לתום המשחק הפך המאבק חריף ורווי מתח. העצבים פעלו ובמגרש התנהלו מדי פעם חילופי־מהלומות בין השחקנים.

כשנשמעה שריקת הסיום נראו שחקני בית"ר תל־אביב חבוקים ומרוצים, לעומתם ירדו היפואים רכוני־ראש.

שפט צבי שריר, לעיני 600 צופים, באיצטדיון גאון ביפו.

השחקן המצטיין: נסים כהן

● מכבי יפו: אברהם, כהן־צדק, דניאל, בוטפיקה, קירט, אלקולומבריה, מאיר, לניאדו (רולניק), צ'יפרוט, צדוק מלכה, אמיגה (דגמי).

● בית"ר תל־אביב: אלי גרבי, קצב, יעקב כהן, עטר, אבן־צור, טורס, יחזקאל (בן־נתן) נסים כהן, אדרי (ידיד), לביא, ירון כהן.

אלכס קליין

באר־שבע נשמה לרווחה

הפועל באר־שבע — שמשון ת"א 0:2 (0:0)

מחצית ראשונה משעממת ודלת־אירועים גרמה לשריקות־בוז של הצופים בבאר־שבע. במחצית השנייה התעורר המשחק, באר־שבע השתחררה מהלחץ וניצחה בסיום את שמשון ת"א 0:2.

כניסתם של יורם אוחיון וכוטי ראהן, במקום יוסי שושני ואבי חיון, גרמה להתעוררות בבאר־שבע.

שחקני שמשון ת"א, שחסרו בין השאר את שלמה מזרחי ואפרים רביבו, לא היו בשיאם. חוליית הקישור התקשתה לתפקד. הטקטיקה השמשונית היתה להוריד את קצב המשחק ולנסות "לגנוב" שער בהתקפות מתפרצות.

היתרון הראשון לבאר־שבע נקבע בדקה ה־63: אורון גונן העלה כדור חוץ, הגנת שמשון התקשתה להרחיק ומתוך העירבוביה שנוצרה בתיבת החמש הגיח מאיר עוזן, שדחק ללא־היסוס אל תוך הרשת — 0:1.

שחקני שמשון ת"א ניסו להשיג שוויון, אך הגנת באר־שבע מיאנה להיכנע.

בדקה ה־88 פסק השופט יצחק בן־יצחק על כדור־11 לזכות שמשון, בטענה ששלמה אילוז אחז בידיו באורי כהן. מחאות שחקני באר־שבע לא הועילו. גדעון דמתי בעט לפינה הימנית והשוער מאריו זוכוביצקי זינק והציל את שערו.

מעודדים מההצלה של זוכוביצקי יצאו שחקני באר־שבע להתקפה מהירה על שערו של עילוזי גונן. בדקה ה־89 הגדילה באר־שבע את יתרונה ל־2:0: ראובן סולטן פרץ מימין; אוו דהרי הכשילו מאחור; השופט יצחק בן־יצחק שרק בפעם השנייה לבעיטת־11 והפעם לזכות באר־שבע. יובל אוחנה שלח חזק ופנימה — 0:2.

רושם לא נעים הותיר אבינועם עובדיה, שהיה הלוי, והירבה לנהל ויכוחי־סרק עם השופט בן־יצחק, ששלף לעברו כרטיס צהוב.

השחקן המצטיין: מריו זוכוביצקי

● הפועל באר־שבע: זוכוביצקי, בן־חמו, אילוז, דווידי, גונן, חיון (ראהן), סולטן, צרפתי, עוזן, שושני (אוחיון), יובל אוחנה.

● שמשון: ממן, דהרי, ברדה, אורי כהן, הלוי, יגאל הלל, אפרים שמעונוב, אבי מלכה, עובדיה, שוקרון, דמתי.

אברהם בר־לב

● מלך השערים

1. מלמיליאן (בית"ר י־ם)	15
2. אוחנה (בית"ר י־ם)	13
3. יאני (הפועל כפ"ס)	12
4. סמי מלכה (בית"ר י־ם)	11
-. י. מנחם (מכבי נתניה)	11
6. דריקס (מכבי ת"א)	10
7. ארמלי (מכבי חיפה)	8
-. עובדיה (שמשון)	8
9. בסון (הפועל פ"ת)	7
-. גורדנה (בני־יהודה)	7
-. טבק (מכבי ת"א)	7
-. לביא (בית"ר ת"א)	7
-. נזהר (הפועל כפ"ס)	7

סביאן הותיר נתניה המומה

מכבי פ"ת — מכבי נתניה 0:1 (0:1)

עופר סביאן, שוער מכבי פתח־תקוה, היה גיבור נצחון קבוצתו, אתמול בחוץ, על מכבי נתניה — 0:1, לאחר אותה תוצאה במחצית.

לפחות בשלושה מקרים ניצב סביאן לבדו מול חלוצי מכבי נתניה, ובכולם ידע לצאת כשידו על העליונה.

בדקה ה־30, דקה לאחר השער לזכות מכבי פ"ת, יצאו חלוצי נתניה להתקפת־נעם על שער היריב. יגאל מנחם בעט מקרוב, סביאן הדף לרגלי בני לם; זה לא השתהה ובעט, וסביאן הדף שוב בזינוק נאה.

בדקה ה־68 הגביה יגאל מנחם לעבר הרחבה, ומסיקה, שניצב לבדו מול סביאן, בעט היטב לשער. השוער הדף שוב.

בדקה ה־73 שוב היה זה בני לם, לבדו מול סביאן. בעט והשוער הדף נפלא, והותיר את שחקני נתניה פעורי־פה.

השער היחיד במשחק נכבש בדקה ה־29: אילן זאן, המגן השמאלי של מכבי פ"ת, פרץ באגף שמאל, מסר כדור־רוחב לאייל בגלייבטר, שמשמונה מטר בעט חזק פנימה — 1:0 למכבי פ"ת.

[illegible] למכבי פ"ת להגדיל את התוצאה: בגלייבטר בעט כדור־עונשין מימין, כ־18 מטר אלכסונית משער נתניה. אוזובל נגח לקורה והגנת נתניה הרחיקה.

כרטיסים צהובים נשלפו לעברם של מרדכי חלפון ודני נואטה ממכבי נתניה.

שיפוטו של יוסף דיאמנט לא היה מדוייק, וכמה מהחלטותיו התסיסו את היציעים. 1500 צופים חזו במשחק שנערך באיצטדיון מכבי נתניה.

השחקן המצטיין: עופר סביאן

● מכבי נתניה: בלרב, שמעון מנחם (חיים לוי), ברר, חסן, מחלוף, לם, גואטה, מסיקה, חלפון (רוזן), נתי עזריה, יגאל מנחם.

● מכבי פתח־תקוה: סביאן, אוזובל, פרסלני, רניאל, זאן, בגלייבטר, מאיר כהן, אלישע לוי, אילן טוראל (נדל), רפי כהן (גלעד כהן), עופר מיסלי.

דוד בבר

● [illegible]

הפועל פתח־תקוה — נווה־יוסף 1:1; מכבי תל־אביב — בני־יהודה ת"א 0:0; הפועל כפר־סבא — בית"ר ירושלים 5:1; הפועל באר־שבע — הפועל רמת־גן 0:1; מכבי יפו — הפועל חדרה 1:1; הפועל ירושלים — הפועל חיפה 1:1. יתר המשחקים נדחו.

● ליגה א'

דרום

● חולון: הפועל קריית־אונו — הפועל ים 1.0 (0.1). שער־הנצחון לקריית־אונו: רונן ויינשטיין (28). שפט שמואל הרשטיין, לעיני 100 צופים.

● ירוחם: הפועל ירוחם — הפועל בית־שמש 1:3 (1:1). לירוחם הבקיע: גבי אפריאט (41, 51, 77), לבית־שמש: עמוס מימוני (28). שפט סרסור סבח, לעיני 150 צופים.

● חולון: להרוס חולון — בית"ר באר־שבע 2.0 (0:0). לחולון כבשו מסעוד (58) ויחזקאל רעבול (75). מלכה מבאר־שבע החטיא כדור מ־11 מטר. שפט בריך עפרון, לעיני 100 צופים.

● אור־יהודה: הפועל אור־יהודה - הפועל ראשון־לציון 0:0. שפט יעקב לוי, לעיני 800 צופים.

● אשקלון: הפועל אשקלון — מכבי קריית־גת 0:0. שפט ארנסט לייבוביץ, לעיני 150 צופים.

● רמת־השרון: הפועל רמת־השרון — הפועל קריית־מלאכי 0.1 (0:0). השער לרמת־השרון: אמנון ועקנין, עצמי (49). שפט יעקב שמש, לעיני 100 צופים.

● אזור: הפועל אזור — הפועל רמלה 0.2 (0:0). שערים לאזור: פרץ (51) וקלמן (53). שפט חיים בן־נעים, לעיני 100 צופים.

הטבלה הדרומית
(לאחר המחזור ה־25)

1. הפועל בת־ים	11־33	35
2. הפו. קרית־אונו	14־27	32
3. הפועל אזור	24־31	29
4. הפועל אשקלון	16־19	28
5. הפועל רמלה	22־26	27
6. הפו. קר. מלאכי	19־18	27
7. הפועל ראשל"צ	24־31	26
8. מ. קרית־גת	16־16	25
9. לורוס חולון	27־23	23
10. הפ. אור־יהודה	20־16	21
11. הפ. בית־שמש	29־24	21
12. הפ. רמת־השרון	28־21	21
13. בית"ר ב"ש	40־21	17
14. הפועל ירוחם	31־23	16

צפון

● חדרה: מכבי חדרה — הפועל רעננה 0.3 (0:1). לחדרה כבשו: יגאל אלחרר (40, 85) וחיים סריסה (68). שפט שלמה עוזר, לעיני 1200 צופים. מכבי חדרה עלתה למבחנים.

● מגדל־העמק: מכבי עפולה — מכבי אחי נצרת 0:1 (0:0). השער לעפולה: סילקו (75). שפט דני קורן, לעיני 400 צופים.

● טמרה: הפועל בני־טמרה — הפועל עליה כפר־סבא 1.1 (0.1). לטמרה כבש: עמר (24). לכפר־סבא: דני כרואל (62). שפט עמית קלייו, לעיני 500 צופים.

● חיפה: בית"ר חיפה — הפועל קרית־שמונה 1:3 (0.3). לבית"ר חיפה הבקיעו: מאיר גווי (21), יוסי ווטשין (26) ושמשון עידו (31 בבעיטת־11). לקרית־שמונה: זוויגי (61). שפט נסים בן־סנן, לעיני 100 צופים.

● טירה: הפועל טירה — מכבי טמרה 0.2 (0:1). שערים לטירה: משה גולן (65, 73). שפט יעקב נמן, לעיני 400 צופים.

● טייבה: מכבי אור־עקיבא — הפועל טייבה 1.2 (0.1). לאור־עקיבא הבקיע: סויסה (45) ואלגלי (73). לטייבה: חג יחיא (77). שפט יוסף קרדי, לעיני 100 צופים.

● טירת־הכרמל: הפועל טירת־הכרמל — הפועל קרית־אתא 1:2 (1:0). לטירת־הכרמל כבשו: ג'מיל מוגרבי (48) ואבי ליברטי (87). לקרית־אתא: שמעון עמר (25). שפט ישראל ביבר, לעיני 150 צופים.

הטבלה הצפונית
(לאחר המחזור ה־25)

1. מכבי חדרה	13־34	34
2. הפועל רעננה	18־27	31
3. מכבי טמרה	13־20	29
4. הפ. קרית־שמונה	19־20	28
5. בית"ר חיפה	23־28	27
6. הפ. קרית־אתא	24־24	25
-. הפועל טירה	24־24	25
8. הפועל טייבה	28־21	24
9. מכבי עפולה	22־16	23
10. הפ. בני־טמרה	33־32	22
11. הפ. טירת־הכרמל	32־30	22
12. מכבי נצרת	20־17	21
13. עליה כפ"ס	31־25	20
14. מ. אור־עקיבא	32־14	17

● השייטים יואל פלץ ואלודי אמיר מהפועל שדות־ים זכו במקום הרביעי בתחרות בין־לאומית שהיתה בפלמה־דה־מיורקה, בהשתתפות יותר מ־30 סירות מדגם ההולנדי המעופף. צמד ישראלי נוסף, גיורא וגמן ושגיא יהלום, גם הוא משדות־ים, דורג במקום 15.

הפועל חיפה והפועל י"ם רק תיקו — חדרה מאיימת

שתי הקבוצות המובילות בליגה הארצית בכדורגל לא ניצלו אתמול, במחזור ה־25, את ביתיותן וסיימו בתיקו. הפועל חיפה לא יכלה בקרית־אליעזר להפועל בית־שאן — 0:0 והפועל ירושלים נפרדה בתיקו 1:1 בימק"א עם הפועל יהוד.

הפועל חדרה, שהפתיעה בנצחון בטבריה — 1:3, התקרבה עד כדי שתי נקודות מהראשונות.

הפועל חולון, הצלע הרביעית בצמרת, סיימה 0:0 ברחובות עם מכבי שעריים.

נצחונות תחתית חשובים קצרו הכח רמת־גן על הפועל מרמורק — 0:1 ובית"ר רמלה על בית"ר נהריה — 1:2. הפועל רמת־גן חזרה עם נקודה מעכו 0:0 ומכבי רמת־עמידר ניצחה במגרשה 0:1 את הפועל דימונה, סוגרת הטבלה.

הפועל ירושלים — הפועל יהוד 1:1 (0:1)

שני שערים, רבע שעה מהפתיחה ורבע שעה מהסיום, הביאו לתיקו 1:1 בימק"א בין הפועל ירושלים והפועל יהוד.

שחקני ירושלים, שגילו עדיפות ברורה, לא יכלו להגנה הצפופה של יהוד, כה כלט הרצל שאול.

מרדכי ועקנין העלה את ירושלים ליתרון (15), לאחר שניצל טעות בודדת בהגנת יהוד. שחקני יהוד, שהתבססו על התקפות מתפרצות, השוו משערו של יצחק רביבו הצעיר לאחר ערבוביה. עשר דקות לסיום "בלע" מאיר נחמיאס את לשונו, וניצל בנס.

שפט סבי אלנקווה, לעיני 1500 צופים בימק"א.

הפועל חיפה — הפועל בית־שאן 0:0

בתיקו ללא שערים נפרדו קבוצות הפועל חיפה והפועל בית־שאן, באיצטדיון בקרית־אליעזר.

החיפנים, ללא רונן רוקמן (סכסוך), גילו חולשה מול הגנתה הצפופה של בית־שאן. גם פציעתו של שלומי שטיקר כבר בדקה ה־6 ויציאתו, החלישה את כל מערכי הקבוצה החיפנית.

בדקה ה־65 הופסק המשחק לשש דקות בגלל שבר ענן. שריקות הבוז של הצופים העידו על אכזבתם מהמשחק.

שפט רחמים שאשו, לעיני 2000 צופים, בקרית־אליעזר.

הפועל חדרה — הפועל טבריה 1:3 (0:1)

שוער הפועל חדרה, מרדכי עטיה, היה גיבור הנצחון של קבוצתו — 1:3 על הפועל טבריה.

עטיה מילט את חדרה מארבעה שערים במהלך המשחק. מנגד ניצלו החדרתים חולשה בהגנת טבריה והבקיעו שלושה שערים.

אורי צ'אושו (14), זיו שפירא (60) ועודד מכנס (74), כבשו לחדרה. טבריה, שתקפה ללא הרף, הסתפקה בשער מצמצם של מאיר עמור חמש דקות לסיום.

שפט יהושע לויה, לעיני 1000 צופים, בטבריה.

מכבי שעריים — הפועל חולון 0:0

במשחק ירוד ומשעמם נפרדו מכבי שעריים והפועל חולון, בתיקו ללא שערים, ברחובות.

שתי הקבוצות הופיעו בהרכבים מלאים ושיחקו במערכים התקפיים. שני השוערים בלטו במיוחד: אבי ליברמן בשעריים ויעקב ביטרון בחולון.

הזדמנות נוחה ניתנה ליצחק צבי משעריים, בדקה ה־67, אך מקרוב בעט לחוץ.

שפט דני ימפולר, לעיני 200 צופים, ברחובות.

הכח רמת־גן — הפועל מרמורק 0:1 (0:1)

שער מהנקודה־הלבנה היקנה להכח רמת־גן נצחון ביותי מקרב־תחתית על הפועל מרמורק — 0:1.

משה יחיאל נתפס, תוך כדי פריצה, בחולצתו, והשופט רחמים דינצ'י הורה על כדור־11. אברהם לוי בעט היטב והיקנה לקבוצתו את הנצחון בדקה ה־15.

שחקני הכח גילו עדיפות, בניצוחו של חיים יחיאל, הטוב במגרש.

הזדמנות לשוויון ניתנה לפנחס שכטר (78), אך החמיץ.

500 צופים חזו במשחק שנערך באיצטדיון וינטר ברמת־גן.

מכבי רמת־עמידר — הפועל דימונה 0:1 (0:1)

שער עצמי שכבש אלי בן־דוד, מגן הפועל דימונה, לרשת קבוצתו, העניק למכבי רמת־עמידר נצחון דחוק ובלתי־משכנע — 0:1 על הפועל דימונה.

המשחק היה דל באירועים ועשיר בפגיעות גופניות. במהלכו הרחיק השופט שלמה יוסף את אלירן בכר (עמידר) ורורון ממן (מדימונה), על קטטה בדקה ה־83.

100 צופים חזו במשחק שנערך בעמידר.

הפועל עכו — הפועל רמת־גן 0:0

במשחק שקול נפרדו קבוצות הפועל עכו והפועל רמת־גן בתיקו אפס.

שתי ההגנות היו חלשות, ולכן היו אירועים רבים ליד שני השערים. בדקה ה־70, בתום ערבוביה, בעט דוד חלפון מעכו כדור שנראה עובר את קו השער. שחקני עכו תבעו שער, אולם השופט בני כהן, לא אישר זאת. המצטיין במשחק היה השוער הרמת־גני, שמואל ג'ילרדי.

1000 צופים חזו במשחק שנערך בעכו.

בית"ר רמלה — בית"ר נהריה 1:2 (1:0)

שני שערים במחצית השנייה של נח איוב ומשה סיני, העניקו לבית"ר רמלה נצחון ביתי 1:2 על בית"ר נהריה, שהוליכה במחצית — 0:1

נהריה, במשחק טוב במחצית הראשונה, הוליכה 0:1 משערו של דאור מוקיר (28), הטוב בשורותיה.

לאחר ההפסקה השתנו יחסי הכוחות. איוב, בתום עירבוביה (48), וסיני, במבצע אישי (75), כבשו לרמלאים. שוער רמלה, יצחק בלאיש, היה המצטיין במשחק.

ארצית

(אחרי 25 מחזורים)

1.	הפועל חיפה	16־34	45
2.	הפועל ירושלים	21־30	45
3.	הפועל חדרה	29־37	43
4.	הפועל חולון	13־29	42
5.	מכבי עמידר	22־22	38
6.	הפועל עכו	23־27	35
7.	הפועל יהוד	24־25	35
8.	הפועל בית־שאן	23־23	35
9.	הפועל טבריה	30־32	34
10.	מכבי שעריים	16־21	32
11.	הפועל רמת־גן	19־17	31
12.	הכח רמת־גן	22־15	28
13.	הפועל מרמורק	32־25	27
14.	בית"ר רמלה	33־19	27
15.	בית"ר נהריה	30־17	21
16.	הפועל דימונה	37־17	16

במחזור הבא

1.	הפועל פ"ת - מכבי יבנה	1
2.	מכ. נתניה - מכבי פ"ת	2
3.	מכבי ת"א - בני־יהודה	x
4.	הפ. ת"א - מכבי חיפה	x
5.	הפועל כפ"ס - בית"ר י"ם	2
6.	הפועל ב"ש - שמשון ת"א	1
7.	מכבי יפו - בית"ר ת"א	x
8.	בי. רמלה - בי. נהריה	1
9.	הכח ר"ג - הפ. מרמורק	1
10.	מ. עמידר - הפ. דימונה	1
11.	הפ. חיפה — הפ. בית־שאן	x
12.	הפועל עכו - הפועל ר"ג	x
13.	הפ. טבריה - הפ. חדרה	2
14.	מ. שעריים - הפ. חולון	x

במחזור הבא

ליגה לאומית

מכבי יבנה — הפועל לוד; בית"ר נתניה — מכבי יפו; בית"ר ת"א — הפועל באר־שבע; שמשון ת"א — הפועל כפר־סבא; בית"ר ירושלים — הפועל ת"א; מכבי חיפה — מכבי ת"א; בני־יהודה ת"א — מכבי נתניה; מכבי פ"ת — הפועל פ"ת.

ליגה ארצית

בית"ר נהריה — מכבי שעריים; הפועל חולון — הפועל טבריה; הפועל חדרה — הפועל עכו; הפועל רמת־גן — הפועל חיפה; הפועל בית־שאן — הפועל ירושלים; הפועל יהוד — מכבי רמת־עמידר; הפועל דימונה — הכח רמת־גן; הפועל מרמורק — בית"ר רמלה.

ליגה א', צפון

מכבי עפולה — הפועל טירת־הכרמל; הפועל קרית־אתא — הפועל טייבה; מכבי אור־עקיבא — הפועל טירה; מכבי טמרה — בית"ר חיפה; הפועל קרית־שמונה — הפועל בני־טמרה; הפועל עליה כפר־סבא — מכבי חדרה; הפועל רעננה — מכבי אח"י נצרת.

ליגה א', דרום

בית"ר באר־שבע — הפועל אזור; הפועל רמלה — הפועל רמת־השרון; הפועל קרית־מלאכי — הפועל בת־ים; הפועל קרית־אונו — הפועל אשקלון; מכבי קרית־גת — הפועל אור־יהודה; הפועל ראשל"צ — הפועל ירוחם; הפועל בית־שמש — לזרוס חולון.

ישראל — היום נגד שוייץ, על מקומות 7־8

שני הפסדים בלוזאן: שבדיה 3:0 ותורכיה 3:1

כדורעף

מאת יצחק ויסהוף

נבחרת ישראל בכדורעף תשחק היום ב־2 אחה"צ, נגד נבחרת שוויץ, על המקומות 7־8, בטורניר־האביב הנערך בלוזאן. ביום שישי ואתמול נחלה הנבחרת הישראלית שני הפסדים. ביום שישי נוצחה ע"י שבדיה — 3:0 ואתמול ע"י תורכיה — 3:1

במשחק נגד התורכים, שארך 101 דקות והיה מרתק, הורגש חסרונו של השחקן מספר 1 שלנו, אורן שר, ששב ארצה כבר ביום שישי. ישראל פתחה את המערכה הראשונה בצורה גרועה ופיגרה 5:0. התעוררות של אורי חבר ורפי רולניק הביאה לשוויון 10:10. אולם הכוחות לא־עמדו לשחקנינו שנוצחו — 15:11.

במערכה השנייה ניצחה ישראל 14:16, לאחר דו־קרב מרתק שנמשך 34 דקות. אליעזר בגן היה מצויין וכמוהו אמיר אקרמן ואורי חבר.

נראה כי כל יכולתה של הנבחרת הישראלית תלוייה באורי חבר. כששחקן זה נמצא בכושר ובמוטיבציה הוא סוחף את חבריו, אך כשהוא "ברגע" נחלשת הנבחרת כולה. במערכה השלישית פיגרה ישראל 9:2, אך בגן ואקרמן, ביכולת טובה השוו ל־10:10. לאחר שוויון 15:15 ניצחו התורכים — 15:17.

במערכה הרביעית איבדו שחקנינו כל יכולת ונוצחו — 15:6.

ביום שישי נוצחה ישראל ע"י שבדיה — 3:0 (17:15, 15:2, 15:9). ישראל הפתיעה במערכה הראשונה, בזכות משחק מצויין של בגן וחבר ששניהם, כמעט לבדם, ניצחו את השבדים החסונים. ישראל הוליכה — 14:15, אך נוצחה 17:15. המשחק ארך 70 דקות, ושפט בו האוסטרי הופמייסטר, לעיני 800 צופים.

ישראל תשחק היום נגד שוויץ, לאחר שזו נוצחה אתמול 3:0 על־ידי פורטוגל.

בן המאמן הצטיין בטורניר שחקני־העתיד

צביקה הררי מתעמקים. בנו של מאמן אליצור נתניה ונבחרת הקדטים, יוסי הררי, הצטיין בטורניר־פסח המסורתי של איגוד הכדורסל לבני 15 שאורגן במכון־וינגייט במשך יומיים, ובלל גם סדנה לכדורסל.

בטורניר זכתה נבחרת תל־אביב, שגברה בגמר על העמקים — 61:59. במשחקים המוקדמים היו התוצאות: עמקים — חיפה 58:59; חיפה — הצפון 16:45; עמקים — הצפון 56:33; תל־אביב — שרון 143:55; דרום — שרון 57:68; תל־אביב — דרום 56:59.

● קאיאקים: פתיחת תחרות תהיה היום ב־11 ומחר ב־8 בכנרת במרכז הימי בבית־ירח.

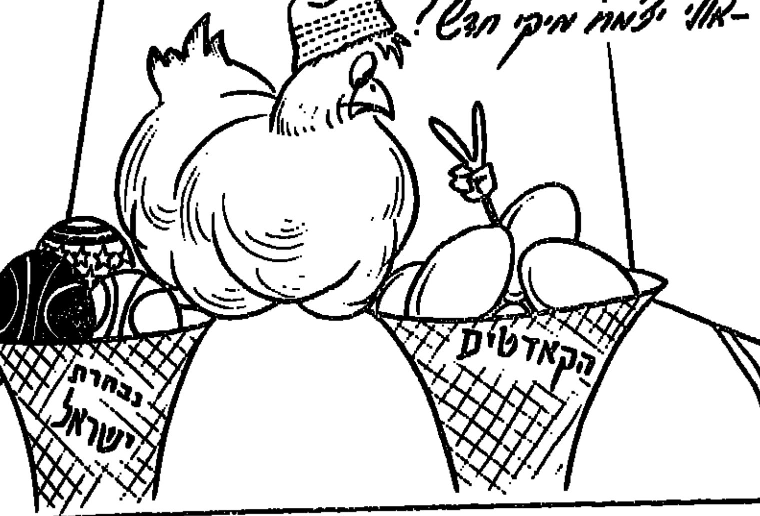

יוסי הררי, מאמן הקדטים, נלהב מההישג במלטה:

חנוך, גודס ואמיר כץ — פוטנציאל לנבחרת הלאומית

כדורסל

מאת ישראל סז

נבחרת הקדטים שלנו בכדורסל חזרה ביום שישי ממלטה עם מקום ראשון במוקדמות אליפות אירופה, ועם הכרטיס לגמר באוגוסט בהונגריה. לדעת המאמן יוסי הררי, היתה הופעת הנבחרת הצעירה "מעל לציפיות".

ישראל הכניעה את מלטה — 41:115; פינלנד — 69:93 ויוון — 82:84, בהארכה.

— יוסי, איך היתה הופעת הקדטים, בעיניך?

● העליה היא הישג אדיר. לרוב השחקנים זו היתה הופעה ראשונה בחו"ל, כעוד שנבחרות פינלנד ויוון באו עם 6־7 משחקים בין־לאומיים לפני התחרויות במלטה.

במה הצטיינה הנבחרת?

● החברה שיחקו יוצא מהכלל. מילאו הוראות. לחמו כהלכה. הפתענו את היריבים בשמירות לא־קונבנציונליות. באישית ואיזורית הם עלו עלינו, אבל ברגע ששיחקנו, למשל, באיזורית לוחצת על כל המגרש, לא היה להם מענה.

— האם היתה לנו נחיתות בולטת בגובה?

● בהחלט. ביוון ישנם שחקנים בגובה 2.40—2.03 מטר, ובפינלנד — 2.02. אצלנו הגבוה היותר הוא שני כהן (1.97).

— האם גדלים בנבחרת "בריקוביצים"?

● לא הייתי אומר. יש לנו שחקני חוץ טובים. בציר אין לנו מספיק גבוהים וזה החלק החלש שלנו.

— האם, לדעתך, יגיעו רבים משחקנים אלה בעתיד לנבחרת?

● אני חושב שכן. תומר חנוך, גיא גודס, אמיר כץ ואולי נוספים הם פוטנציאל.

— האם יוכלו להשתלב בקבוצות הלאומיות לאור האמריקניזציה כיום?

● זו אחת הבעיות הקשות. אני מהמתנגד הגדולים לאמריקניזציה, אם זו לא תוגבל לפסים נורמליים.

— מה צפוי בגמר בהונגריה?

● אינני יודע. רק בימים אלה יקבעו הנבחרות שישחקו בגמר, אבל המשחקים במלטה היו טבילת־אש טובה והוכיחו שיש לנו מה למכור באירופה.

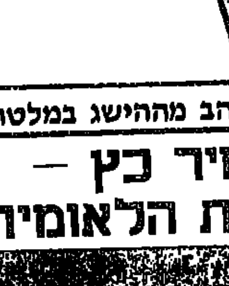

מאמן מרוצה הררי

פרטיזן — הכוכב־האדום 73:78

במשחק הראשון בגמר הפליי־אוף בכדורסל ביוגוסלביה ניצחה פרטיזן בלגראד את הכוכב־האדום בלגראד — 73:78, לאחר שהמנוצחים הוליכו במחצית — 35:41.

הכוכב־האדום הדיחה את צדר זאגרב בחצי־הגמר.

ברצלונה מובילה

ברצלונה מוליכה 0:2 בגמר הפליי־אוף בכדורסל בספרד לאחר שניצחה גם במשחק השני את חובנטוד בדלונה — 11:90 (35:48).

במשחק הראשון ניצחה ברצלונה — 97:104.

מילאנו וקאזרטה בגמר באיטליה

קבוצות טרסר מילאנו והמובילגירגי קאזרטה ישחקו בגמר הפליי־אוף בכדורסל באיטליה.

שתי הקבוצות ניצחו בסוף השבוע בגומלין, בחצי־הגמר. מילאנו גברה על רי. ואזה — 71:78, וקאזרטה הכניעה את אריקסון קאנטו — 88:101.

לראשונה: כדורסלן מליגה א' הורחק בגלל תקנון התשלומים

לראשונה בתולדות הכדורסל: שחקן שעבר על תקנון התשלומים בליגה נמוכה הורחק בפועל.

כדורסלן הפועל באר־שבע, ברוך סמולה, לא יוכל ליטול חלק בשני המשחקים המכריעים של קבוצתו. זאת אחרי שועדת המשמעת של איגוד הכדורסל הרחיקה אותו לשני משחקים בפועל. דו"ח משרד החקירות קבע כי סמולר משתכר סכום נכבד בליגה א' - דבר שאסור לפי התקנון.

שישה כדורסלנים נוספים, שהתברר שקיבלו סכומים קטנים יותר, הורחקו לשני משחקים על־תנאי.

הפועל באר־שבע, קבוצתו של סמולה, נענשה בהפחתת 4 נקודות על־תנאי לשנה.

כיצד עלב הכדורסלן החירש־אילם בשופט? שאלה זו עמדה בסוף השבוע בפני דיוני ועדת המשמעת כאשר השופט דורון מוגה כתב בדו"ח שיאיר מלוזי, שחקן קבוצת החירשים־אילמים ת"א העליב וקילל אותו. הוועדה פסקה לשחקן שני משחקי־הרחקה על־תנאי.

גביעי המדינה למועדון הכרמל (גברים) והפועל ת"א (נשים)

טניס

מאת יצחק אשל

טניסאי מועדון הכרמל חיפה זכו שלשום בגביע־המדינה בטניס, לאחר שגברו במשחק־הגמר על הפועל צהלה — 0:2. מועדון הכרמל ניסה כבר בעבר שבע פעמים לזכות בגביע אולם רק שלשום הצליח לנצח בגמר.

שחר פרקים גבר על [illegible] נאור — 6:4, 6:3, 4:6, אהוד [illegible] ניצח במשחק [illegible] את יהוד בראון — 6:2, 7:6. המערכה [illegible] הוכרעה בשובר־שוויון 11:13, [illegible] וינברג, וזאת לאחר שבראון [illegible] לא פחות מארבע פעמים מנקודת ההכרעה.

בגמר הנשים זכתה הפועל ת"א בנצחה את מחזיקת הגביע, מכבי ת"א — 1:2. אילנה ברגר (הפועל) הכניעה את שרית שלו — 6:1, 6:3 ודליה קוריאט (מכבי) גברה על [illegible] שביט — 6:2, 6:2. בזוגות ניצחו אילנה ברגר ויעל שביט את דליה קוריאט ושרית שלו — 4:6, 4:6.

המשחקים היו במגרשי מכבי הצפון ת"א.

● התאחדות הטניס הבין־לאומית הודיעה לפדרציה האסייאתית שעליה למסור עד 8 במאי על המועד הסופי לטורניר בגביע־דייויס נגד ישראל. העתק המכתב הגיע לאיגוד הטניס בתל־אביב. ההתאחדות הבין־לאומית האריכה בשבוע את משך הזמן של הודו להשיב.

● גל גיא ממכבי רמת־גן זכה אתמול באליפות מכבי [illegible] במקצוע החרב, לאחר שניצח את כל חמשת יריביו בבית־הגמר.

אופציה: מאמן מחו"ל, בינתיים:

קליין מועמד לחזור לאמן את מכבי ת"א

רלף קליין הוא המועמד המועדף לאמן בעונה הבאה את קבוצת הכדורסל של מכבי ת"א — עליבך נודע אמש.

קליין, שכבר גישש אצל מכבי ת"א בקשר לשובו ארצה אחרי שלוש שנים בגרמניה, שם אימן את סאטורן קלן ונבחרת גרמניה, יגיע ארצה בתחילת חודש מאי עם נבחרתו שתשתתף במשחקי הפועל. בשהותו בישראל יסוכמו פרטי החוזה עם קליין, שסיים את עבודתו במערב־גרמניה באליפות אירופה באתונה, בתחילת יוני.

צבי שרף לא יאמן עוד את הקבוצה. סיכום עקרוני הושג בסוף השבוע. שרף אימן את מכבי ת"א ארבע עונות, בהן זכתה בליגה ובגביע, אך לא השיגה את היעד העיקרי: גביע־אירופה. נודע כי קבוצות שונות כבר פנו לשרף וביקשו שיאמן אותן.

נראה שגם הלחצים של "לובי מיקי ברקוביץ" במכבי ת"א נשאו פרי לגבי שרף, עמו מסוכסך הכדורסלן.

עדיין קיימת אופציה נוספת במכבי ת"א: מאמן אמריקני.

באיגוד הכדורסל תועלה בימים הקרובים הצעה שמאמן נבחרת לא יוכל לאמן קבוצה. לכן יצטרך שרף להחליט אם ברצונו לאמן קבוצה או להכין את הנבחרת הלאומית לטורניר הקדם־אולימפי.

נבחרת הנוער בשוייץ

נוישאטל — 0:2
ארסנל — 0:0

נבחרת הנוער של ישראל בכדורגל סיימה אמש את משחקה בטורניר הבינלאומי בשוייץ בתיקו 0:0 עם ארסנל.

הישראלים זכו בנצחון במשחק יום שישי על הקבוצה המקומית של נוישאטל — 0:2. את השערים לישראל הבקיעו: אלון נתן (בבעיטת־11) ויצחק לוי.

היום תיפגש הנבחרת הישראלית עם קבוצת אינטר האיטלקית, במשחק שיקבע מי מבין הקבוצות תעלה למשחק־הגמר בטורניר.

בריות־המועצות — מכבי ישו"אל 1:3

נבחרת הנערים של מכבי ישראל בכדורגל, ילודי 71־1970, נוצחה באתמול בטורניר סן־מאלו ע"י נבחרת מקבילה של בריות־המועצות — 3:1.

חרדי הצליח להשוות ל־1:1 אך הסובייטים העלו אז ל־1:3.

מכבי ישראל ניצחה את סקוטלנד — 4:5 בבעיטות־11 לאחר 0:0.

היום ישחקו הישראלים עם פורטוגל.

בין ילודי 72־1971 נוצחו הישראלים ע"י בלגיה — 1:0 וסקוטלנד — 1:0 וצרפת — 2:0.

מבחני שחייה למשחקי הפועל

תחרות מבחן לקביעת סגל נבחרת ישראל בשחייה לקראת כינוס הפועל, נערכה אתמול במכון־וינגייט.

התוצאות הבולטות: 50 מ' חופשי — יוסי אפל (מכבי קרית־אונו) 24.90 שנ'; 100 חופשי — רויאל רימר (הפועל עמק־חפר) 55.66 שנ'; 200 חופשי — שגב פורת (הפועל הגליל־העליון) 2:01.01 דק'; 100 גב — טל משקיף (מכבי חיפה) 1:04.14 דק'; שניצח במפתיע את השיאן ערן גרומר; 100 חזה — עופר הופמן (מכבי חיפה) 1.11.96 דק'; 100 פרפר — נדב שגל (הפועל הגליל־העליון) 1:00.13 דק'; 200 פרפר — חן שכטר 2:15.22 דק'.

לאחר תקופה ארוכה השתתפו גם אילת שלזינגר ואיריס קומן ממכבי נהריה, שהחזירו את אימוני הנבחרת בתקופה האחרונה, אבל תוצאותיהן היו ירודות ולא בטוח כי ישתתפו במשחקי הפועל.

התוצאות הבולטות בין הבנות: 100 חופשי — ענת ישראל (מכבי ת"א) 1:02.72 דק'; 100 גב — שרון אקסלרוד (הפועל נתניה) 1:12.10 דק'; 100 חזה — אירית אפרתי (מכבי ת"א) 1:21.74 דק'.

נקבעו אלופי הפועל במשקולות

אלופי הפועל בהרמת־משקולות הוכתרו אתמול בת"א.

האלופים 52 ק"ג — שמואל בן־אריה (יבנה); 56 ק"ג — שלום ניישטט (חדרה); 60 ק"ג — צבי קורשבייץ ת"א; 67 ק"ג — יהל טישלר (ת"א); 75 ק"ג — עמנואל וולפסון (ת"א); 82 ק"ג — יצחק גרשלמה (יבנה); 100 ק"ג — סטפן כהן (יבנה); 110 ק"ג — שלמה עלאווי יבנה; מעל 110 ק"ג — ברוך פלדמן (ת"א).

וידנפלד זכה באליפות הנוער

דביר וידנפלד זכה בתחרות הבין־לאומית לנוער בטניס במסגרת הדירוג העולמי, לאחר שגבר בגמר על חיים ציון — 6:1, 1:6, 6:7. המשחק נמשך כשלוש שעות.

בנוער לנערות זכתה דליה קוריאט, שגברה בגמר על ענת ורון — 3:6, 3:6.

בנוער לזוגות זכו קוריאט וורון שגברו על לימור זלך ומרדי דרוש — 4:6, 1:6.

גמר זוגות הנוער יהיה היום. המשחקים היו במרכז הטניס בבת־ים.

●בירושלים תיפתח מחר תחרות "הפרס הגדול" בטניס, על סכום של 25 אלף דולאר. המדורג ראשון, עמוס מנסדורף, פרש. מאחר שלדבריו אין תחרות זו יכולה לקדמו בדירוג העולמי. ראשון יהיה מדורג גלעד בלום; שני — מייקל טאוסון; השלישי — שחר פרקים. [illegible] ישתתפו שלמה גליקשטיין ועמית נאור.

אברטון וליברפול ניצחו וממשיכות במירוץ־הפיסגה

הליגה האנגלית

1.	אברטון	38	27־67	73
2.	ליברפול	37	36־65	70
3.	טוטנהאם	35	34־58	64
4.	לוטון	37	37־41	62
5.	ארסנל	37	27־47	61
6.	נוריץ'	37	47־48	60
7.	נוטינגהאם	17	46־58	58
8.	ווטפורד	36	48־59	53
9.	ווימבלדון	36	43־47	53
10.	קובנטרי	35	38־38	50
11.	קווינס־פארק	37	46־43	49
12.	מנ. יונייטד	36	37־46	48
13.	צ'לסי	37	56־45	47
14.	ווסטהאם	37	60־47	45
15.	סאותהמפטון	36	62־62	44
16.	ניוקאסל	37	56־44	43
17.	שפילד	36	53־46	41
18.	לסטר	37	60־50	40
19.	אוקספורד	37	62־37	39
20.	צ'רלטון	37	51־35	34
21.	אסטון־וילה	37	68־38	33
22.	מנ. סיטי	37	53־31	32

המאבק על תואר האליפות באנגליה נמשך בעיקר בין שתי נציגות העיר ליברפול. כשאברטון ניצחה בחוץ את אסטון־וילה מהתחתית — 0:1, ואילו ליברפול הכניעה במגרשה את נוטינגהאם — 0:3. כל שש הראשונות בטבלה ניצחו בשבת.

את שער־הנצחון לאברטון הבקיע שידי בדקה ה־53, כשניצל מסירה של גרי סטיבנס.

את השערים לליברפול הבקיעו: דילגליש, וילן והארטפילד.

בשבת ייערך המיפגש המסקרן בין שתי הראשונות בטבלה באנפילד, איצטדיונה של ליברפול. כל 45 אלף הכרטיסים כבר נמכרו.

טוטנהאם ממשיכה לרוץ אחרי שתי הקבוצות מליברפול, כשניצחה במגרשה, בדרבי הלונדוני, את צ'רלטון — 0:1, משער שהבקיע קלייב אלן. היה זה שערו ה־46 של אלן העונה.

הרביעית, לוטון, ניצחה את קובנטרי — 0:2, משעריהם של סטין ויול.

ארסנל, במקום החמישי, השיגה נצחון־חוץ על וימבלדון — 1:2 את שער הנצחון הבקיע דייויס.

נוריץ', במקום השישי, גברה על שפילד־וונסדי — 0:1.

ניוקאסל המשיכה במסע ההימלטות מאיזור הסכנה. אתמול ניצחה 1:2 את מנצ'סטר־יונייטד. פול גודרד הבקיע את שערו השביעי לזכות ניוקאסל והיה זה גם שער הנצחון. ניוקאסל לא הפסידה בתשעת משחקיה האחרונים. את השער ליונייטד הבקיע הסקוטי גורדון סטרחאן.

נצחון־חוץ השיג גם ווטפורד על האחרונה בטבלה, מנצ'סטר־סיטי — 1:2.

תוצאות נוספות: לסטר — וסטהאם 0:2; קווינס־פארק — צ'לסי 1:1; סאותהמפטון — אוקספורד 0:3.

המאבק בליגה השנייה בעיצומו. פורטסמות עלתה לראש הטבלה בזכות הפרש שערים עדיף על יריבתה, דרבי, שהפסידה לבלקבורן — 3:1. לשתיהן אותו מספר נקודות — 72. פורטסמות סיימה בתיקו 2:2 עם רידינג.

מערב גרמניה — איטליה 0:0

76 אלף צופים חזו בקלן במשחק הבין־ארצי המסקרן בו נפרדו בתיקו אפס נבחרות הכדורגל של מערב־גרמניה ואיטליה.

השתים נפגשו בגמר הגביע העולמי ב־1982 בספרד, ואז ניצחו האיטלקים — 1:3.

הפעם היו הגרמנים טובים יותר, ויזמו התקפות על השער האיטלקי אולם ההגנה האיטלקית הצליחה לבלום ובעיקר הצטיינו השוער זנגה והמגן אנלה.

בשורות מערב־גרמניה חלו שינויים ניכרים מאז נצחונה האחרון על ישראל ברמת־גן (0:2), והבולטים שבהם הקשר פייר ליטבארסקי והחלוץ קלאוס אלופס.

שבדיה — בריה"מ 1:3

נבחרת הכדורגל של שבדיה חוללה הפתעה גדולה כשניצחה בטבילויסי את נבחרת בריה"מועצות — 1:3.

כל השערים הובקעו תוך 10 דקות במחצית השנייה. שני שערים לשבדיה הבקיע אריקסון.

ריינג'רס הגדילה הפער בצמרת

בסקוטלנד הגדילה ריינג'רס את הפער בפיסגה לאחר שניצחה את קליידבנק — 0:3, ולה 64 נקודות, ומקדימה בשלוש נקודות את האלופה, סלטיק, שסיימה בתיקו 1:1 עם דנדי־יונייטד.

תוצאות נוספות: דנדי — מדרוול 1:4, פלקירק — המילטון 0:1, הארטס — אברדין 1:1, סנט מירן — היברניאן 1:1.

● במשחק קדם־אולימפי ניצחה רומניה במגרשה את מערב־גרמניה — 0:1.

בריות־המועצות ממשיכה להלום

אלופת העולם בהוקי־קרח, בריות־המועצות, המשיכה להלום ביריבותיה החלשות במסגרת אליפות העולם המתקיימת בוינה. ביום הראשון הכניעה את שוויץ — 5:18, ולמחרת הכניעה את מערב־גרמניה — 0:7.

ארה"ב נחלה שני הפסדים: לקנדה — 3:1 ולשבדיה — 6:2.

פינלנד — שוויץ 2:3; צ'כוסלובקיה — פינלנד 2:5.

בוסטון ואטלנטה בקרב מכריע בסיום ליגת האן.בי.אי.

מאת שלמה מלחי, מיוחד ל"על המשמר"

כל העולות למשחקי הפליי־אוף באן.בי.אי. כבר נקבעו בליל־שבת. הערב ב־7, שעון ישראל, ייערך בבוסטון משחק מרתק כשבוסטון תארח את אטלנטה. לבוסטון מאזן של 58 נצחונות לעומת 23 הפסדים (מקום שני בליגה הכללית) ולאטלנטה — 24—57.

אטלנטה מובילה במשחקים בין השתיים — 2:3. נצחון אחת מהן יעניק למנצחת מקום ראשון. אם אטלנטה תנצח תשתווה בנקודות לבוסטון, ותעבור אותה בזכות מאזן טוב יותר.

במזרח דורגה דטרויט שלישית; מילווקי — רביעית; פילדלפיה — חמישית; ואשינגטון — ששית; שיקאגו ואינדיאנה נאבקות על מקומות 7־8.

במערב תסיים הלייקרס מלוס־אנג'לס במקום הראשון, עם ההישג הטוב ביותר בליגה. דאלאס — שנייה; פורטלנד — שלישית; יוטה — רביעית; על המקומות 5־7 נאבקות יוסטון, גולדן־סטייט וסיאטל, דנבר — שמינית.

מייקל ג'ורדן סיים עם 3041 נקודות עד כה, כשקלע ביום שישי 60 נקודות. רק וילט צ'מברליין קלע עד כה למעלה מ־3000 נקודות בעונה. מתוך חמשת ההישגים הטובים בכל הזמנים מחזיק צ'מברליין בארבעה. בין השאר קלע בשנות השישים 4029 ו־3586 נקודות בעונה אחת.

ג'ורדן משיקאגו ומג'יק ג'ונסון מהלייקרס הם המועמדים הבטוחים לתואר שחקן־השנה. לאחר ששנים רבות לא זכה שחקן חוץ בתואר זה.

ד"ר ג'יי (ג'וליוס איירווינג), בן ה־37, קלע ביום שישי 38 נקודות לפילדלפיה — הישגו הטוב ביותר העונה. [illegible] עשה זאת נגד אינדיאנה. [illegible] 30.00 נקודות בקריירה [illegible] שלו ונותר לו עוד [illegible] שלישי בדירוג בכל הזמנים. הקדימו אותו קארים עבדול ג'אבאר, שחגג בשבוע שעבר יום הולדת של 40 שנה, ווילט צ'מברליין, שקלעו יותר מ־30 אלף נקודות.

גבעת־חיים — אלופת החורף

קבוצת הכדורמים של הפועל גבעת־חיים זכתה באליפות־החורף, לאחר שגברה על אס"א ת"א, שסיימה שנייה — 2:7.

בגבעת־חיים הצטיינו: עופר פרידמן וארנון פלג (2 שערים כ"א).

במקום השלישי דורגה מכבי קרית־אונו, שגברה על הפועל קרית־טבעון — 4:5.

● תחרות בין־לאומית בסיוף נערכה בסוף השבוע בכפר־סבא. ברומח גברים זכה ים מיכאלי מכפר־סבא ובין הנשים — חיקה וגג'ה מבון שבמערב־גרמניה. בדקר — אובה קובן מבון.

מאחורי הקל'עים

מדליית זהב לכדורגלן ב...תערוכת הפרחים בחיפה

השופט יצחק בן־יצחק שלף כרטיס־שוטר במקום כרטיס צהוב ★ שניאור יביא להפועל ת"א "נדוניה" — את הבלם סגל ★ מדוע לא ניצל הרמטכ"ל את גובהו לכדורסל? ★ הרוכבים דהרו מהפועל חיפה לדוושנים

★ ★ ★ במקום הראשון בשורות פרחים בביתן הישראלי בתערוכת הפרחים הבין־לאומית, "פלוריש 87", בחיפה, זכה... כדורגלן־העבר והמאמן בהופעה, דוד גוזלן. יוסף גלזר מציין שגוזלן מצוי שנים רבות בעסקי פרחים. שחקן העבר, תושב מושב מגדים, היה כדורגלן במכבי חיפה, הפועל כפר־סבא, הפועל אילת ונבחרת הנוער במשחקי־אסיה ומאמן בהפועל חיפה, בית"ר חיפה ועוזרו של האנגלי ג'ק מנסל במכבי חיפה ★ ★ ★ טעות משעשעת היתה לשופט הכדורגל יצחק בן־יצחק, שניהל את משחק רבע־גמר הגביע, בין בית"ר ירושלים והפועל כפר־סבא (0:1), בשבוע שעבר באיצטדיון רמת־גן. באחד העימותים בין כדורגלן הפועל כפר־סבא, יצחק מימוני, ושוער בית"ר ירושלים, יוסי מזרחי, רץ השופט לעבר השניים ו...שלף לעברם את תעודת־השוטר שלו, במקום כרטיס צהוב — סיפורו של נפתלי כהן ★ ★ ★ קבוצת הכדורגל של בית"ר ת"א הפתיעה בשבוע שעבר בנצחון ברבע־הגמר בגביע על מכבי נתניה (0:2). מוטי חביב מרגיש שעבור בית"ר ת"א יהיה מעמד חצי־הגמר מיוחד במינו, אולם עבור רבים משחקניה אין זו הופעה ראשונה בחצי־הגמר. כולם עשו זאת במדי קבוצות אחרות: החלוץ ירון כהן בבית"ר ירושלים; אותם דברים אמורים לגבי הירושלמי רונן שוויגן. יעקב כהן שיחק בחצי־הגמר בהפועל ת"א; ברוך ידיד בהפועל לוד; רובי צמח במכבי ת"א ובהפועל כפר־סבא; יהודה קצב ויחיאל אבן־צור במכבי ת"א ודוד לביא במכבי נתניה ★ ★ ★ כאשר מיכה רוזן כבש שער עצמי לרשת מכבי נתניה, נגד בית"ר ת"א, עשה כדרורו, שלום תקוה, מאמצים עליונים כדי להשוות אך לא הצליח ולמשפחה היה פסח עצוב ★ ★ ★ ביום שבו הודחה מכבי נתניה מהגביע עשו שניים מיוצאי הקבוצה חיל: משה גריאני כבש את שלושת השערים למכבי ת"א לרשת מכבי יפו (1:3) ודוד לביא הבקיע את השער השני לבית"ר ת"א ל... רשת מכבי נתניה ★ ★ ★

הגביע יישאר בשרון

★ ★ ★ אם לא תהיה סנסציה יזכה העונה בגביע־המדינה בכדורגל מאמן מאיזור השרון. שכן מאמן מכבי חיפה, שלמה שרף, מתגורר במושב גן־חיים ליד כפר־סבא; מאמן בית"ר ירושלים, דרור קשטן, הוא תושב כפר־סבא ומאמן מכבי ת"א, שמעון שנהר, מתגורר ברעננה. אם יעשה זאת דני נוימן, עם בית"ר ת"א, תהיה זו באמת סנסציה — מציין מוטי חביב ★ ★ ★ בהפועל פ"ת כועסים על מאמן נבחרת הנוער, גדעון כהן. מה זה כועסים, הדברים הגיעו לידי כך שהפתח־תקואים מאשימים את המאמן בהדחה ממשחקי גביע־המדינה. לדבריהם פגע הניפוי של מני בסון, ערב היציאה לשוייץ, בצורה משמעותית. השחקן התקשה לתפקד ברבע־הגמר נגד מכבי חיפה. שני כדורגלנים אחרים של הפועל פ"ת שיצאו עם נבחרת הנוער, אלון חזן ובני קושווילי, נטלו חלק במשחק ההפסד של קבוצתם (1:0) ★ ★ ★ "עליה על אפס". בית"ר ירושלים ומכבי חיפה העפילו לחצי־הגמר בלי שספגו, ולו גם שער אחד. בית"ר ירושלים ניצחה את בית"ר חיפה 0:2; את בני־יהודה 0:1 בהארכה, ואת הפועל כפר־סבא 0:1. מכבי חיפה הכניעה את הפועל בית־שאן 0:3; את הפועל ירושלים 0:2 ואת הפועל פ"ת 0:1. לעומת זאת ספגו כדורגלני מכבי ת"א שערים מבית"ר רמלה ומכבי יפו ובית"ר ת"א ממכבי שעריים והפועל חולון ★ ★ ★ בין הצופים ביום שלישי ברבע־גמר גביע־המדינה ברמת־גן נראה גם קפטן הפועל ירושלים, מאיר נחמיאס. הוא סיפר כי בא לראות את אחיו אברהם, המשחק בבית"ר ת"א. אך מאיר התאכזב שכן האח נותר לאורך כל 90 הדקות על הספסל ★ ★ ★

אבי כהן לא מתחרט

★ ★ ★ קפטן הנבחרת הלאומית בכדורגל, אבי כהן, ודאי שלא מתחרט כיום שחלום הופעה בריינג'רס הסקוטית לא התגשם מבחינתו — מציין מוטי חביב. הכוונה לצד העסקי ולא הצד המקצועי. באחרונה מצליח אבי כהן בעסקיו. נעלי הספורט שהוא מייבא בשותפות עם אלי מלבני הם "שלאגר רציני" ★ ★ ★ הוועדה שקבעה את מאמן מכבי ת"א לעונה הבאה התקשתה להחליט. מספרים כי לגיורא שפיגל היתה הופעה "שפיגלרית" טיפוסית, כאשר טען כי הוא ראוי לתפקידו בזכות שמו ותרומתו לאגודה במשך שנים רבות ★ ★ ★ אחרי החתמתו של יצחק שניאור כמאמן הפועל ת"א ברור מעל לכל ספק שהבלם יעקב (קובי) סגל יוחזר לשורות הקבוצה. סגל, המושאל מהפועל ת"א, משחק תחת שרביטו של שניאור בבני־יהודה, ולדעת המאמן הוא אחד הבלמים הטובים בכדורגל הישראלי. אגב, גם אבא "בבה" סגל היה כדורגלן מצטיין בהפועל ת"א במשך שנים רבות ★ ★ ★ לראשונה מאז תקופת האחים מכבס יצאו אחים עם נבחרת הנוער לטורניר בשוייץ. השניים הם מיכה ושרון צופין ממכבי פ"ת. מיכה משחק בקבוצת הבוגרים ושרון בנוער ★ ★ ★ לשלמה קירט לא מאירות השנים האחרונות את עברו המפואר. אשתקד נשר עם מכבי שעריים לליגה הארצית. השנה הופיע בבית"ר נתניה, שכבר נשרה ועתה משחק במכבי יפו, המועמדת גם היא לדרדר. ביום חמישי — מציין מוטי חביב — רואיין קירט בתכנית "מערב ים־תיכוני" ברשת א' בראדיו. הוא סיפר על מומחיותו במוסיקה יוונית. בשטח זה נראה שיש לו עתיד ★ ★ ★ הסמפתם על קבוצת כדורגל מליגה א' שתוך פחות מעונה עשתה שתי גיחות למערב־גרמניה? זוהי הפועל בת־ים. את ההכנות למשחקי הליגה עשתה הקבוצה במחנה בגרמניה. עתה, כשהובטחה העליה למשחקי המכון לארצית, הוחלט שהקבוצה תצא לעוד מחנה־אימונים בגרמניה. זאת בעיקר בגלל אורך התקופה בין סיום ליגה א' ומשחקי המכון — כמעט חודשיים ★ ★ ★ "ראש הזהב" של הכדורגל הישראלי, נחום סטלמך, הוחזר בליית־ברירה לאימון קבוצת בית"ר רמלה. בית"ר רמלה, הנאבקת על הישארותה בארצית, פיטרה את סטלמך אך לא מצאה ממלא־מקום. מיקי שינפלד פרש מייד. דוד שוייצר כלל לא התייחס לפנייה וליאון קזנוב־נטנזבסקי החליט שלא יאמן עוד בליגה הארצית. לרמלה לא נותר אלא לבקש את סטלמך לחזור ★ ★ ★ עכשיו זה כבר סופי מציין יוסף גלזר: בנימין (בונזה) וינברג צורף להנהלת מחלקת הכדורגל של מכבי חיפה כאיש מקצוע במקומו של יוחנן ולך, הנמצא בהונג־קונג. וינברג כבר ליווה את הקבוצה החיפנית למשחקיה האחרונים, אחד מתפקידיו יהיה לקבוע את הצוות לעונה הבאה לאור הכשלון השנה ★ ★ ★

ג'ונסון, ברקוביץ וארואסטי

★ ★ ★ לפי כמות הציוד שנטל עמו כדורסלן מכבי ת"א, לי ג'ונסון, כשובו בשבוע שעבר לארה"ב ספק אם יחזור לשחק בשורות האלופה הישראלית. לג'ונסון הצעות כספיות מצויינות מקבוצות איטלקיות. באותה שעה שג'ונסון העמיס את הציוד בלוד עשו מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי בקרקס ההונגרי. האמרגנים הזמינו את השניים, כנראה כדי שימשכו צופים ואף צילמו אותם על פילים ★ ★ ★ צה"ל נפרד בימים אלה לא רק מהרמטכ"ל, רב־אלוף משה לוי, אלא גם מ...כדורסלן הפועל חיפה, האמריקני ג'ונתן דלזל. שסיים ענת שרות מלאה וזכה לשבחים רבים ממפקדיו ★ ★ ★ אגב, הרמטכ"ל הפורש לא ניצל את גובהו לכדורסל. יורשו, דן שומרון, היה כדורסלן בליגה הלאומית, בהפועל אשדות־יעקב, וגם כיום מרבה לשחק, להנאתו. בצה"ל נמצא כיום אלוף, ספורטאי בלב־ונפש. דורון רובין, המשתתף באירועי ריצה רבים. גם האלוף יוסי פלד הוא אוהד ספורט הנראה לעתים קרובות במגרשים ★ ★ ★ רק לפני כשנה נמנה כדורסלן הפועל חיפה, אלון אוסיר (2.01), על סגל נבחרת ישראל ונחשב לאחת התקוות. קודם־לכן היה בשתי נבחרות נוער ובנבחרת הקדטים. נראה שאוסיר מאס בישיבה על הספסל ומבקש לשחק בליגה הארצית. יו"ר מחלקת הכדורסל של הפועל חיפה, דורון קימלוב, ציין כי לא יעמוד בדרכו. כדורסלן אחר של הפועל חיפה, דורון קסקי, בן 24, סטודנט להנדסת חשמל בטכניון, צורף לסגל הנבחרת במקומו של מיקי ברקוביץ — דיווחו של יוסף גלזר ★ ★ ★ המשבר הכספי שפוקד את מחלקת הכדורסל של הפועל חיפה הביא לכך שלא נמצאו 150 דולאר לדמי כיס לכדורסלני הפועל חיפה בנבחרת הקדטים שיצאו למלטה, גיא גודס וקורן אמישה. לבסוף נטלה ההנהלה הלוואה מאפסנאי המועדון לשעבר, משה רוזנברג. גם אלון מרלי, שנופה יומיים לפני הנסיעה, אחרי שנתיים רצופות בנבחרת, קיבל את 50 הדולאר ★ ★ ★ הצלחה בין־לאומית רשמה לזכותה אלופת אס"א בכדורסל, אוניברסיטת חיפה, שזכתה זו השנה השנייה ברציפות באליפות מערב־אירופה לאוניברסיטאות בפאריס. היא ניצחה בכל חמשת משחקיה, ביניהם את אוניברסיטאות פאריס, ברלין ובלגראד בגמר. בין כוכבי הנבחרת: איתי שביט מהפועל חיפה; מוטי אמישה ממכבי כרמיאל; דוד גורן מהפועל בקעת בית־שאן; אבי אשכנזי ורפי פרידמן ממכבי קרית־מוצקין. מאמן הקבוצה הוא חיים בוכבינדר ★ ★ ★

הגאווה הלכה

★ ★ ★ אחת הגאוות של הפועל חיפה היתה מחלקת האופניים, מהטובות במדינה — מציין יוסף גלזר. לאחרונה עזבו הרוכבים, כמעט כאיש אחד, את הפועל חיפה, יחד עם המאמן אנטולי ליליאן, והקימו סניף חדש לאגודת הדוושנים בחיפה. הפועל חיפה ביקשה לשחרר את הרוכבים והשעתה אותם לחודשיים מפעילות גם בנבחרת. מתוך 12 הרוכבים נשאר רק אחד בהפועל חיפה, אייל אנסטלה, שהעדיף את מסע הנבחרת לצרפת ★ ★ ★ למזכירה הוותיקה של רשות הספורט, יונה אורן, מלאו 60 שנה. ידידיה ערכו לה מסיבת הפתעה בה נכחו חלק מ"הבוסים" שלה בעבר, ביניהם ראובן דפני, עמנואל בן־דוד והוותיק ברוך בג, עוד מימי המחלקה להכשרה גופנית, לפני קום המדינה ★ ★ ★ בשבוע פסח נראו הורים רבים מתחום הספורט בנמל־התעופה בלוד. הם ליוו את בניהם לאירועים בין־לאומיים. כך היו שם יורם ארבל־קובין, אלי קרשניר ואלכס ברויאר, שבניהם נסעו עם נבחרת העתודה בכדורגל ואורי אפק, שבנו יצא עם נוער מכבי בכדורגל ★ ★ ★ גמר גביע־המדינה בכדורעף מאחורינו. אפילו אורי חבר, שזכה בעונה שעברה כראכל בהפועל בת־ים והעונה בהפועל מטה־אשר, כבר נרגע. מי שעדיין נרגשת היא המזכירה הוותיקה של איגוד הכדורעף, אביבה שמעון, שזכתה לעיטור־הערכה עם סיום תפקידה לאחר למעלה מ־20 שנה ★ ★ ★ בהופעות־הראווה של ספורטאי אילן היתה אורחת הכבוד שרת הבריאות שושנה ארבלי־אלמוזלינו, שהביאה לספורטאים הנכים ברכות חמות תוך שציינה את אהבתה לספורט ועובדת היותה ספורטאית בצעירותה ★ ★ ★

דפים לספרות

בעריכת יעל לוטן

עורך משנה אילן שיינפלד

משה סרטל

קטע מתוך הפואמה: „השמש שוקעת — העיר רחוקה".

לְעוֹלָם לֹא יִתְגַּעְגַּע אִישׁ

לְעוֹלָם לֹא יִתְגַּעְגַּע אִישׁ אֶל סוּפוֹת הַבֹּשֶׂם. לְעוֹלָם לֹא יִזְכֹּר אֶת רֵיחָם.
וְזָכַר אֶת בְּרַק הַצֶּבַע מִן תְּכֵלֶת, הוֹ כָּל כָּךְ, שֶׁעֵינָיו כּוֹאֲבוֹת לִרְאוֹתוֹ.
וְאֶת הָאוֹר וְאֶת הַחֹשֶׁךְ וְאֶת הַיּוֹם וְאֶת הַלַּיְלָה וְזָכַר אֶת הַיּוֹם וְאֶת הַלַּיְלָה.
וּמַסָּע בְּצַחוֹן זֶה שֶׁל זִכְרוֹנוֹתָיו, עוֹבֵר בִּרְחוֹבוֹת הָעִיר הַהֲרוּסָה
וּמַכֶּה עַל דַּלְתוֹת הַבָּתִּים,
כְּמוֹ עִוֵּר מְחַפֵּשׂ אֶת בֵּיתוֹ.
הוֹ, חַיּוֹת מִלְחָמָה, חַיּוֹת מִלְחָמָה לוֹחֲמוֹת זוֹ כְּזוֹ בְּתוֹךְ סוּפוֹת הַבֹּשֶׂם.
שֶׁלְּקָחוּ אֶת יְדֵי הַכְּלָבִים. וְהִנְחוּנִי בַּדֶּרֶךְ כַּלְבָּבִים. וְהֵבִיאוּנִי לְעִיר הַכְּלָבִים.
לִקְרֹא לְשֶׁבַע שָׁנִים שֶׁל רָעָב
הַכְּלָבִים.
הַשָּׁמַיִם מַמְטִירִים שֶׁמֶן, כַּחֲמַת זַעְמָם עַל הָעִיר, הַנְּהָרוֹת מוֹלִיכִים דְּבַשׁ אֵלֶיהָ,
לְהַמְתִּיק אֶת מוֹתָהּ.
וְלִבִּי כָּתוּב וְחָתוּם מִן הָאָרֶץ הַמְבֹרֶכֶת, חוֹגֵג אֶת הֶחָג.
מִי שֶׁהֵנִּיחַ יָדוֹ עַל הַשּׁוֹר, הוּא הַשּׁוֹר. וּמִי שֶׁהֵנִּיחַ יָדוֹ עַל הַסּוּס, הוּא הַסּוּס.
וְהֵנִּיחַ יָדוֹ הַבּוֹגֵר עַל הַשּׁוֹר וְהֵנִּיחַ יָדוֹ עַל הַסּוּס וְגַם שֶׂה,
זָכָר וּנְקֵבָה רוֹקְדִים,
רִקּוּד אֶחָד שֶׁל חַיִּים שֶׁאֵין אַחֲרָיו חֶשְׁבּוֹן.
וְאָמַרְתִּי, לֹא תָּמוּת הָעִיר מֵאֲפִיסַת כֹּחוֹת, לֹא תָּמוּת מֵאֵין כֹּחַ,
שֶׁעָשִׂינוּ לָהּ שְׁתֵּי פִּיּוֹת — שֶׁתִּצְעַקְנָה
יָבוֹא מְלָכִים וּבְנֵי מְלָכִים, רוֹכְבִים עַל גְּמַלִּים, בָּאוּ אֵלֶיהָ לְהַעֲלוֹת אֶת זִכְרָהּ
וְלִקְרֹא אֶת חֳרָבוֹת צַוָּאתָהּ.

וַאֲנִי, מִתְכַּנֵּס תַּחַת עֵץ, כְּמִי שֶׁמִּתְכַּנֵּס בַּשָּׂדֶה. לְרוֹקֵן אֶת מֵעָיו,
וּמֹחִי לוֹחֵץ וּמִתְנַקֶּה מִן כָּל זִכְרוֹנוֹתָיו...

וְאִישׁ עוֹמֵד בַּחוּץ וְסוֹפֵר אֶת שְׁנוֹתָיו. וַעֲדַיִן סוֹפֵר אֶת שְׁנוֹתָיו כַּאֲבָנִים.
כִּי בָּאוּ רוּחוֹת קִנָּמוֹן מִן עַרְבוֹת הַגִּלְעָד. וְעָלוּ רֵיחוֹת מוֹר מִן עֵמֶק יְרִיחוֹ.
וְרוּחַ הַצִּפֹּרֶן בָּאָה מִן הַדָּרוֹם וְנִשְׁתּוֹלְלָה סְפַת הַבֹּשֶׂם הַחַמָּה הַזֹּאת
בְּתוֹךְ רֹאשׁוֹ.
וַאֲנִי כְּאוֹתוֹ אָדָם שֶׁהָלַךְ בַּדֶּרֶךְ וְרָאָה גֻּלְגֹּלֶת אַחַת בַּשָּׂדֶה, מְבֻקַּעַת לִשְׁנַיִם
וְהֵרִים הַגֻּלְגֹּלֶת בְּיָדָיו לְסוֹכְלָהּ עַל כְּתֵפָיו
וְהִתְפּוֹצְצָה בְּתוֹךְ יָדָיו,
מְנַפֵּץ הָרֵיחוֹת וְהַבְּשָׂמִים.
וְאִישׁ בַּחוּץ עוֹמֵד. וַעֲדַיִן אִישׁ בַּחוּץ עוֹמֵד, לְלֹא יָדָיו עַל הַחוֹמָה, כְּמוֹ הָיָה חַי.
וּבָא קַיִץ, וְאוֹתָהּ דְּקִירָה זֹאת בְּלִבִּי כִּי בָא קַיִץ עִם סוּפוֹת הַבֹּשֶׂם וְהַמִּדְבָּר.
וּבְתוֹךְ מִדְבָּר זֶה וּדְרָכִים נִסְתָּרוֹת לְסוֹחֲרֵי תַּבְלִינִים וּבֹשֶׂם הַמִּלִּים, כִּנְתִיבֵי הַשַּׁיָּרוֹת.
אִשָּׁה לָנוּ יָם. אִשָּׁה לָנוּ נָהָר. אִשָּׁה לָנוּ יָם וְנָהָר וַעֲצֵי תָּמָר.
וְהָלַךְ אִישׁ מְשׁוֹרֵר, בְּמִדְבַּר חֲלוֹמוֹ, שִׁבְעָה יָמִים וְשִׁבְעָה לֵילוֹת וְלֹא מָצָא מַיִם.
הִסְתַּכֵּל בְּגוּפוֹ וְנָגַע בְּגוּפוֹ וְרָאָה
שֶׁהוּא כָּרוּךְ בְּתַכְרִיכָיו.
רוּץ וְאַל תַּבֵּט אַחֲרֶיהָ. רוּץ כָּל הַלַּיְלָה וְאַל תַּבֵּט עַל הָעִיר.
וְלַבֹּקֶר אַתָּה כְּמוֹ אִישׁ חַי, מְצַיֵּר עַל הַקִּיר.

שלי אלקיים

פְּתִיחָה

אָבִי מָרִים זְרוֹעַ נְטוּיָה,
וְיָדוֹ חֲזָקָה וְהַמּוֹרָא גָּדוֹל, וְזֶה בְּסֵדֶר,
שֶׁאֵין אֲנַחְנוּ מוֹצִיאִים עַצְמֵנוּ מִן הַכְּלָל,
שֶׁאָז נַגִּיד לְבֵן
אֶת הָעֵדוּת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּט

בְּחָזְקַיָּד.

לאה שניר

עוֹנָה

נִרְאֶה שֶׁיֵּשׁ כַּמָּה דְּבָרִים בְּעִנְיָן עוֹנָה זוֹ
מוּעֶדֶת לְפֻרְעָנוּת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן
כְּשֶׁהִיא אוֹמֶרֶת הִנֵּה הַסְּתָו עָבַר מֵעֵבֶר לְכָל זֶה
הַסִּימָנִים בְּרוּרִים חוֹנְטִים אֶל תּוֹךְ חֵיקָהּ
פְּרִי לְמִינֵהוּ
מְגַדְּלִים מִמֶּנָּה יְעָרוֹת סְבוּכִים אַרְצִי זִכָּרוֹן
נִסְפָּגִים לְתוֹךְ עֵינֶיהָ נוֹדְדִים בְּעִוְרָה
בְּמָקוֹם בּוֹ לֹא יְאַחֲרוּ לָבוֹא גַּם צִפֳּרֵי גַן עֵדֶן
מְהַלְּכוֹת עַל פְּנֵי הַמַּיִם
וְשׁוֹשַׁנִּים כְּחֻלּוֹת צוֹמְחוֹת לְעֻמָּתָהּ, מְשֻׁלָּחוֹת מִגְּרוֹנָן
גַּעְגּוּעִים מְפֻקָּרִים
כְּאִלּוּ נְטָעוּת שְׁנוּ טִיבָן

לְהוֹמַר מִמָּקוֹר אַחֵר.
מָה הִיא מְחַפֶּשֶׂת שָׁם בְּחֻלּוֹת הַמִּתְנַקּוֹת שֶׁל מִקְלְעוֹת הֲוָיוֹתֶיהָ
שֶׁמִּתְנַקָּה מֵהֶן רַק אֶפְשָׁרוּת צִיּוּר מַסָּע
אָרִישׁ לְחָקְיוּת הַכָּבֵד
נִתַּק מִקְּטָבֵי הַמְּשִׁיכָה.
מָה הִיא מְחַפֶּשֶׂת שָׁם שֶׁלֹּא אֶמְצָא אַחֵר כָּךְ כָּאן
בְּבֶהָלָה, בְּהֶעְדֵּר בְּכוֹנֵי הַצֵּל הַמִּשְׁתַּנֶּה
הַמַּדְבִּיק כָּל כַּף בְּסִמּוּן דַּרְגּוֹת הַכְּאֵב.

אוכלת אפרסק

וּמָה בְּדָבָר מַגַּע הַפֶּה הַלַּח וְזֹכֶר יָרֹק
נָסוֹג לְגוֹן הַסְּגֻלִּים כְּדַרְכּוֹ כָּל הַפֵּרוֹת שֶׁנִּשְׁמְתוּ
מְחוֹרְרִים לְרֶשֶׁת מַלְמָלָה נִימִית נֶחְשֶׂפֶת לְאִשָּׁה
וּמוֹלִיכָה חֲשַׁד כַּלְיָה פּוֹשֵׁט כַּחֲלוּדָה בְּעֵץ הָאֲפַרְסֵק
שֶׁבִּמְבוֹא הַבַּיִת, מְבָאֵר אֶת פֵּשֶׁר דְּבַר אוֹתוֹ רָקָב
מְנֻקֶּרֶת מוֹצָא שֶׁל חֹמֶר מִתְחַלֵּף
שֶׁאִילוּ הָיָה לִי פְּנַאי הַדָּרוּשׁ
הָיִיתִי מַרְבָּה לִתְמֹהַּ עָלָיו, חֹמֶר מִתְרַחֵשׁ לִפְרִי
זוֹכֵר שֶׁאֵין בּוֹ גּוּף
לֹא אֹפֶק, לֹא גַּעְגּוּעִים
אַף שֶׁהוּבָא, אוֹמְרִים, מִשְּׁפוּלֵי גְּבָעוֹת נְנִסּוֹת
קְשׁוּבוֹת לְהִתְפַּנְּקוּת הַמַּיִם
תַּחַת לִגְשָׁרִים מִינְיָטוּרִיִּים
בְּגַנֵּי יַפָּן אֲחוּזֵי מֶשִׁי, מַרְקָמֵי וְחוּק.
אֶלָּא שֶׁמֵּאַיִן יִמָּצֵא לִי פְּנַאי הַדָּרוּשׁ
לַחְשֹׁב זֹאת לְיֹפִי פְּלוּמַת שֵׂעָר הַקִּיק שֶׁל עוֹר זָהָב
סוֹגֵר עַל צִיפַת הַבָּשָׂר,
מַרְחִיק מִלְּפַת הַגַּלְעִין חֲלוֹמוֹת פְּרוּעִים
בִּדְבַר הָרַעַל הַמָּתוֹק שֶׁל רָקָב
שֶׁיִּפְשֹׁט בְּנֶפֶשׁ הַפְּרִי
וּכְנֶפֶשׁ הַנּוֹגֶסֶת מִמֶּנּוּ
נְתוּנָה לַאֲרִישׁוּת הַמַּרְפָּה
לְחֶסֶר הַמְּנוּחָה הָרִגְעִית.

אסתר ראב

הָעִידָן

עַל אֶדֶן־הַחַלּוֹן
שְׁתֵּי נְמָלִים מִתְלַחֲשׁוֹת:
הִנֵּה הִיא שָׁם
הַזְּקֵנָה הַמְּרוּטָה,
זוֹ שֶׁנְּעָרִים תּוֹקְעִים
סַכִּינִים
בְּצַלְעוֹתֶיהָ,
חוֹטְפִים אַרְנָקָהּ
מִיָּדֶיהָ
בְּפִנַּת הַסִּמְטָה;
— הֵיי, סַבְתָּא!
אֵיפֹה הַבָּחוּר שֶׁלָּךְ?
כְּבָר יָבְשׁוּ הָעֲשָׂבִים
בִּלְסָתוֹתָיו, —
וְאַתְּ?
שׁוֹתָה מֵימֶיהָ,
שׁוֹאֶפֶת אֲוִירָהּ —
חַיִּין
אָנוּ שְׁנֵי־הַזְּמַן
אָנוּ עֲדַת נְמָלִים
מְכַרְסְמוֹת, מְכַחְשׁוֹת...

סְתָיו בְּגַן

עֲשַׁן־קוֹצִים —
בָּאֲוִיר
עַנְנֵי־חַמְסִין
קְלוּשִׁים
הָעֵצִים סְחוּפִים
בְּאֵחוּר זְמַן
מַאֲבָק
מְשַׂחֲקִים בַּיָּרֹק
מְדָרֵג
מִתְבּוֹנְנִים לַשַּׁלֶּכֶת —
עֶגְלוֹת־יְלָדִים
אַרְמוֹת
חוּפְזוֹת בִּידֵי
נְעָרוֹת שְׁחוֹרוֹת
וְהַחַיִּים מְגַלְגְּלִים
עוֹלָה מֵהֶם
שְׁלֹשָׁה יְשִׁישִׁים —
רְקוּבִים
עַל סְפָר־דֶּשֶׁא
צוֹנְנִים לַחַיִּים —
הֵם צוֹחֲקִים
וְלוֹעֲסִים חָצִיר
שִׁנַּיִם תּוֹתָבוֹת —
נְפִיחָם
וְרֵיחַ־זֵעָה רַע

אפרים שמואלי

הרהורים על טיבה של הסובלנות

א. אין צורך להקדים ולומר, שסובלנות היא מושג מורכב, ויש בו בחינה פסיכולוגית, רגשית־רעיונית, בחינה חברתית־מוסרית של יחסים נאותים בין הבריות ובחינה פוליטית־משפטית. בדרגתה הראשונה, המעשית־החיצונית, ניתן לתארה כקבלת התנהגות של אחרים, עיתים בצער ועיתים אפילו ברוגז, מטעמים רבים של שיקולי טובת הנאה, או עצת השכל הישר, באין ברירה. משטר חיים של סובלנות נוצר, אם על פי חוקי המדינה ואם על פי התנהגות בני המדינה בציבור, כגון שהם חיים אלה ליד אלה, או אפילו אלה עם אלה, בשותפות יחסית, במקום שאין נזק וחוקת נזק, ובעיה של יחסי סובלנות מתעוררת במקום שיש סכנה לנזק. בימי המאבק עם הפאשיזם ביטש באירופה הוויכוח, אם יש לנהוג על פי אמת־מידה דימוקראטית באנשים הפוסלים ביהירות ובגסות את המשטר הדימוקראטי. וכך עדיין מנסחים את בעיית הסובלנות בכמה מדינות: דימוקראטיה לדימוקראטים בלבד או לכל בני המדינה? מבחינה רגשית־רעיונית נבחנת הסובלנות באורך הרוח לקבלת הסבל, במיעוטו, תוך כדי ציפייה להרווחה על ידי השכנת שלום לעתיד לבוא. הסבל נובע מן הצורך לחיות במחיצתם של מי שאינם רצויים לך, אבל אתה חייב להשלים עימהם, ואפילו לשתף עימהם פעולה.

בסיסה של הדימוקראטיה היא הכרת גומלין זו בין הרוב לבין המיעוט, וניסוחה הוא פשוט למדי: הוראת גומלין, לפחות למעשה. מן הראוי שהמיעוט יכיר בכללי המשטר — המשחק, לפחות מבחינה אופראטיבית; בכל מקום שאין שיתוף פעולה על יסוד שותפות בשיעור המועט הזה, שם המשטר מעורער או עתיד להתערער.

האמנם ניתן לנהוג סובלנות באין הכרת גומלין, כשהרוב בטוח, שלכשיגיע המיעוט לשלטון ינהג ברוב באלימות ובשרירות הלב. יד רכה נהגו לעיתים באינטלקטואלים רדיקאליים, שלא הכירו במשטר הדימוקראטי, מתוך ההנחה שאינם מסוכנים ביותר כל זמן שאין בידם האמצעים להזיק, והשפעתם על המוני העם חלשה למדי (כגון שבכמה מדינות במאה הי״ט הצנזורה, שהיתה מובנת מאליה על עיתונים וכתבי עת, לא הונהגה על ספרים שלא נועדו להמונים).

עקרון הסובלנות לדעות לא נוחות, שהוא יסוד למשטר הדימוקראטי, מניח כאפשרות שלא עימנו תמה החכמה, וייתכן מאוד, שהיחיד המתפרץ או המיעוט הסרבן צודקים בדיעותיהם. עקרון זה מעורר בתחילה מורת רוח, כאב ומועקה, המזעזעים את הביטחון העצמי הגמור. אבל ככל הקניינים היקרים נקנה גם המשטר הדימוקראטי ביסורים של הבנה שהתנאים משתנים והאפשרות מתהפכת. משום כך רב הפחד תמיד, שמא ייחשבו מעשיך תוקפניים במזיד ויעוררו חמת נקם.

ב. *אמונות דתיות, ובימינו* — אידיאולוגיות פוליטיות־חברתיות, משמשות את הצורך למעט פחד זו ולהקנות ביטחון, הן קיצור דרך לרוב הבריות ואינן מצריכות מחשבה יתירה. גמולן הברור הוא קורת רוח של ערובה ובטיחות. ביטולה של האידיאולוגיה הקומוניסטית, או הנאצית, כדומה להתמוטטות אמונה דתית, גורם לדיכאון ולבהלה. כן היה *תמיד בהתמודד* משטרי אידיאולוגיה תקיפים. כאשר גובר פחדן בתנועות הלאומיות הן נעשות לאומניות־פאראנואיות, ממורכזות במערכת אמונות מונוליטיות, מתוך היסוד רעת משאר כל התכליות של חיי אזרחיה. כל שעה נעשית להן כאילו שעת סכנה, *שעת חירום,* ובידוע, *שבשעת סכנה אמונות ודיעות מסוימות מוערפות על אחרות,* ובעיקר — מופלגות הרבה מגבולותיהן הטבעיים, כדי מגאלומניה: מין „דיבוק" של דיעה מורה, מופלגת, אוחז באדם ובציבור, בלי שים לב למציאות. דיעה או אמונה כזו אטומה בפני טענות ושיקולי ביקורת, והיא דיעה שקרית ומרמה את עצמה. מערכת פאראנואית על פי תורת הנפש היא התרכזות בריעה — אמונה אחת, שהיא בלבד כאילו אמת או צדק, תוך כדי ביטול כל שיקול אחר. דמות גיבורו של היינריך פון קלייסט, מיכאל קולהאס, הוא משל מובהק לפאראנויה. מיכאל צדק, אבל הוא גם לקח את החוק בידיו כדי לקיים את הצדק, בדומה לשובתים אצלנו, הלוחמים לזכותם, הצודקת על פי דעתם בכולה. במשטר הקומוניסטי נוצר המושג „אשמה אובייקטיבית", ונשפטי מוסקבה נדונו באשמה זו, כאילו עזרו לאוייבים אף כי לא רצו בכך, או אפילו לא ידעו שמעשיהם עלולים להזיק למדינתם. ב„אשמה האובייקטיבית" אין הבדל בין רצון ואונס, בין דבר מודע ודבר שאינו מודע, אלא מטילים עליך אחריות על כל מעשיך ומחדליך כאילו זממת מזימה מחושבת ומתוכננת.

ההתנהגות הפאראנואידית, השואפת לפתור סכסוכי נפש יחיד ורבים בדרך איראציונלית, מחוץ לכל שיעור ויחס למשימה הממשית, היא היפוכה של הסובלנות *שבמשטר דימוקראטי. שום עדות של* עובדות אין בכוחה להכחיש אופן מחשבה פאראנואידי — לא סובלני. הכישלון אינו מרתיע. בבתים לחולי נפש מצויים לרוב „ממציאים" פאראנואידים, שהמצאותיהן לא הצליחו, אבל את הכישלון תלו „הממציאים" בסיבות חיצוניות, מיקריות וטפלות, וכשום פנים לא יודו שהן סותרות את חוקי הטבע.

סובלנות לדיעות זולתך קשה ביותר, ואולי אינה אפשרית, כשחושבים, שהן לא בלבד שקריות אלא גם מסוכנות, מלבד לנזירי בודהא האדישים לחיים. קשה לו לאדם לקבל דיעות ומעשים המזיקים בעליל לו ולשלו בלי להתקומם להם. מי שיעמוד בבית ספר לרפואה וילמד, שאין צורך באספטים בחדר הניתוח ושמותר לנתח ניירים מזוהמים, בוודאי אין לנהוג בו סובלנות. הכלל הוא, שכל מי שמלמד דבר כוזב ומזיק, *כדי סכנת נפשות,* כגון בתורת הרפואה ובמקצועות דומים לה, אין להקנות לו סמכות להורות כך.

לתנועות דתיות ואידיאולוגיות יש דיעות חתוכות וברורות מה כוזב ומה מזיק, רוגלות הן במוניזם של דעות חדות וחלקות, והללו הן יסוד הפתולוגיה של כל אי סובלנות. תנועה לאומית יכולה להיהפך בנקל ללאומנית ואי־סובלנית, כאמור, בתנאים של תסכולים קשים, אכזבות מכשלונות, איסורים חמורים והתגברות הזייה פאראנואידית.

ג. אמנם, פאראנויה אינה מחלה מבחינה קלינית, שלא כסכיזופרניה למשל, אבל כמוה היא משבשת את תפיסת המציאות, כן ביחיד וכן בציבור, כשהוא חושב, שהכל חורשים עליו מזימות לקפחו או לאבדו. כן מבחינה פסיכולוגית וכן מבחינה אידיאולוגית. האינקוויזיציה לחמה ב„שחיתות הנפש האיומה", שהתבטאה בכפירה, ושריפת הכופרים לא באה אלא כדי לעשות טובה עימם, לפדות נפשם מדינו של גיהינום. ועם הציבור כולו שהכפירה מוזהמת אותו בארסה. הקומוניסטים והנאצים חינכו נגד רגשנות „ליבראלית"־אינדיבידואליסטית: רק קיום פקודות המפלגה והמנהיג הוא דרך האמת. הוראת המפלגה והמנהיג קובעת את המהלך הנכון של ההיסטוריה ואת המעשה הראוי בכל עת והיא הופכת את המצפון הפרטי לרגישות אינטלקטואלית לדבר מותרות, שאין בו מועיל, ויתר על כן, הוא סכנה לאדם מן הישוב. כך שיכשו את „האני העליון", עד שלא סילקו אותו לחלוטין. והאמונה באידיאולוגיה קנאית היא מבחינה פסיכולוגית סם נגד דיכאון הנפש, סם המרפא פחדים מפני איבוד הזהות. ברשות הרבים היא מרבה עוצמה — על כל פנים למראית העין, על ידי שיכרון כוח המסלף את המציאות.

ד. אין צורך לומר, שהקנאות אינה זרה לישראל מאז ועד עתה, וכשם שרבים בתורות היהדות הביטויים לסובלנות הדרית, במילי דעלמא ובמילי דשמיא, כן יש בה לימודי זכות לקנא לקב״ה. מי לנו גדול ממשה רבנו? אבל הוא עמד והרג את הנוגש המצרי בלא דין ובלא דיין. אמנם, על פי מדרש אחד נדון בגלל מעשה זה לכף חובה: לא זכה להיכנס לארץ ישראל. מעשה פנחס, שקינא לה׳, כדי לעצור את המגיפה, עוררה מחלוקת בתלמוד ובמדרשים, שלא כבתורה לא נחה דעת חז״ל מפנחס: „ביקשו לנדותו אילולא שקפצה עליו רוח הקודש". אין כאן המקום לדון בפרשת הקנאות בתולדות ישראל ובדיעות עליה על פי מקורות ישראל, כגון במעשי אלימות לצרכי הגנה על הצדק. יש „עבירה לשמה", כלומר, מעשה אסור המותר על ידי כוונה טובה לשם שמיים. מעשה כזה הוא כ„הוראת שעה של בית דין", כמעשה בשעת חירום שבהם עוקפים את ההליכים המשפטיים. חז״ל הרגישו יפה, שמעשה איסור לשם שמיים, מתוך כוונה טובה, קשה לרדון בבית דין של מטה. הם גם ידעו, שיש כוונות לב פוגעות ומכשילות ואינה לשם שמיים, שלא *כבוונת העושה שאינו מתכוון להפר את החוק אלא* לשם שמיים.

הדיעות בתרבויות ישראל אינן חד משמעיות בכל עניין מן הנדונים כאן. על התנגדות, המכונה כפירה, אפיקורסות או מינות — התגובה במשך הדורות: מה נכלל בגדרים אלה. אולם במחלוקת בין הפוסקים, אפילו הרמב״ם, המחמיר ביותר בכל המחזיק בטעות של אמונה, מורה: „אבל, בני הטועים האלה ובני בניהם, שהדיחו אותם אבותיהם ונולדו בין הכופרים וגידלו אותם על דעתם, הרי הם כתינוק שנשבה ביניהם וגידלוהו, ואינו אותו בדרכי המצוות, הרי הוא כאנוס, שהר גידלוהו על טעותם" וראה בפירושו של הרמב״ם לפרק „חלק", במסכת סנהדרין, בספר מוסר והשכל, בעריכת אסא כשר, בכלל מרור על הסובלנות.

הדרך לסובלנות, הן על ידי חינוך קטנים עם גדולים והן על ידי חוקים ודוגמאות של התנהגות היא ארוכה ומייגעת. אי אפשר לה לחברה דימוקרטית מוורגית בלי פלוראליזם של דיעות ואמונות ודיון חופשי בין בעליהן, בתקופת ההשכלה באירופה בירדו למדי את יסודות הסובלנות, ומקרב העם יהודי יצאו שפינוזה, מנדלסון ואחרים להורות סובלנות: „ריבוי הגוונים היא תוכניתה ותכליתה של ההשגחה האלוהית. איש מאתנו אינו מרגיש ואינו חושב בכל כדרך שחושב ומרגיש חברו. לא לחינם הטביע אלוהים בכל אדם תווי פנים המיוחדים לו לבדו". כן הורה מנדלסון בספרו „ירושלים", המסתיים בפסוקים הידועים, שמי שאינו בא להפריע לשלום הציבור ואינו מתנכל לחוקי המדינה, „הניחו לו וידבר כאשר עם לבבו". ויהיה כל אדם רשאי לבקש „את ישעו הנצחי" בכל מקום שהוא מקווה למצאו שם. דברים כעֶתם, היפים גם בזמננו במדינת ישראל.

יהודה אוזן

שֶׁל אֶרֶץ

בְּשֶׁטֶף נָהָר הַשְּׁלֵדָה לַיָּם אַטְלַנְטִיס
נִסְחָפִים
יַחַד בַּמַּיִם הַמְּתוּקִים

רָאִינוּ בְּהַפְלָג בָּתֵּי הַשַּׁיִט
אֶל בָּתֵּי עוֹלָמוֹת אֲחֵרִים
וְנִפְנוּף הַשְּׁחָפִים

וְאַחַר הִפְלַגְתִּי גַּם אֲנִי
לְהַרְווֹת אֶת שִׂפְתֵי מֵי־מֶלַח
וְאוּלַי לְהַשְׂבִּיעַ לָחֶם
הַפָּנִים הָאֲחֵרוֹת

וְאַתְּ עֲזוּבָה מְנֻפְנֶפֶת
בְּיָדֵךְ עַד כְּלוֹת אֲפָקַיִךְ

וַעֲדַיִן יָדֵךְ בָּאֲוִיר — מְנִיפָה
נֵס שֶׁלֹּא אֵרַע לָךְ

יָד כְּמוֹ נֵס
יָד

שׁוֹתֵק

שׁוֹבֵר הַגַּלִּים
קְצֵה קַרְחוֹן שֶׁל אִיּוּם
אוֹ יָם הַחֹרֶף שֶׁלָּהּ מַרְאָה
כִּסְלוֹ רָדוּם,

שַׁיִט שְׁחָפִים בְּשָׁחוֹר בְּלָבָן.
שֶׁלֶל צְבָעַי
מַיִם כִּפְרִיסַת שְׁלוֹמָהּ
לְהַסְתִּיר סְדָקִים בְּמַרְאַת
שָׁוְא.

לוֹ לְצִדִּי אַתְּ
לוֹ עוֹד פַּעַם
אֵיזוֹ שְׁתִיקָה עִלָּאִית שְׁתָקְתִּי לָךְ

בְּצֵל עֲטֵי כְּכְלִי אֵין חֵפֶץ בּוֹ
אֶל יַבֶּשֶׁת אֲבוּדָה

רות בלומרט

בחזרה להנסל וגרטל

היה חיתה בקצה הכרך משפחה ענייה. פעם, כששכב האיש במיטתו והירהר בקיצבה הגמוגה עוד בתחילת החודש, אמרה האשה, נשלח את הילדים לבית הספר כרגיל ואז נסתלק. מישהו כבר יאמץ אותם.

הנסל וגרטל הקטנים לא ישנו כלל. הקירות הרקים לא עצרו בעד הדברים שנאמרו בחדר הוריהם.

בבוקר התלונן הנסל על כאב נורא בביטנו הריקה, ממאן ללכת לבית הספר, מה בכלל לומדים שם. האב הכים מיד.

כשגרטל היתה בבית הספר, החליפו ההורים דברים קשים ביניהם.

מוטב שאנו נסתלק, החליט הנסל ביאוש, הם לא יוצלחים. אבל זה היה ביתו ולא הכיר אחר בעיר המידרדרת הזו.

בלילה, *רצוצים ורעבים,* נרדמו הילדים מבלי לצוות לתוכנית החדשה הנרקמת. *האשה הקימה את הילדים* בנוקר, נתנה להם פתיתי דייסה יבשים עם כל הוויטאמינים החיוניים לגידול ילדים והוליכה אותם לבית הספר בעליצות ובמתיקות.

כצפוי, כששבו הקטנים לביתם, היה המקום ריק. הם הלכו לבקש את הוריהם ונדדו משכונתם אל רחובות אחרים הלאה והלאה עד שתעו. הלילה קרב ולא היו אנשים ברחוב. וגם הבתים היו חשוכים ונטושים.

גן גדול צץ למול עיניהם העייפות. הם נכנסו והלכו והלכו, רגליהם הקטנות עייפו כל כך, הגן היה אינסופי. האוויר היה מבושם, מתוק־מריר וחושיהם טושטשו. הכול היה יפה ומקסים. הצורות נתערבבו. העפעפיים כבדו. פתאום הבחינה גרטל בבית הקטן.

לאור הפנס הדולק התלוי בפתחו, הם ראו בית עשוי ברורים וגלולות צבעוניים וחלונותיו מצופים באבקה לבנבנה.

אני מוכרחה לישון, אמרה גרטל.

ניקח כמה גלולות, אמר הנסל, למרץ. אבל, אין שום תוויות.

אבא ואמא בולעים מסוג זה, אחת בבוקר ואחת בערב, אמרה אחותו והצביעה בביטחון על כדורים אדומים ומשוכבים תחת אדן החלון.

לשמע מילות הקסם אבא־אמא, טעם הילד הרעב ברצון מן הגלולות האדומות המפתות ואז נפקחו עיניו לשלט קטן: ברוכים הבאים לערן המרקחת. סם.

הם משכו במצילה החמורה בסיגנון העתיק, הדפו את הדלת ונכנסו קודם שנשמע קול צורם, יבוא.

המקום דמה למחסן ולמעבדה יותר מאשר לבית מרקחת: בין צנצנות, קופסאות, תיבות וחביות גדושות נוזלים, אבקות וכמוסות עמדה סם. זוג משקפיים ועדשות עבות הסתיר את עיניה הרעות. בירה היה מורק. היה מאוחר מכדי להסתלק, הגלולות האדומות עשו את שלהן, הקטנים לא היו מסוגלים לחשוב. המכשפה נתנה להם גלולות נוספות טעימות מסוכריות והשכיבה אותם בעריסה מחוטבת להפליא. אך צרה מרי לשניהם.

למחרת, עדיין מבולבלים ממסעם, ללא ארוחת בוקר וכאב ראש בלתי רגיל, הם לא ועו. אוויר היער מרעל, אמרה סם. אחר היא נעלה את הנסל בכלוב כשפן ניסיון.

את תהיי עוזרת המחקר שלי, אמרה המכשפה לגרטל.

המכשפה היתה עסוקה מאוד, הולכת לבתי ספר ולשכונות בכל קצווי הכרך, צוברת הון מסמום, את הבית נעלה היטב לפני יציאתה והשאירה את גרטל לערבב את האבקות החשובות בגלולות, לחלום על הסוכריות והמתוקים שבסיפור האחר.

בערב, לגמה סם, שלא חשדה במאום, את תשיקוי הקבוע שלה: בסיפוק גלוי, אבל גרטל עירבבה בשיקוי סם אחת, המכשפה התמתחה ופיהקה בלי חשד ופיטפטה בקלילות. כשהנסל יחלש, הוא תדחף אותו לתנור מיוחד ואז יבוא תור גרטל.

למולה לא הבינה גרטל את הו'ארגון של המכשפה אבל הבינה שהם בצרה. לכן ביקשה לפתוח את הכלוב, לבדוק אם הנסל הרטיב מפחד, כמנהגו לפעמים, המכשפה ששנאה כל דבר טבעי, מיהרה לציית וציוותה על גרטל לנקות את אחיה התשוש למראה. היא לא ידעה שגרטל נתנה לו כדורי מרץ.

הילדים דחפו את המכשפה לתנור המוסק היטב...

ואמנם חיו מאז באושר עד עצם היום הזה, בולעים גלולות בבית הקטן, או שמא עזבו את הבית הקטן שבאמצע הגן האינסופי ושבו סוף סוף לביתם, אל הוריהם אכולי החרטה ועימם ממיטב המרקחת, ואחר הביאום לביתה של סם כדי לפתוח בית מרקחת אמיתי. כמובן, ייתכן שבדרך נגעו בהם שלושת ההורים וכולם נשבו ונשמו על הבית הנמשע עד שגלולותיו וכדוריו נתפוזו בין עלי האילנות שנשרו, מרעילים פטריות הנמלים ומשגעים הרקים והנאים... מוטב לסיים כאן, מות המכשפה הוא סוף טוב יחסית...

1. בדיקה אם הם היו עניים מכדי להתרגש כאמת בגין ילדיהם או שמא משום אווישות כללית הידרדרו לשני כוח תובול לסיפור אחר לחלוטין.
2. כידוע למכשפה יש חינוך מרעי ונטיה למחקר ולניסויים. חיצוניותה המסורתית נשמרה מטעמים הגשיים. במטאטא היא השתמשה כמובן בעיקר לטאטא את האבקות שהתפזרו בביתה בלי סוף.
3. נקוות שהכיל גם סמי הרגעה. שורי סכיר להניח שהיא נולדה לפחות עם שמץ מצפון.
4. מתוות למורון המוטה של סם. גילתה גרטל חוברת ובה רשימות מפורטות של כל המלאי.
5. בביישות, כמו במרץ, נושים להרהרים ולומם במלים מורות.
6. ראה הערה 4 לעיל.
7. בסיפורים כאלה לרוב אין מחסור ברלק. אולי כיוון שהם מתרחשים ביער או בשל גורמים מסלאים אחרים.
8. ייתכן כמובן שגרטל המשועממת שיחקה בצנצנות ועירבבה וקילבלה את הכול.
9. מסוכן, שהר יכול לעצור אותם. אף כי יש להניח שלא יעשו. קטינים.
10. זה סיום קלאסי כל עוד לא נכנסים לפרטים.
11. כראי לציין שהגיבורים הפעילים בסיפור, כמו בחיים, לטוב או למוטב, הן הנקבות.

ישעיהו בן-אהרן

סיפורם של שלושה דורות

מתוך הספר: **החיים הרוחניים והאתגר החברתי**, הקיבוץ 1987.
עתיד החברה ההומניסטית לאורה של ההכרה הדתית המודרנית*
(*נכתב במקורו כתשובה לדבריו של אבא קובנר במועצת התרבות של הקיבוץ הארצי 1982)

תמה מערכת־הבלימה של ההומניזם החילוני

עם הערנות והמסירות החברתית של מייסדיה, התנועה הקיבוצית איפשרה את המעבר ההדרגתי מהתרבות היהודית הדתית הקדם־תעשייתית והאל־היסטורית, אל מדינה ריבונית וציונית עצמאית, תוך שהיא משמרת ניצוצות אחרונים מהרוח הערכית של היהדות הקדומה. ערכיות זו — בתרגומה לחיי קיבוץ — עצרה לזמן מה את התהליך המודרני הכלל־עולמי המוביל מחקלאות לתעשיה, מדלות לרווחה, ממסורת דתית והלכה חברתית מחייבת לחופש וניכור, ומתת־התרבות של העיירה והכפר המרוחקים והמנותקים לתת־התרבות האלקטרונית של הסלאמס בעיר מיליונים חנוקת עשן ופשע. כמו מצנח הנפרש כדי למנוע את התרסקותה של חללית עם שובה לכדור־הארץ, כך האטה התנועה הקיבוצית את נחיתתו המואצת של העם היהודי לתוך מיסגרות ארציות וחילוניות של עבודה וקיום, עצמאות מדינית ועוצמה צבאית. ההומניזם הליברלי או הסוציאליסטי היה הבסיס של השקפת עולמה. בסיס זה נשמט היום לחלוטין מתחת לרגליה.

להומניזם החילוני בגירסאותיו השונות אין מה להציע בעידן של הדהומניזציה והההרס הטוטליים של האדם הפיזי בשואה, במדעי ההתנהגות, במניפולציה הגנטית, במיחשוב ובדובוטיזציה של ההכרה האנושית או בעמידה אל מול האנתרופיה התובענית־כל של היקום הפיזי. בתקופה בה האדם והיקום במרחב ובזמן — האדם הפיזי שבין לידה ומוות והיקום הפיזי שבין היווצרותו לכליונו — הופכים לאובייקט מוחלט של שליטה ותיפעול בידי האדם עצמו, אנו זקוקים לדרך שתובילנו להכרה בטוחה וקונקרטית של האדם הניצחי, שמעבר ללידה ומוות, שמעבר למערכת העצבים המרכזית, ולהתניות הגנטיות, המרקסיסטיות, הביהביוריליות והפסיכולוגיות של הסביבה הפיזית. האנשים המבקשים לחזור בדרך כזו או אחרת אל המסורות הרוחניות העתיקות מהמזרח או מהמערב, חשים בצורה מעורפלת כי בהן היתה טמונה ההכרה של האדם הזה. הכרה כזו היתה אכן בנמצא. אך זו הכרה שנוצרה בטרם העידן המודרני ולכן אין ביכולתה להתמודד עם הישגיו המדעיים והטכנולוגיים; לשם כך נחוצה הכרה דתית חדשה ומודעת לחלוטין.

בעבור אותם אנשים, כמו אבא קובנר, שאת דבריו נבחן בהמשך, שראו בקיבוץ הנוכחי אלטרנטיבה חברתית מודרנית במלואה, חדשה ויוצרת, ולא מערך־בלימה אחרון של ערכיות יהודית העומדת להאסף, נגזר היום לראות בהתפוררותה האפשרית של האוטופיה הסוציאליסטית היחידה שהתגשמה אי־פעם עלי אדמות.

בגדולתו של הקיבוץ טמונה גם חולשתו המהותית. וזהו ה"פרדוקס" שבמהות הקיבוץ, אותו חש אבא קובנר. הגדולה נובעת משאריות יניקה מעולם דתי קדום, שהגיע לסוף דרכו במאה ה־19; החולשה נובעת מכך שעולם זה אכן הסתיים במאה ה־19. ברל כצנלסון היה תמיד מודע לחולשה זו. הוא הרגיש שהקיבוץ נולד לתוך העולם המודרני, מבלי שעמדו לרשותו אופני־מחשבה רוחניים וחברתיים השייכים באמת לעולם זה. ברל הליברל ואוהב החופש סלד מההלכה הקיבוצית הקולקטיבית ההולכת ומתהווה, בה הוא ראה מעין המשך להלכה היהודית הדתית והכפייתית של העבר:

"האומנם תבוא הקבוצה הארץ־ישראלית, זו היצירה הנהדרת של האדם העובר מישראל המבקש את חירותו ואת חירות עמו, ותשים לאל את חזון החירות? האומנם תקנה הקבוצה את השיתוף המשקי ואת הנאמנות למפעל ולחיי־חברות במחיר הסתלקותו של היחיד מזכותו לעצמאות רעיונית וציבורית? שיטת "הקולקטיביות הרעיונית" המשתררת בעולמנו מחזירה אותנו בשינוי צורה, למשטר של פאטריארכט. במקום אבי המשפחה או אבי השבט באה ה"מזכירות", גוף קולקטיבי המסמל את אחדות השבט ואת שלטונו. וכשם שבמשטר הפאטריארכלי אי אפשר היה לצאת מתחומי המקובל והמוסכם במשפחה, כך מקבל על עצמו בימינו גם חבר הקיבוץ המתקיים על קולקטיביות רעיונית, לבלתי היות יחיד העומד במובן הרוחני ברשות עצמו, אלא אבר מן הגוף הקולקטיבי, לא יותר מאבר" (ההדגשה במקור. י.ב.א).

ברל מדבר על "זכותו של היחיד לעצמאות רעיונית וציבורית", ועל היותו "יחיד עומד במובן הרוחני ברשות עצמו", אך אין ביכולתו להקנות תוכן רוחני חדש ל"חזון החרות" של היחיד, עליו הוא שואף להגן מפני הפטריארכליות הקיבוצית. כמו פ. יונר, עמוס עוז, א.ב. יהושע ושומרי אמוניה האחרים של החברה החילונית הליבראלית וההומניסטית הנחלשת והולכת, הוא עומד ומתרה בפני נפילה־לאחור. אך אין ביכולתו להצביע על הצעד הפוזיטיבי קדימה וזוהי בדיוק מטרתי, בדברים שיבואו, להצביע על צעד זה, שימלא בתוכן רוחני חדש את חייו של הפרט המודרני המשתחרר והולך עם התפוררותן של המסגרות הקיבוציות הקולקטיביות והקדם־תעשייתיות.

בחברת השפע העירונית והקיבוצית הערכית וההומניסטית, המתקדמת במהירות משלב התיעוש הקונבנציונלי אל השלב הטכנוטרוני, ממדעי הטבע האידיאליסטים של המאה ה־19 לטכנולוגיות התיפעול והשליטה באדם ובסביבה של שלהי המאה ה־20, נסתיימה היום מערכת־הבלימה של הציונות הקולקטיביסטית, ההומניסטית, החקלאית והקדם תעשייתית, שהיתה בחזקת "דרש" על המקורות היהודיים המסורתיים והלא־חופשיים, והיא מחכה להתעוררות רוחנית מקורית ומרחיקת לכת שתסגור בדרך הנכונה את מעגל הדורות הפרוץ ותצעיד את ההתפתחות היהודית בישראל לשלב חדש של יצירה תרבותית, חברתית ורוחנית.

שורשים עמוקים במורשת

יריב בן אהרן מראה בכתביו שהקיבוץ הנו יצירה יהודית בעלת "שורשים עמוקים במורשת". על מה שצמח משורשים אלו אומר אבא קובנר את דבריו הבאים: "הנה זה בשנות דור מצוי בביתנו חדר־תרבות. בין כתליו אמורה היתה להתכנס התרבות המתקדמת של הקיבוץ, ולהוותנו זה היום חדר מתגרבים (ספק איזו תרבות שוכנת שם". יריב מצביע, ובצדק, על כך שהרוח שיצרה את הקיבוץ נבעה מהעולם היהודי המסורתי. קובנר טוען, ובצדק, שרוח זו איננה בנמצא בתוך הקיבוץ לדורותיו: "האם הצלחנו לתרגם את האידיאות שלנו מהתרמה המופשטת של עקרונות־רעיוניים למנהגי־חברה, לסימלי חג ומועד, לסיגנון חיים יהודי? — והוא מצא שעליו להשיב בשלילה גמורה על שאלה זו.

בדברים אלה, לצד הביקורת המדוייקת שהם מכילים, נמצא גם מעות יסודית בעצם הבנת הדינמיקה והמיכנה של התפתחות התרבות בחברה האנושית. קובנר הופך את הדברים על ראשם. הוא מצפה שהרעיונות המופשטים "יתורגמו" לשפה של תרבות חיה ויוצרת. אך דבר זה מעולם לא קרה וגם לא יקרה בתרבות אנושית כלשהי. הרעיון השכלי המופשט

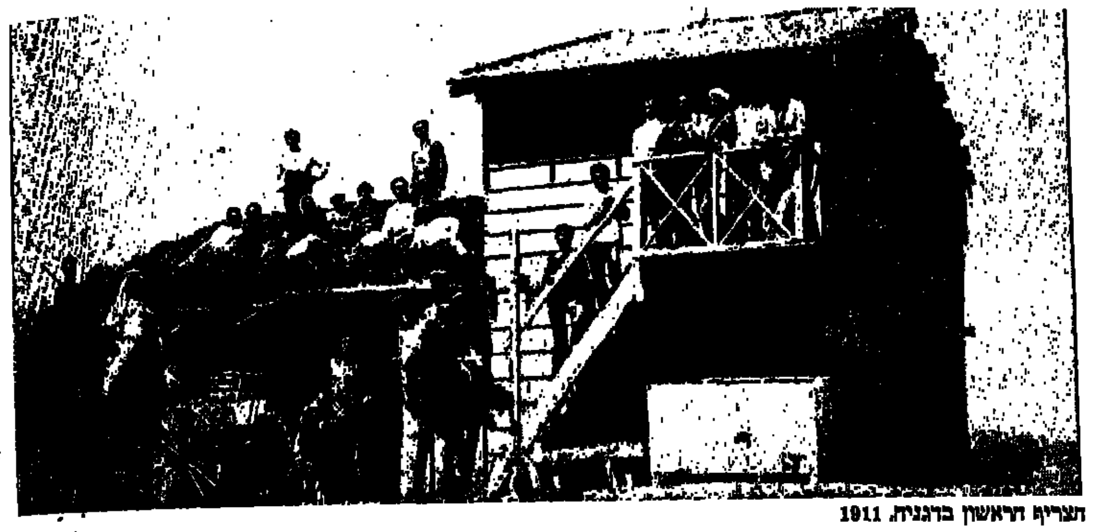

הצריף הראשון בדגניה, 1911

הוא סוף של דרך, ולא ראשיתה, מה גם שרעיונות הקיבוץ בעצמם הופשטו קודם לכן מהעולם היהודי השלם. מהשלימות ניתן היה ליצור את החלק (הרעיון המופשט); אך מהחלק לעולם לא תשוב ותצמח השלימות.

האופי האפור והמופשט של "העקרונות הרעיוניים" הקיבוציים נובע בדיוק מכך, שהם הופשטו מהעולם התרבותי החי, הפולחני, הפואטי, המיתי והמיסטי של היהדות המסורתית. מאותן "רמות־חוץ אינטלקטואליות" נובעת תרבות מסורתית, ולא מראשיהם המפשטים והמנתחים של חכמים ותלמידי־חכמים.

יריב רואה את גדולת הקיבוץ בשאיבתו מן המקורות, וקובנר חווה את התפוררות הקיבוץ כתוצאה מהניתוק מהמקורות, ושניהם כאחד צודקים ומעידים על מבוכתו של דור שלחזור בתשובה מלאה אינו יכול, אך גם להתקדם אל החוויה וההכרה הדתית המודרנית נבצר ממנו.

אם קובנר מאמין ש"כל תרבות אנושית זקוקה למערכת סמלים, טקסים ומינהגים הבאה לתרגם את העקרונות המופשטים לחוויה־אנושית בסיסית", הרי שהוא רק משליך על אבותיו את צרותיו שלו. מכיוון שאצלם היו תמיד החוויה המיסטית והאקסטזה הפולחנית, הטקס הדתי והמינהג היומיומי, משולבים אורגנית בהלכה, מצווה, פילפול שכלתני ותלמוד־תורה. בעולם הדתי הקדום אין באמת בנמצא עקרונות־מופשטים, הניצבים לצד החיים, מנותקים מעולם ריגשי, מיתולוגי, אגדתי, אמנותי ודתי עשיר, אך דווקא עקרונות כאלו מצויים בשפע רב בכל צורת־מחשבתו של אבא קובנר עצמו. ניתן היה ליצור את הציונות מתוך היהדות המסורתית, ואת הקיבוץ החילוני מתוך הקהילה הדתית, אך לעולם לא נשוב וניצור את היהדות מתוך הציונות, ואת הקהילה היהודית החדשה מתוך הקיבוץ החילוני: אלו הם תהליכים היסטוריים לא הפיכים. את היהדות של העתיד ניתן ליצור רק מאותם מקורות מהם היא נוצרה מלכתחילה: מהרוח האמיתית, החופשיה והניצחית הזמינה להתנסות אנושית ישירה. משם—או משום מקום אחר לא.

סיפורם של שלושה דורות

החוויה הדתית המסורתית האותנטית—הורתן של האמונה והדביקות, המסירות החברתית והלאומית — פסה מהעולם עם מותו של אחרון החסידים בתחילת המאה ה־19, כאשר רבי נחמן מברצלב הוביל אותה עד למקום בו מתחילה הקיומיות הדתית של קירקגור או הרציונליסטית של היידגר וסארטר. מייסדי הקיבוץ שגדלו בבתים מסורתיים, ספגו לתוך דמם את שרידי האמונה, הדביקות והמסירות החברתית והלאומית, אך נאלצו, בשל השקפת עולמם החדשה, שמקורותיה במדעי הטבע של המאה ה־19, לדחות את החוויה עצמה, על יסודותיה הפילוסופיים והאמנותיים ועולמה התרבותי והפולחני הקדום. את שרידי האמונה, ככוח לא רציונלי, הם נשאו בתוכם כמיטען־אישי שאינו ניתן להנחלה במציאות חברתית חילונית, בעוד שאת עולם המחשבה ההלכתי המסורתי הם הפכו לבסיס "חילוני" של השקפת־עולם ממנו עוצבה ההלכה האידיאולוגית, שהתגשמה במיבנה הקיבוץ עצמו והפכה לסביבה בה התחנך הדור־השני. כפי שהבין ברל כצנלסון: הקולקטיביות הרעיונית היא המשך של הפטריארכט. המרקסיזם הינו המשך מהופך וחומרני של האידיאליזם האבסולוטיסטי של היגל. "החדש" אינו חדש כלל איפוא, מנקודת הראות העיקרית של התקופה המודרנית: בהלכה כמו במפלגה, במעמד או ב"אידאה" המוחלטת: ה"אני" החופשי אינו בנמצא.

את החיים והאמונה שבעולם הדתי הקדום לקחו עימם המייסדים אל קיברם, ואת ההלכה החברתית המחייבת הם הנחילו למשיכיהם, בתרגום לצורות מחשבה סוציאליסטיות.

בן הדור השני נחשף למציאות חיים קיבוצית, שמכל עושרו של עולם היהדות הקדום שימרה רעיונות הלכתיים קולקטיביים ושוויוניים בלבד. המציאות הקיבוצית שחווה הדור השני נשלטה על־ידי השקפת עולם חברתית־חומרנית, אשר האמינה כי כוחות של אבולוציה דרוויניסטית או מרקסיסטית מעצבים את אישיותו של האדם ומכתיבים את אופיו, אפשרויותיו והתנהגותו. כמו כל נבואה המגשימה את עצמה, אידיאולוגיה זו אכן הגשימה את עצמה במידה ידועה בעיצובו החומרני והמוחצן של הדור הזה.

מסיבה זו נשאר התחום הכלכלי, הצבאי והעסקני־פוליטי, האפיק היחידי הפתוח ליצירתיותם ומסירותם של בני הדור השני, בעוד הכוח המסורתי, שהיה בעצמו כבר שריד מוחלש של הרוח הקדומה, אבל נותרה בו שארית אחרונה של לחלוחית רוחנית שעדיין יכלה להניע חיי חברה, תרבות, רוח ואמונה בקיבוץ הקטן והפרימיטיבי, הלך ואזל בקיבוץ ההולך ומתעשר, עד שנסתתם כליל בהגיע דגניה לגיל 70. במשך הזמן החלו חלק מאנשי הדור השני שנלאתה נפשם מריאטה חסרת־נפש של צבא, פוליטיקה וכלכלה בלבטים רוחניים ו"שיחי לוחמים", שהובילו, על כל פנים, ברובם לחיפוש שורשים וחזרה למקורות היהודיים בצורתם המופשטת והחילונית המקובלת. יש ברצונם, בסיועו של אבא קובנר, לשוב ולהחיות את העולם הרוחני התרבותי של הקיבוץ, בעזרת דרש מחודש על מקורות יהודיים קדומים שחוסר פוריותם לגבי העידן המודרני הבריחה את המייסדים לנטשם.

בינתיים, גדלו בביתם, בני הדור השלישי, בעולם קיבוצי מבוסס, מוגמר ומשופע בחומר. מסירותם הכלכלית של אנשי הדור השני נשאה פרי מעל ומעבר לכל ציפיה, וכך הפך החומר הטוב, בהעדר כל אתגר רוחני ותרבותי חדש, לעניין החיים היחיד לעסוק בו. באסיפות הקיבוץ דלות המשתתפים הפך סעיף הצריכה לנושא דומיננטי ועליית רמת החיים לשאיפה הבלתית עיקרית, ובהיכלי תרבות אוויריים שכיכבו בהשקעות גדולות מייבאים את התרבות התל־אביבית והאמריקאית המשקפת את התשתיות המתקדמות של התרבות התעשייתית המערבית... אשר מולה שאין הקיבוץ להציב אלטרנטיבה תרבותית אנושית יוצרת, כעת הוא מייבא כמוה כ"תרבות" את התחליף לרישומה הרוחנית [illegible] שלו.

בן הדור השלישי מוצא לפניו קיבוץ מבוסס ושבע, מדינה מבוססת ומנצחת, זירה פוליטית מקצועית לגמרי ואומנות ותרבות [illegible] מרעיכתם הערכית המואצת. הקיבוץ, המדינה והמפלגה חדלו להיות בעבורו נושאים למאבק ושאיפה. לכן, רוב בני הדור השלישי ממשיכים את אינרציית הדורות עד לשקיעה גמורה בחומר של ניהיליזם אלקטרוני משוכלל וצרכנות תרבותית וחיקוי תרבותי. רבים מהם עוזבו את הקיבוץ והמפלגה, וחלקם אף עוזב את הארץ.

מעטים מבני הדור השלישי, מצד שני, התעוררו לחיפוש תרבותי ורוחני חדש. בריק החברתי והתרבותי של הקיבוץ, הם לא מצאו שום תוכן למציאות רוחנית ש"מעבר". בני הדור השני עוד מצאו טעם ואתגר ושארית־רוח בביסוס קיבוצם, במלחמותיהם, במפלגתם ובמנהיגיה ההיסטוריים, מבלי לבקש אחר מטרות קיומיות ברורות יותר לעשייתם. בעוד שהמחפשים מקרב בני הדור השני הסתפקו בדרש המופשט, כמלמדי וב"מלבושים רבניים" לקידוש של חיים קיבוציים חסרי תוכן, המחפשים בדור השלישי והרביעי שואפים למצוא את "מקור־המקורות", את ההכרה הדתית מרחיבת הלב והדעת עצמה, ששרידיה האחרונים עוד פיעמו בעולם היהודי, הישראלי והקיבוצי עד לתקופה שבין 1967 ל־1970. ה"שוק הרוחני" של התרבות הבתר־תעשייתית מציג בפניהם חזרה בתשובה, מדיטציה מזרחית, יוגה, כיתות איזוטריות ומיסטיות, פסיכותראפיה קבוצתית, מרתונים פסיכולוגיים לשינוי האישיות, סמים ואלכוהול כתחליפים קמאיים והרסניים האמורים לבוא במקומו של הגילוי ההכרתי והמוסרי, האישי והרציונלי, הטמון במוקד של ההכרה הדתית המודרנית.

מנקודה זו והלאה נפתחות לפנינו שלוש דרכים: המשך השקיעה בחומר הטוב; חזרה בתשובה אינטלקטואלית ו/או ממשית המובילה לגיטו רוחני ומעשי; או טרנספורמציה רוחנית המובילה להכרה הדתית החדשה המסוגלת להיות בסיס תרבותי וחברתי מוצק לקהילה האנושית המודרנית.

המשך המהפכה הרוחנית של המייסדים

אבא קובנר מודע לעובדה שהניתוק מהמסורת "אירע מחשבתית בדור המייסדים וחוויתית בדור ההמשך". פירושו של דבר שחייהם הנפשיים של המייסדים כמו נקרעו לשניים: בליבם הם נשאו עימם אמונה נורשה מהחינוך הדתי אותו ספגו, מבלי השתתפותם המודעת, בבית־אבא; לתוך ראשם הם ספגו, במידה מסוימת, רעיונות מדעיים־חומרניים, שעלו אז בכיפה בעולם המערבי.

ב"שרמות" מדבר קובנר על־כך שהקיבוץ היה יצירה [illegible] של אנשים חופשיים. כפי שראינו, אמנם, הדבר נכון רק למחצה. אך הבה נתרכז באמת חלקית זו לצורך העניין: הרצון החופשי של מייסדי הקיבוץ נבע מכך שהם נחשפו לתרבות המודרנית האירופית, עם האמנסיפציה והמהפכה התעשייתית, שהם נעקרו ממסורתם וממורשתם. אכן, הם לא יכלו עדיין, כפי שחש ברל, לעצב את הקיבוץ כיצירה חברתית מודרנית באמת, בה שולט חופשו; הם עדיין נטלו עמם רוח רבה מדי מעולם היהודי הקודם. וזוהי ההיעלמות של אותה רוח — היעלמות בלתי נמנעת וחיונית מבחינה היסטורית, שאנשים כמו אבא קובנר רואים וכואבים. מוטל עליהם לנסות ולהבין כי בעידן־המודרני, רק העמקה מפשטת ומעמיקה של החירות האנושית עשויה להוביל לרוח ותרבות אמיתית. ניצני החופש יצרו את הקיבוץ והציונות וההומניסטית בעבר; רק העמקת החופש יש בה כדי להמשיך את התפתחותם בצורה נכונה בעתיד. מה שקובנר יודע, "קרע זה אפשר שהיה חלק בלתי־נפרד מן המהפכה הרוחנית פנימי לרווחה והצלחתה, ואלמלא הצליחה המהפכה הציונית החילונית לא היה לנו היום בסיס להמשך קיומו של העם וחירותו גם יחד". באותה המידה עלינו לומר: אם לא תצליח התמורה הרוחנית המתגלגלת עכשיו בדור השלישי והרביעי, לא יהיה לנו בעתיד בסיס להמשך קיומו של העם ותרבותו גם יחד. המשך מהפכתם של החלוצים תובע מאתנו היום טרנספורמציה רוחנית ותרבותית ממשית כדי להשלים את מהפכתם הכלכלית והחברתית.

רק הכרה דתית חדשה לגמרי יכולה לאפשר לנו היום לגעת באמת "במוקד בו יידלק מחדש ניצוץ האמונה בכוח עצמנו ללכת אל מעבר".

אם דברים כמו אלה אינם מליצה סנטימנטלית בלבד, ואת אומרת אם מוקד כזה קיים במציאות באמת, אזי את הדרך לשם לא ישפוך לפנינו התלמוד ובית כנסת בקיבוץ הדתי או החילוני. את הדרך הזו יהיה עלינו לחפש בכיוונים אחרים: באומץ הלב הדרוש להכרה חופשית בעצמאות האמיתית, העל־גופנית, העל־ארצית של האדם.

החברה הדתית המודרנית וההתמזגות של מדע ודת

תרבות וחברה מודרנית באמת, עדיין אינם קיימות. אין בנמצא תרבות וערכים המתאימים לטכנולוגיה ולתעשיה של המאה ה־20. כל מה שמצוי בתרבותנו הבתר־תעשייתית כערך מוסרי, שאוב ממקורות קדם־תעשייתיים, ואין בכוחו לעצב את התרבות הבתר־תעשייתית בצורה [illegible]. מוסר, רוח, עקרונות, אמונה — כל אלו מפגרים היום אחר הדרישות של החיים המעשיים, שצמחו מעל ומעבר למוסכמות המוסריות ולערכים של התרבות המסורתית וההומניסטית. הטכנולוגיה המודרנית [illegible] אנושית, אפשרות זו [illegible] האמיתית של [illegible] אך שלא כחוויה של ההורה בתשובה [illegible]

ונוף להתפתחות ולהשתחררות התודעה של האדם מאז שחר העידן המודרני. זו היא הרחבה של החופש ולא הגבלתו, זוהי העמקה של הרציונליזם ולא ביטולו. זהו המשך של ההכרה והמדע המודרני ולא נסיגה לאחור. ההכרה הדתית החדשה נשענת בלעדית על עוצמתו הרוחנית והנפשית של הפרט האוטונומי והחופשי. בעזרתה מסוגל כל אדם בן־זמננו לגלות מחדש את המעמקים והגבהים של הקיום האנושי, בדרך ההולמת את אורחו האישית ותכונתו השכלית.

במסגרות הדתיות האורתודוקסיות, כמו בכיתות המיסטיות, הפרט חייב להסתגר ולהתמך על־ידי מסגרות מדוקדקות ולא־וולונטריות של הלכה ותורות חברתית, או אישי (הרבי, הגורו) אם ברצונו להתעלות לגבהים של משמעות ואמונה. בדרך הרוחנית החדשה ביכולתו להשען על המשמעות הפנימית של עצמיותו החופשית, ולמצוא בהכרה הדתית המודרנית הדרכה אישית צלולה ומודעת המבהירה בעבורו את מטרת חייו כפרט מודע ומוסרי בעולם המודרני. דיסציפלינה קוגניטיבית ומוסרית אישית באה במקומה של ההלכה הקולקטיבית, ותוכן תרבותי ואנושי חדש נותן ממנה לתוך הריקנות הפנימית של התרבות הבתר־תעשייתית. המשמעות של חיים חברתיים ולאומיים, ישראליים ויהודיים בזמננו מאירה כך באור חדש לגמרי. בעבור האדם המודרני, הנמצא בתהליך מואץ של אינדיבידואליזציה, ההכרה הדתית המודרנית פותחת מחדש את השער המוביל לסודות הקיומיים והאתיים הנצחיים של החויה האנושית, ההכרחיים לחיים אנושיים בכל מקום ובכל זמן. הדרך הדתית המהותית והאמיתית של אהבה ויחסי אנוש נכונים, שרות חברתי וקהילה הדדית, הופכת מחדש לאפשרית בקהילה המודרנית בתקופה בה הפרט הנפשי והאנוכי הופך למציאות חברתית שלא ניתן יותר לבטלה.

על שני דברים מנוגדים לכאורה לחבור ביחד, כדי להעניק בסיס מוצק להשקפת־עולם מודרנית: ההכרה הדתית המודרנית מחד, ומדע חי מאידך, המסוגל להצדיקה ולהורות את האמצעים המודעים והרציונליים לפיתוחה. רק מדע־רוח חדש, החוקר את הרוחני והנפשי מנקודת הראות של הרוח, ולא של החומר, יכול לאפשר לנו גישה נכונה לרוח ולמקורות המסורתיים. גדולתם האמיתית של המקורות מתחוורת רק לאחר שהיא מוארת באורו של מחקר רוחני ומודע, שאינו משחית את המסורת על ידי מחשבה שכלתנית ומוכרת, אך גם אינו מקבלה מבחוץ: הוא מאיר אותה מבפנים מכיוון שהוא עצמו נובע מאותה ההכרה — בצורתה החדשה — אשר יצרה את שרות המסורת עצמם מלכתחילה.

לאברהם מסלאו, הפסיכולוג החשוב ביותר של זמננו, יש מה לומר בקשר למדע הרוח החדש:

"הגם שמנקודת הראות המדעית הפסיכולוגיה ההומניסטית צעירה ולהירטנרת היא, הרי שהיא כבר פתחה את הדלת למחקר של כל אותן תופעות פסיכולוגיות שניתן לכנותן טרנסצנדנטליות או על־אישיות... בין תופעות אלו אני כולל לא רק מצבים עילאיים ותיקוניים של תודעה ואישיות... כי אם גם תפישה של ערכים־נצחיים כחלק מעצמיות רחבה יותר של האדם, ניתן כבר להתחיל לחשוב על העל־אנושי, על פסיכולוגיה ופילוסופיה שמעבר למין־האנושי עצמו".

כפי שטוען מסלאו, "אותה עצמיות רחבה הרבה יותר של האדם", מגלה בתוכה את "הערכים הנצחיים" של כל מסורת וכל דת. בהתנסות־הטבעית אותה מתאר מסלאו ובהכרה הדתית המודרנית, אליה אני מתייחס כאן, עובדה וערך, מדע ודת, המצוי והרצוי מוכרים כאחד, והאדם מגלה בתוך עצמיותו הרחבה את המקור הרוחני הצרוף של כל דחף מוסרי ואמנותי, כעובדה אובייקטיבית של הטבעי. עצמיות זו, אשר אליה מכוון אליבא דמסלאו, המחקר של "פסיכולוגיה ופילוסופיה שמעבר למין האנושי עצמו", מתגלה בהכרה הדתית של זמננו כמרכז מובן מאליו של האישיות האנושית החופשית.

קובנר מתעלם מעובדת היווצרותה של "פסיכולוגיה ופילוסופיה שמעבר למין־האנושי עצמו" והוא שואף לתקן את מצב העניינים הקיים בתוכנו של המסורת. בעבורו, המסורת מכילה בקרבה עדיין את כל העולם הרוחני שאדם ועם מודרניים זקוקים להם:

"הרשאים אנו — דור שידע מה טעם להיות נטוע בקרקע יהודית רשה — לשלול מילדינו ונכדינו את ההתוודעות לאידיאלים הפנימיים של העם, להכיר את תפישת־האדם של היהדות, את חופש ההכרעה המוסרית, את שיח האדם עם אלוהיו בתפילה, את מקור תקוותיו ונחמותיו".

הבה ונבחן יותר מקרוב דברים אלו. עניין אחד הוא הלא ההקניה של זכות המסורת היהודית, דבר שכל מערכת חינוכית מתוקנת חייבת לדאוג לו. ודבר אחר לגמרי היא המחשבה שמהקניה כזו ניוושע. עובדה היסטורית היא, שאותו דור שהיה "נטוע בקרקע יהודית רשה", מצא עם סיבות לנטשה, כדי לממש את התחושות הראשונות של חופש דתי ולאומי שנתעוררו בקירבו. עלינו לטפח כבוד מסוים בפני עובדות היסטוריות כאלו. עלינו לזכור כי "האידיאלים הפנימיים של העם", שהיו "מקור תקוותיו ובטחונו" הובילוהו לשואה, ולא עמדו לו בהתמודדות עם האתגר המודרני של אמנסיפציה אישית ולאומית.

אך מהי, מכל מקום, הרלוונטיות של "תפישת האדם של היהדות" בעולם של היום? איזה תוקף יש לה מול התאוריות של מדעי־הטבע למשל, שיש להם תפישת־אדם ברורה למדי, המשייכת אותו בצורה חד־צדדית דווקא לעולם החי? מהו עניין "חופש ההכרעה המוסרית" שמרבים להכריז בהקשר ליהדות, אם איננו מכירים בכך שזהו אידיאל שלא הוגשם עד היום בתוך היהדות, וגם לא יכול היה. היהדות המסורתית הדתית מתייחדת הלא בדיוק בכך, שבתוכה האדם נתפש כמי שאינו זקוק להכרעה מוסרית, והוא מונחה, צעד אחר צעד, בכל אתגריו היומיומיים, על־ידי מסגרת הלכתית מדוקדקת של מצוות עשה ולא תעשה. "חופש ההכרעה המוסרית" יכול להתגשם באנושות בכלל רק החל מהמאה ה־18 ואילך, והוא עניין להתפתחות ממושכת במשך מאות השנים הבאות. אבל אז, מרגע ש"חופש ההכרעה המוסרית" הפך באמת לאפשרי בעבור האדם, בדיוק אז הוא מניח הצידה את המסורת המחייבת, מכיוון שהוא מוצא בתוך אישיותו החופשית את "מקור תקוותיו ובטחונו".

ומה באשר ל"שיח האדם עם אלוהיו בתפילה"? — כמה אנשים, סבור קובנר, יהיו מסוגלים בעתיד, ללא עזרת מדע הרוח החדש, בכלל להבין מה כוונתו במילים "שיח האדם עם אלוהיו" ו"תפילה"? בעולם התעשייתי יש לאדם שיג ושיח עם אובייקטים שונים: המכונה שבשורותיה הוא עובד בבית־החרושת, מכשיר הטלוויזיה בו הוא מתבונן, המכונית בה הוא נוהג והטרקטור בעזרתו הוא מעבד את שדותיו. זו איננה בדיוק אותה הסביבה שמעוררת אדם לשיח כלשהו, לא רק עם אלוהיו, אלא אף עם רעיו. המקום שעוד נותרו כשטח ומהשילוב של תלמוד ומחשבים, מלבושים רבניים וטרקטורים לא תצמח אותה תרבות שקובנר מייחל לה. בתי כנסת מסופחים אינם הפיתרון לעתידו הרוחני של האדם המודרני. את החילון והאמנסיפציה של הפרט בעידן המודרני לא ניתן לעצור באמצע הדרך [illegible] שהכל ימשיך להתנהל כשורה: ניתן רק להתקדם הלאה — או אחורנית. כל פשרה היא בעלת משך־זמן היסטורי מוגבל.

האנושות המערבית כולה נמצאת במאה ה־20 יותר ויותר במורע מול [illegible] האם היא פורצת קדימה, בהמשך עיקבי להתפתחות המודרנית, ומגלה גם את עולם הרוח והדת בממשותו האמיתית, בעבור הפרט [illegible] או שעליה לוותר עליו לגמרי ולחזור לקתוליות האוניברסלית.

(המשך בעמ' 18)

אהוד הוברמן

גשם

הַגֶּשֶׁם אֵינוֹ דּוֹמֶה לַגֶּשֶׁם
שֶׁאֵלָיו הִתְבּוֹנַנְתִּי.
הַוִּילוֹן עִם תּוּתֵי הַשָּׂדֶה מְכַסֶּה
אֶת פִּטְרִיּוֹת הַצִּנָּה שֶׁעַל הַשִּׁמְשָׁה,
מֶתֶק הַפְּרִי כְּהִינוּמָה
מַסְתִּיר פְּנֵי דְּאָגָה.
שֶׁזֶּהוּ זֶה. שֶׁשּׁוּב לֹא אָחוּשׁ בַּגֶּשֶׁם הַמָּלֵא
כְּמוֹ מֵאַהֲבָה. בַּגֶּשֶׁם שְׁקוּרָה.

מיניאטורה

בְּקֹשִׁי אֶפְשָׁר לַעֲצֹר אֶת דַּהֲרַת סוּסֵי הַצַּעֲצוּעַ.
כַּנִּרְאֶה שֶׁמִּישֶׁהוּ הַסֵּף וְהֶחֱוִיר חֲזָרָה.
פְּתִיתֵי הִתְרַחֲשׁוּת מְנַפְנְפִים
סְבִיב לַעֲרֵבָה.
הַשֶּׁלֶג הַמְּדֻמֶּה
שׁוֹהֶה לְרֶגַע וְנוֹפֵל
בְּתוּלִי כְּמוֹ אַבְקָנִים
בְּתוֹךְ הַתָּא, הַזָּכָר עִם הַמַּסֵּכָה

רוֹכֵן אֶל צֶדַע אָזְנָהּ שֶׁל הַנַּעֲרָה
שֶׁרַחֲשָׁה מִפְּנִים.
רָאשֵׁיהֶם חוֹפְפִים לְצֵל אֶחָד מֵעָלַי
אֵינֶנִּי מֵבִין אֶת שְׂפָתָם.

צִפּוֹר הַחֶדֶר

בִּשְׁמוֹנֶה בָּעֶרֶב הַמִּטָּה הִיא מָצוֹף
לְמִי שֶׁאִבֵּד עִנְיָן בַּפִּתְיוֹן הַלַּיְלָה.
סְדִין תְּכֵלֶת מֻכְתָּם אַדְווֹת אַהֲבָה,
זֵכֶר לִסְעָרָה:
בַּטַּלְטֵלָה הַמִּיתִית צִפּוֹר מְנַסָּה לַעֲבֹר מִיָּדַי לְחֵיקָהּ.
עַכְשָׁו צִפּוֹר הַחֶדֶר הִיא אֶמְצַע הַהַרְגָּשָׁה.
(כְּשֶׁכְּבָר אֵין לְאָן לָעוּף
וְהַגּוּף הִתְרוֹקֵן מִשָּׁמַיִם)

הזמנה לציפור

עַל צִפּוֹר כְּאֶפְשָׁרוּת
לֹא לְהִשָּׁעֵן כַּאֲחִיזָתָהּ הָרִגְעִית
בְּחוּט הַחַשְׁמַל. לְמַטָּה בָּרְחוֹב
מְקַבֵּל הַמַּחְשׂוֹף אֶת מַאי:
"כָּל הַקַּיִץ יִבְהַק הַלָּבָן
תַּחַת שְׁנֵי חֶלְקֵי הַבֶּגֶד יָם
כִּשְׁנֵי אִיֵּי קֶסֶם בְּיָם הַשִּׁזּוּף".
אֲנִי מְכַסֶּה לַנֵּץ אֶת הָעֵינַיִם
וּמַזְמִין צִפּוֹר:
זוֹ שֶׁמְּתַרְגֶּמֶת רַעַד לְמָעוּף.

אסתר קמרון

קינת האדמה

לזכר של פאול צלן

1.

כָּל הַחֹרֶף נִשְׁאֲרוּ הַמְּלַמְּדִים
בְּבָתֵּיהֶם.
מִיעֲטוּ לָצֵאת, עָסְקוּ בְּרִיבוּנִים
עַל דְּבַר "מוֹתָהּ שֶׁל הַסִּפְרוּת".
אֵפֶר הַחַיִּים הָיָה מִסְתַּנֵּן
אֶל הַלֶּחֶם;
עֵצִים שֶׁהִתְאַבְּנוּ נִצְּבוּ
בְּשָׁמַיִם אוֹכְלֵי־אֶבֶן.

שׁוּם שְׂאוֹר לֹא הִתְפִּיחַ שִׁירִים
לְגַלֵּשׁ מִפִּתְחֵיהֶן שֶׁל סִפְרִיּוֹת
בְּאוֹתָהּ תְּקוּפַת נִיסָן שֶׁבָּטְלָה,
אַף כִּי פִּטְפּוּטֵי חֲצוֹת הֶעֱלוּ
לָשׁוֹן שֶׁנִּכְרְתָה

כְּמוֹ בְּכָל טֶלֶפוֹן
לִפְנֵי דֹּם כָּל הַמֶּטְרוֹנוֹמִים.

וְאוּ הָיָה זֶה יוּלִי:
לְאֹרֶךְ רְחוֹבוֹת בִּנְיָנִים חֲדָשִׁים,
בֶּטוֹן וּזְכוּכִית,
הַחֹמֶר עַצְמוֹ הֶאֱפִיר
וְחָוַר מִכְּאֵב
כִּפְנֵי אֵבֶר חָבוּט
בִּתְמוּנָה שֶׁשֻּׁדְּרָה מֵאַסְיָה.

2.

(סַלְעֵי חוֹף בְּכוּרִיאָה)
פֶּגְמָטִיטִים מֵעֵבֶר מִזֶּה
אֲשׁוּרוֹת קֶרַח, כָּאן כֵּן עַתָּה
בִּלְתִּי נִרְאִים.

מִתַּחַת רַגְלֵינוּ
חֲשׂוּפִים גַּרְגְּרִים: קְוַרְץ,
פֶּצֶלֶת הַשָּׂדֶה, כְּגַלְגַּלֵּי־הָעַיִן לְגֹדֶל,
קְפוּאִים לַמַּבָּט. עִזְבוֹנָם הַשַּׁבְרִירִי
שֶׁל קְפָלִים שֶׁפֹּרְרוּ הַשְּׁחָקִים.
דְּהוּיֵי הַצּוּרָה, מִכַּפֵּי הַגֵּאוּת;
אַצּוֹת יְרֻקּוֹת בּוֹהוֹת לֶעָנָן.
שְׁמוּעוֹת, הוֹ טְסוּנָמִי
מַרְחִיק נְדוֹד, מִתְקַפֵּל
כָּאן לִכְדֵי דִּמּוּי שֶׁל עַצְמוֹ.
מֵת בֵּין גַּבֵּי הַקָּצֶה שֶׁאֵין לָהֶם זֵכֶר: מַה
מֻטָּל עַל הַחוֹף, נִשְׁעָן עַל הֶעָדֵר,
פּוֹעֵם בְּתוֹךְ עַצְמוֹ.
זְרָמִים מִצְטַלְּבִים, שָׁם, הַזְּמַנִּים
חוֹתְכִים זֶה אֶת זֶה, Kanntet
ihr mich ——

3.

(אוי למנו——)

תּוּגָה שֶׁיָּמֶיהָ עַתִּיקִים מִלִּפְנֵי אַבְנֵי מַעַרְסֶלֶת,
כְּמוֹ שָׂרִיד הַר בְּמִקְדַּשׁ בְּנֵי־חֲלוֹף;
רַבִּים נֶעֱצָרִים כָּאן, כּוֹרְעִים לַחֲווֹת
בְּגָאוֹן הָדָר, לוּ מִשֶּׁלִּי הָיָה, וְהוֹלְכִים לְדַרְכָּם.
לֹא הָיִיתִי עֲשׂוּיָה לְהַעֲלוֹת עַל דַּעְתִּי כִּי שְׁמָהּ
יַתְאִים לְכָל צַעַר, יְצַלְצֵל בְּכָל קוֹלוֹת הָעֶרֶב:
עַד קְצוֹת הָעֲלָטָה יָצְאָה תְּהִלָּתָהּ.
שְׁעוֹנֵי הַסְּתָו יוֹרְעִים רְוָיוֹת בַּעֲלֵי־פַּת.
אִי רְטִיָּה עַתָּה, מִגְבָּס אוֹ בֶּטוֹן אֲשֶׁר תּוּכַל
אִי־פַּעַם לְאַטֵּם אֶת שֶׁבֶר פֶּצַע הַשִּׁירָה? הוֹ,
עָלַי בִּימוֹת עֲבוֹדוֹת מְשַׁנְּנִים הַמִּסְכֵּנִים
אֶת מִלּוֹת הַשֶּׁקֶר הַבַּרְבָּרִי, אֶת הָעַוְלוֹת הַנּוֹשָׁנוֹת;
עַל הַבָּמָה עַתָּה עוֹלִים תָּוֵי סְתָרֶיךָ:
בְּאוֹתוֹת הַלָּלוּ תִּתְבַּהֵרְנָה הַצְּעָקוֹת.

4. (לעמודים 4—103 של כתב־היד העברי):

"מֵעֵבֶר לָאֱנוֹשׁוּת ——"
הֲיֵשׁ עִמְּךָ פִּסַּת נְיָר לָבָן חָלָק
כְּרֹחַב הַגָּלַקְסְיָה,
עֵט כּוֹכָבִים לִכְתֹּב בּוֹ?
הֲתוּכַל לִרְאוֹת אֶרֶץ וְעִירָהּ זוֹ, כְּמִשְׁקֹלֶת הַנְּיָר
עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל מוֹנְטָאלֶה, עִם נִצְנוּץ
אֲדַמְדַּם־כֵּהֶה שֶׁלָּהּ מֵרָחוֹק?
אֵין כְּבָר צֹרֶךְ לְהַאֲזִין לַזְּעָקוֹת: אֲנַחְנוּ בּוֹעֲרִים —
אֲפִלּוּ הַדְּמָעוֹת שֶׁנָּתַתָּ
לֹא יְרַוּוּ חֲמַרְמָרוֹתֵינוּ.

5.

יְהִי זֶה לָקַחַת מִסְּעָדְךָ
כִּכְלוֹת הַכֹּל
אַתָּה שֶׁהַתְּהִלָּה לֹא תוּכַל לַהֲשִׁיבְךָ
וְלֹא הַצַּעַר לְהַחֲזִיר:
אָנוּ אֲבֵלִים עַל אֶחָד כְּאֵבֶל הַכְּלָלִי.
אֲבָל עַל אֶחָד הוּא אֵבֶל עַל כֻּלָּם.
בְּהִתְאַבְּלֵנוּ נִזְכֹּר
וּבְהִזָּכְרֵנוּ נְהַלֵּל
וְהַתְּהִלָּה תָּשִׁיב הַכֹּל
לְאֵיתָנוֹ, כִּכְלוֹת הַכֹּל.
יְהֵא זֶה עֲמָלֵנוּ וְחֵלֶק יָמֵינוּ.

6.

יְדִידַי, אִם תֹּאבוּ לִתְעוֹת בֵּין אֲבָנִים,
אַל־נָא תַּטִּילוּ קוּבִיּוֹת, אַל תִּשְׂאוּ אֶל גֶּשֶׁם כַּפַּיִם.
רָזִים בְּהִירִים יוֹתֵר חָרְטוּ עַל שַׁעֲרֵי הַשְּׁאוֹל:
אֶהְיֶה, קַבְּלִי בְּרַחֲמִים, הֵא כֹּה אַהֲבָה.

נוסח עברי: אסי דגני

מזג האוויר הסגרירי ששרר אתמול בגליל המערבי, לא מנע משלושת אלפים איש להשתתף בצעדת יחיעם ה־24. הצעדה, שאורגנה על־ידי המועצה האזורית מטה־אשר, נערכה לאורך מסלול של כ־10 ק"מ בין יערה לפארק גורן, לא הרחק מגבול הצפון. הצעדה התנהלה באיזור בעל נוף יפה במיוחד.
(כתב: יהודה צור, צילום: פול מילינג)

נפטרה פסיה ויגוצקי יקירת ראשון לציון

מאת זהבה מוזס, כתבת „על המשמר"

פסיה ויגוצקי לבית דווידזון, שנמנתה עם מייסדי ראשון־לציון ויקירת העיר בשנת המאה, נפטרה אתמול בבוקר. בת 97 היתה במותה.

הלווייתה תתקיים היום בשעות הצהריים. כשעה לפני מועד ההלוויה יובא הארון לביתה, ברחוב ירושלים 30, והקהל יוכל לעבור על פניו.

פסיה ויגוצקי נולדה בעיר לומז'ה שבפולין. כשהיתה בת חצי שנה עלה אביה לארץ, והשתכן בראשון־לציון. פסיה ואמה הגיעו לארץ כשמלאו לפסיה שלוש שנים. מאז ועד עתה, 94 שנים, התגוררה בראשל"צ.

פסיה ויגוצקי פעלה רבות באירגונים וולונטריים בעיר, היתה ממייסדי תיאטרון „אוהל" בראשון־לציון, חברה בוועדת התרבות של ועד המושבה, ולאחר מכן בוועדת התרבות של המועצה. כן היתה יושבת־ראש ארצית של הליגה למלחמה בשחפת. היתה פעילה בויצ"ו, ביחוד בקליטת עליה, והקימה גני־ילדים בשיכון המזרח ובמרכז העיר למען ילדי העולים.

עם בעלה, פנייה אליהו ויגוצקי, שנפטר לפני 18 שנה היתה חברה באגודת הכורמים. בראשון אהבו לראות את פנייה, לבוש רובשקה, יושב על עגלה רתומה לחמור, פסיה יושבת לצידו, בדרכם לעבודה בכרם.

סיפור אהבתם היה יוצא דופן. פסיה, בתו של חסיד ארוך שהגיע בעליה הראשונה, העיזה להתאהב בפנייה שהגיע בעליה השניה, עליית פועלי ציון, עם הנשיא שז"ר ורחל ינאית בן־צבי. קבוצה זו, שכונתה יחסנים, נהגה להתיישב על מדרגות בית־הכנסת הגדול בראשון, לשיר שירים ולדקלם את פושקין. פסיה היתה בת 15 כשהתאהבה בפנייה, ולאחר שעזבה את ביתה ישב עליה אביה שבעה. כעבור ארבע שנים התחתנו השניים. הזוג ויגוצקי היה ידוע בפשטות הליכותיו ובביתו הפתוח, בו התארחו בין השאר יצחק בן־צבי, רחל ינאית, דוד בן־גוריון ורבים וחשובים אחרים.

קולנוע

תל־אביב
9.30 ,7.15 ,4.30
אסתר: קשוחים שבכלה 9.40 ,7.15 ,5
אורלי: ילדים הורגים לאלוהים
9.30 ,7.15 ,5
בן־יהודה: שמתי ברו למורה 9.30 ,7.15 ,5
גת: חנות קטנה ומטריפה 9.15 ,6.15 ,3.15
גורדון: אהבה גנובה 9.30 ,7.00
דקל: קרוקודיל דנדי 9.30 ,7.15 ,5
דרייב אין: נער הזהב 7.30
הוד: מלכודת 52 9.30 ,7.15 ,5
לימור: חדשו הביקור שאחרי
9.30 ,7.15 ,4.30
מוזיאון ת"א: 40 מ"ר גרמניה 9.30 ,7.30
סינמה 1: 3 אמיגוס 9.30 ,7.15 ,5
סינמה 2: חנה ואחיותיה 9.30 ,7.15 ,5
פאר: ללא רחמים 9.30 ,7.30 ,5
פריס: בטי בלו 9.30 ,7.15 ,2 ,12
מילכור 22 23.30
רב־חן:
חן 1: צבע הכסף 9.30 ,7.30 ,5
חן 2: הרומן שלי באוקספורד
9.45 ,7.25 ,5
חן 3: אל תקרא לי לבן 9.45 ,7.40 ,5
חן 4: תטיפה נעימה 9.45 ,7.40 ,5 ,2 ,11
חן 5: גישוע אתמול והיום
11 ,2 ,5 ,7.40 ,9.45
שחף: פלאטון 9.30 ,7.00 ,4.30
תל־אביב: נער הזהב 9.30 ,7.15 ,5
תכלת: דיקה לחצות 9.35 ,7.00 ,4.30

רמת־גן
אומנו: ללא רחמים 9.30 ,6.40 ,4
לילי: פלאטון 9.30 ,7.15
ארמון: קרוקודיל דנדי 9.45 ,7.30 ,5
רב־גן:
גן 1: חנות קטנה ומטריפה 9.40 ,7.20 ,5
גן 2: קשוחים שבכלה 9.40 ,7.20 ,5
גן 3: אהבה גנובה 9.40 ,7.30 ,5
גן 4: אל תקרא לי לבן 9.15 ,6.15

ירושלים
אוריון: נער הזהב 9.30 ,7.15 ,4.30
אורנע: קשוחים שבכלה 9.15 ,4.30
בית אגרון:
יום א':
לסי שובי הביתה 10.00
ציפי ציפי בגג בגג 11.45
מרגלים שבכלה 14.00
העוקץ 15.45
יום ב':
הודו, הבית מתפרק 18.15
מלחמה ואהבה 20.00
העוקץ 21.45
מנטי פיטון – טעם החיים 24.00
כפיר: פלאטון 9.30 ,7.00 ,4.30
אורנה: אל תקרא לי לבן 9.15 ,7 ,4.30
סמדר: ילדים הורגים לאלוהים 9.00 ,7.00

סמדר: חנה ואחיותיה 9.30 ,7.00
תמידו: האינספקטור 9.15 ,7.15 ,4.30
אוריון
אור 1: קרוקודיל דנדי 9 ,6.30 ,4
אור 2: ג'אק פלאש המקפץ
9.00 ,7.00 ,4.30
אור 3: הליפה ערב 9.00 ,6.30
אור 4: הבעייה השלישית שלי
9.00 ,7.00 ,4.30
עדן: מלכודת 52 9.00 ,7.00 ,4.30
תיאטרון ירושלים: כס הדמים 18.30

חיפה
ארמון: קשוחים שבכלה 9.00 ,6.30 ,4
אורה: פלאטון 9.15 ,7.00 ,4.30
חן: דיקה לחצות 9.00 ,6.45 ,4.30
עצמון 1: הבוקר שאחרי 9.15 ,7.00 ,4.30
עצמון 2: ניפגש בחוף 9.30 ,7.15 ,4.45
פאר: קרוקודיל דנדי 9.15 ,7.00 ,4.30
רון: נער הזהב 9.00 ,6.30 ,4
אמפי: 3 אמיגוס 9.15 ,7.00 ,4.30
אורלי: אהבה גנובה 9.15 ,6.45
קרן אור המחודש:
האינספקטור 9.15 ,7.00

נתניה
שרון: פלאטון 9.15 ,7 ,5
סטודיו: מלקולם 9.15 ,7 ,5

חולון
סביון: פלאטון 9.30 ,7.15 ,5
מגדלו: הרומן שלי באוקספורד 9.00 ,6.00
ארמון: האינספקטור 9.30 ,7.30 ,5

בת־ים
עצמאות: נער הזהב 9.30 ,7.15 ,5

הרצליה
היכל: נער הזהב 9.30 ,7.15 ,5.00
מלון דניאל (האודיטוריום):
שיחות מלוכלכות 9.30 ,7.15 ,5.00

באר־שבע
חן: כלא הנשים 9.30 ,7.30 ,4.30

פתח־תקוה
היכל 1: ילדים הורגים לאלוהים
9.30 ,7.15 ,5
היכל 2: 3 אמיגוס 9.30 ,7.15 ,5
היכל 3: פלאטון 9.30 ,7.15 ,5

עפולה
כוכבתיה: להתחתן שנית 8.30

רעננה
אורות: 3 אמיגוס 9.00 ,7 ,4.30

גבעתיים
רחל: ילדים הורגים לאלוהים
9.30 ,7.15 ,4.30

ראשון־לציון
רון 1: נער הזהב
אמפי: האיש
רון 2: פלאטון 9.30 ,7.15 ,4.30
מצפור: 9.30 ,7.15 ,4.30

מה ● מתי ● היכן

טלוויזיה

יום ראשון – ערב חג

09.00 טלטקסט — עד כאן — חדשות קול ישראל. 09.05 שעת כושר. 09.15 תיאטרון אגרות עם — עבבורין, מוחר, סיל — אגדה הודית. 09.45 לטי — פרק ו'. 10.10 מסע לאיי הדרום — פרק 3 סיקטפיה. 11.00 וחי אחיך עמך — תעור תגיגת המימונה בשנת 1986. 11.30 להקת הברירה הטבעית — מבחר משירי להקת הברירה הטבעית. 14.00 טלטקסט — עד כאן — חדשות קול ישראל. 14.05 סרט קולנוע — שירלי טמפל — הנסיכה הקטנה. 15.35 הורה אפרוחים ונעורים מירושלים במחול תופים ומצילתיים. 16.00 ילדי המים — סרט ודרמה אנגלי משולב בהנפשה. יצירת מופת, המבוססת על ספרו הקלאסי של הסופר הוויקטוריאני צ'ארלס קינגסלי. הסרט מספר את קורותיו של טום, נעריתום המשמש שוליה למנקה הארובות האכזר גריימס. גריימס הוא נוכל העוסק גם במעשי גנבה. בניסיון גנבה שנכשל בהארטונהר הול הוא מגולל את האשמה על טום. כמנוסתו מוצדיסיו קופץ טום, ועמו כלבו טובי, למימיו של אגם. שם הוא עובר הרפתקאות שונות בעולם דמיוני של דמויות מונפשות. 17.30 פסח במדבר — ניסים קריספיל יוצא לטיול במדבר הנגב עם קבוצת ילדים ממדרשת שדה בוקר. הם לומדים להכיר את תנאי הקיום במדבר, צמחים, מקורות מים ובעלי חיים. הם מבקרים במאהל בדואי, להבין את אורח החיים של האדם במדבר ומנסים להבין ולחיות את מסע בני ישראל במדבר. 18.00 קיצור החדשות (ערבית). 18.32 פלסידו דומינגו — ראיון עם זמר האופרה הידוע פלסידו דומינגו בשילוב קטעי חזרות והופעות מן האופרות שלו. 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 חדשות. 20.15 מסעות כמא לכן — תכנית לאביב 1987 — קטעי מחול ומוסיקה, בחיק הטבע, על רקע נופי הארץ, המתגלים בפריחת אביב מרהיבה. 20.50 הורין לחיים חפר — תכנית חגיגית עם חיים חפר. משתתפים: שושנה דמארי, יוסי בנאי, נתנאלה, אהוד מנור, יורם טהרלב, רפיק חלבי, דן בן־אמוץ, יצחק בן־אהרון, שושיק שני ואריק לביא, שייקה אופיר ולהקת הציונטרון, רבקה מיכאלי, שלמה בר־אבא, אילנה רובינא, רביעיית מועדון התאטרון, להקת הנח"ל, שלומית אהרון, יובל דור, יפה ירקוני וכמובן חיים חפר. 22.10 סרט קולנוע סיפור אהבה. 23.45 פסוקים לחג. חדשות הלילה.

יום שני – חג הפסח

17.00 קיצור החדשות (ערבית) 17.02 מר הדרן — חלק ב' מערבון על לוחם אמיץ, היוצא למלחמה באינדיאנים. 18.30 פעלולים — תכנית תעודה על טכניקות מיוחדות לביצוע פעלולים שונים. פעלולי קול, פעלולים על סטים, פעלול ים בעזרת מחשב, והאמצעים החדישים לפעלולים אלה. 19.30 חדשות (ערבית). 20.00 המימונה שלי — תכנית מיוחדת לליל המימונה. 20.30 שלושה למעלה שניים למטה — הפרק האחרון: לאור הפסטה, דפנה שכהה לקנות מתנה לכתה ליום נישואיה. ג'יילס מציל את המצב ומשיג לה מתנה, שמשמחת כל כך את לב הבת. עד כי היא נוטלת אותה עמה לחופשת סוף־שבוע בצרפת. בבדיקה במכס מתגלה, שהמתנה היא חלק מרכוש גנוב. בינתיים דפנה זוכה לביקור מן המשטרה, ומגלה, כי ארוסה החדש ובעל הרעיון המקורי להעניק במתנה את הפסטה המפואר — נעלם ואיננו. 21.00 מבט לחדשות. 21.15 תשדירי שירות. 21.20 חיים שבכלה — עם שייקה דין — חלק שני. 22.35 מיאמי — מחלק מוסר — בלש משטרתי. סדרה אמריקנית. 23.20 מסוקר של יום. חדשות הלילה.

רדיו

יום ראשון – ערב חג

קול המוסיקה

06.03 צלילי בוקר. 07.09 בהאזנה נינוחה — באך: קונצ'רטו ברנדנבורגי מס' 5; מוצארט: סונטה ברה מג'ור לשני פסנתרים, ק. 448 שופן: מבוא ופולונז בדו מג'ור, לצ'לו ופסנתר שופאה: אהבת אשה וחייה — מחזור שירים; דורינג: יקיצתה של פלור — בלט. 09.00 קונצרט בוקר — ברהמס: סימפוניה מס' 2; סיבליוס: קונצ'רטו ברה מינור לכנור ותז. ונסאן: דנדי: רביעייה בלה מינור לפסנתר, ויולה, כנור וצ'לו. סאור פרנק: סונטה בלה מג'ור לכנור ופסנתר. בטהובן: סונטה אופ. 2 מס' 3 מוצארט סימפוניה מס' 28 בדו מג'ור. 11.57 מגישים שיר. 12.00 אמנים באולפן — יהונתן שנער — פסנתר: מוצארט: פנטסיה בפה מינור, ק. 397 ברגו סונטה אופ. 1 שופן: סונטה מס' 2 כמי במול מינור. 13.05 בהאזנה נינוחה — מוצארט: הפתיחה לדון ג'ובאני; רוסיני: אנדנטה עם ווריאציות לחליל ונבל; מגנוזי: שלישייה לגיטרה, צ'לו וכנור; רחמנינוב: טוויסה מס' 1 אוסוס 5 לשני פסנתרים; צ'ייקובסקי: רומאנס וויולה — פתיחה פנטסיה; ברהמס: קונצ'רטו לכנור, צ'לו ותזמורת. 15.00 ניגונים — סידרה על מלחינים בראשית דרכם — תכנית רביעית. 16.00 למי סידורו — לחן טל (שליו). 17.00 מוסיקה ליום ראשון — היידן הבריאה. 19.00 סדנת מקהלות הלוידים תשמ"ז. יצירות מאת ה. עורי, שידרובסקי, מ. מינרל, ע. טוביה, א. הירוז, ה. דעישו, י. גילבוע, א. אוריך. 20.05 קונצרט ליל החג — הגרלו מוסיקה לווקלי ויטור מלכוחיים. בתקהנן: סונטה אופ. 28. ברהה מג'ור. סטטורליה: והע וריליאמס: סימפוניה מס' 3 סטטורליה: רספיגי: הגינות רומא סמרונוסקי: פולחן האביב. 22.30 מן המקורות — לחני עדות ישראל בהגדה של פסח. 23.00 שירי אביב.

רשת א'

07.30 רדיו־קל. 08.05 חוגה — עם בני תבל. 09.05 טלרדיו — שיחה מידע לטאזינים. 10.05 פניני בוקר. 11.05 שירים עבריים. 11.30 שירי עמים. 12.05 מעורב ים־תיכוני — עם חוטני בתן. 13.00 חדשות ותכנית באנגלית. 13.30 חדשות ותכנית בצרפתית. 14.05 בראש צעיר — מגזין יומי לילדים ולבני נוער. 16.00 לקראת שביעי של פסח. 10.05 „7,7,7" — על המספר שבע ביהדות. 17.10 שירים עבריים. 18.06 שביעי של פסח — בכסיפה אחת עם הסופר יעקב יעקב. 19.05 כי לו נאה. 19.30 שידורים לעולים. 22.05 פעמי אביב — אנתולוגיה של מוסיקה קלאסית, שירי־עמים, שירים עבריים ופרקי קריאה.

רשת ב'

07.00 הבוקר הזה. 08.05 עושים עניין — עם גבי גזית ושלום קיטל. 08.05 בראש צעיר — תכנית לילדים בחופשה. 10.05 כל צבעי הרשת — מגזין יומי. 11.30 סעו לשלום — עם גרשון הוד. 12.10 אלף־אלף בינית — עם אהוד מנור. 13.05 בחצי היום — חדשות ומומנים. 14.06 רגעי קסם — שירים ישנים ואהובים. 16.05 דרך המדבר ים־סוף. 17.05 ושמחת בחגך — שירים ומקראות לפסח עם דן כנר. 18.06 שלח את עמי — פגישות והתכתבויות עם פעילי עליה בברית־המועצות. 19.05 כטעם אישי — עם פרופ' עורא פרן. 20.05 איילת אהבים — משיריו של המלחין היהודי מגוס חנידיקים. 21.05 את תלבי בשדה — משירי לאה גולדברג. 22.05 שנה לנטורות — עורכים: חוזה אלמוג, יצחק נוי ואורה תמרי. 00.10 הוי ארצי מולדתי — שירים עבריים.

גלי צה"ל

08.05 אוניברסיטה משודרת — פסיכולוגיה של הקריאה והכנת הנקרא. הבדלים בין קוראים. מרצה: ד"ר יוסי שימרון. 06.30 פוקחים עין — החדשות הראשונות של היום — עם מירב אופיר. 07.00 תוספת בוקר — עם איתן ליטשין. 08.00 בוקר טוב ישראל — שעת אקטואליה יומית. 09.05 גלי צה"ל מתוך להוף־שידור חי מאולפן השידור הנייד, אילה כוכר מטבריה. 10.55 שירותרום 87. 11.05 גבון לעכשיו בשילוב מאולפן השידור הנייד מטבריה — עם רפי רשף. 13.05 גלי צה"ל מחוף לחוף־שידור חי מאולפן השידור הנייד מטבריה. עם ארז וחברים. 15.05 שיר בשקט בשקט. 16.05 עניין אישי — מסיבה למשה שמיר בביתו של יגאל מוסינזון לרגל צאת ספרו עניין אישי עם 35 משוררים. משתתפים: יגאל מוסינזון, חנוך ברטוב, אבנר טריינין, יהודית הנדל, ע. הלל, שלמה שבא, איתמר יעוז־קסט, אברב אלון ומשה שמיר. עורך ומנחה: שלמה טנאי. 18.05 שירים לערב חג. 20.05 קונצרט לחג. 22.05 מרתון עם הומרת ענרה חוה. 02.05 לא רוצים לישון — מוסיקה לשעות הקטנות של הלילה. 05.05 צלילי בוקר — שירים עבריים.

יום שני – חג הפסח

קול המוסיקה

07.03 שחרית לחג — רספיגי: הצפרים, ויואלדי: בצאת ישראל ממצרים — תהלים קי"ה, מוצארט: קונצ'רטו ברה מג'ור לחליל ונבל, ק. 299. בטהובן: חמישייה במי במול מג'ור לפסנתר וכלי נשיפה. שוברט: סימפוניה מס. 6 ברה מג'ור הקטנה. 09.00 רפי פסנתר, באך: 3 אינוונציות בשני קולות, ברהמס: 3 אינטרמצו. היידן: סונטה בדו מינור, שוברט: אימפרומפטו אופ. 90, מס. 4, בלה במול, דביסי: הילדה עם שערות הפשתן, פרלוד מס. 8 מתוך הספר הראשון. 10.00 הרים מוקאליזה — עכו 1987. 12.27 מגישים שיר. 12.30 אמנים ישראלים — נועם שריף: וידוי לצ'לו סולו (1966), ארתור גלבורן: פרטיטה לקלרנית סולו. סתר: שאקונה וסקרצו (1935). 13.05 תאודור הולרהיים — איש בית אלפא. 15.00 חגיגת אביב — פרקי זמרה ונגינה. 16.00 מאולמי הקונצרטים בעולם א) משבוע העוגב בנירנברג 1986. המקהלה הקאמרית משטוטגרט/מ. ברניוס/התז. הסימפ. של במברג. שנברג: שלום עלי אדמות. מנדלסון: תן לנו שלום. פ. מרטן: שלום עלי אדמות — אורטוריה. ב) ימי המוסיקה בקאסל — שיר לכת וכודל מיצירות: מ. דיסרה. מ. קגל. ליסט. פ. ברייגנר. רגר. ווירן. 18.00 מוסיקה קאמרית. 19.00 תזמורות כלי נשיפה. 20.05 אינטרלוד — רגע מוסיקלי. 20.27 מגישים שיר. 20.30 מאולמי הקונצרטים שלנו — קונסורט המוסיקה. שידור חי ממוזיאון תל־אביב המדריגל הירושלמי מיצירות: מונטוורדי. שיץ. ווארד, לראוס. 23.00 מחזורי יצירות. באך: סונטות לחליל, שומאן: יצירות לפסנתר.

רשת א'

09.05 חידושים במחקר החקלאי. 10.05 סיפורדיו — הדוד דוד הולך לראות כלה מאת לאדיסלאב גרוסמן, מגיש אילי גורליצקי. 10.35 בהילוך קל. 12.05 מושגים — על מכות טבע בתוך כדור־הארץ ומחוצה לו, עם פרופ' צבי בן־אברהם ופרופ' עקיבא פלכסר ועל עשרת השבטים והגעגועים הנצחיים — עם ד"ר אלי ברקל. 13.00 חדשות ותכנית באנגלית. 13.30 חדשות ותכנית בצרפתית. 14.05 בראש צעיר — מגזין יומי לילדים ולבני נוער. 15.05 בצלצלי שמע — הרים מכנס המקהלות. 16.05 אביב בפולקלור. 17.10 חוגה — לקט עם בני הגיל. 18.05 ביצועיסט חסר תקנה — פגישה עם יוחנן סליק. 19.05 אנתולוגיה קטנה לשירה — אביב, וכשמים ימימה עם המשוררת אסתר אטינגר. 19.30 שידורים לעולים. 22.05 פעמי המזרח — המצעד השנתי של הזמר המזרחי.

רשת ב'

07.09 זמר לחג. 08.05 בראש צעיר — תכנית לילדים בחג. 09.05 שאלה של טעם — מהדורה מיוחדת לחג. 09.55 לאן נטייל בחג. 10.05 שלכם לשעה קלה — המערכונים האהובים של שייקה אופיר. 11.05 חפצים אישיים — נעמי שמר מגישה את שיריה החדשים בתקליטו של משה בקר. 12.05 מקום — תכנית לחג — עם הסופר ישראל אלירז. 13.05 מנחם סתיר בין תקופות — עם הטרובדורית רומה אבישי. 14.05 גבירתי הנאוה — עם ריטה, עודד תאומי, אריק לביא ואחרים — הקלטת המחזמר בהיכל התרבות. 16.05 ושירוע לשאול — עם שמואל רוזן חידון לחג בשידור חי. 17.05 אביב ואהבה — פגישת חג עם המשורר יואב חייק. 18.05 שני צידי המטבע — תכנית על החברה למדליות ולמטבעות. 19.05 צריך לצלצל פעמיים — משיריו של משה וילנסקי. 20.05 נאטאלי — השירים המפורסמים של ג'ילבר בקו. 21.05 חיילים יצאו לדרך — משירי הלהקות הצבאיות. 22.10 למוצאי שביעי של פסח. 23.05 מעורב ים־תיכוני — עם מרגלית צנעני.

גלי צה"ל

06.05 צלילי חג. 08.05 שירים לפסח. 09.05 מקהלה עליזה לחג. 10.05 נשארים במנגינה עם שרהל'ה שרון. 11.05 קבוץ קטורה — תכניתו של זיו יוחנן משוררה לרגל הענקת פרס יושב ראש הכנסת לאיכות החיים. 12.05 שלמה ארצי במופע שמבי נסע... 13.05 ... 14.05 ... חג. 16.05 פסטיבל אמריאום ... התזמורת הקאמרית הישראלית ... סולנים ... 17.00 משחק המלאכים. 18.05 ... 20.05 ... 21.30 אוניברסיטה משודרת ... 23.05 לא רוצים לישון. 02.05 ... 05.05 צלילי בוקר — השירים עבריים.

תיאטרון

הבימה התיאטרון הלאומי
מחר! יום ב', 20.4
בבתא: 21.00
חדוד וגוח: 21.00
אינשטיין – בבימרתף 21.00
מירלה אפרת – בבית חתיול 21.30

צוותא לתרבות מתקדמת
יום א' 19.4 בשעות 21.30, 23.30
„חילוני האחרון"

צוותא לתרבות מתקדמת
יום ב' 20.4 בשעות 19.30, 21.30
„חילוני האחרון"

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

יום ראשון (ערב חג)
בת־ים: מור – תביבת רייק 20
חולון: מכבי – שנקר 36
ירושלים: קופ"ח – מרפאת רוממה, רח' המ"ג 28
נתניה: תרופה – הרצל 2
פתח־תקוה: קופ"ח כללית – חיים עוזר
רמת־גן: אסותא – דבוטינסקי 41
תל־אביב: בריאות – המלך ג'ורג' 28
ארלוזורוב – ארלוזורוב 76
חיפה: יבנה – אבן סינא 7
רחובות: כללית – בני משה
רעננה־כפר־סבא: כנרת – ויצמן 3, כ"ס

יום שני (חג)
בת־ים: גני כתיים – הנביאים 3
חולון: גני כתיים – הנביאים 3, חולון
ירושלים: הר הזיתים (חנג קופ"ח – מרפאת רוממה, רח' המ"ג 28 (מוצ"ח)
נתניה: הדסה – הרצל 24
פתח־תקוה: קופ"ח כללית – חיים עוזר
רמת־גן: המגן – ביאליק 30
תל־אביב: שרה רב – האוזנר 3
זיוה – אצ"ל 52
חיפה: ק. אליעזר – כיכר מאירהוף 6
רחובות: מאותרת – בנימין 23
רעננה־כפר־סבא: סופרפארם – אוסטשינסקי, כ"ס
(חנג קופ"ח שועלי – א. יעת, רעננה (מוצ"ח)

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה – טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת – 100. אילת – 244. חדרה – 22444.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה:
בימים א'–ה': 16.00
בימי ו' וערבי חג: 11.30
מחיפה לבני־ברק וירושלים
א'–ו': 7.00
מתל־אביב לחיפה:
בימים א'–ו': 6.00, 7.00, 8.00, 8.16, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.
מתל־אביב לנהריה:
בימים א'–ה': 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 8.00, 12.00.
מחיפה, בת־גלים, לתל־אביב:
בימים א'–ה': 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30.
בימי ו' וערבי חג: 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.
מנהריה לחיפה ותל־אביב:
בימים א'–ה': 6.30, 9.05, 10.40, 14.35, 16.35, 18.38
בימי ו' וערבי חג: 9.05, 10.35
הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית, ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
● בי"ח לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
יום ראשון
הדסה ע"כ – ילדים, אורטופדיה, עיניים, א.א.ג. שערי צדק – פנימית, נשים, ביקור חולים – כירורגית.
יום שני
ביקור חולים – ילדים; הדסה ע"כ – פנימית, כירורגיה, אורטופדיה, א.א.ג. משגב לדך – נשים; שערי צדק – עיניים

יד ביד – ארגון קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה
ירושלים – 02-243358
ת"א – 226027 (24 שעות)
חיפה – 04-229488 (11.00–20.00)
גליל מערבי – 04-922222
קו פתוח להורים במצוקה
בימי ב' ו־ד' – טל. 222782.
„קו פתוח" – ארגון קשבת לילדים ובני נוער 08-222725 (24 שעות)

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים של ההסתדרות לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'–ה' בין השעות: 21.00–23.00. בלילות שבת ובערבי חג בין השעות: 18.00–24.00 (ו) 15.00–21.00.
הכתובת: רח' ברקוביץ 49, טל' 264649. בחיפה: רחוב הנמל 26, קומה 2, טל' 523566. פתוחה בכל יום כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 24.00–9.00. אחרי חצות במקרים דחופים בלבד.
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המעליות) קומה 2, טל' 285822, 294869.

מרכז סיוע לנפגעות אונס
לרעננה ואיזור השרון, טל' 052-32433, בימים א'–ה' בשעות 17.00–21.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02-227171
ער"ן תל־אביב — טל' 03-261111
ער"ן ילדים ונוער — טל' 261113
ער"ן חיפה — טל' 04-672222
ער"ן באר־שבע — טל' 057-418111
ער"ן נתניה — טל' 053-35316

סילוק מטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101. רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 781111. רמלה — טל' 03-921021. עפולה — טל' 06-93333. קריית־גת — טל' 051-81333. באר־שבע — טל' 057-74767. אשדוד — 055-51033.

נחקר חשד לפרשת שוחד והונאה במס הכנסה חיפה

מאת יואב אביב

משטרת מרחב חיפה חוקרת חשד לפרשת שוחד מסועפת בה מעורבים פקידי מס־הכנסה, מנהלי חשבונות, רואי חשבון, יועצי מס ונישומים.

ביום שישי הובא לבית־משפט השלום בחיפה בעל מפעל חיפני החשוד במתן שוחד ליועץ מס כדי שזה יעבירו לפקיד מס הכנסה תמורת הפחתת חובותיו לשלטונות המס.

הממונה על החקירה, פקד שרינה יהודה ממפלג ההונאות במשטרת מרחב חיפה, סיפרה בבית־המשפט, כי למשטרה יש מידע על דרך העברת הכספים. היא אמרה כי חקירת הפרשה נמצאת בעיצומה. מדובר בפרשת הונאה בהיקף רחב ומעורבים בה חשודים רבים נוספים. היא ביקשה מהשופט לעצור את החשוד משום שאיננו משתף פעולה עם המשטרה. כמו כן ביקשה לאסור את פירסום שמו של החשוד.

החשוד הכחיש את העבירות שיוחסו לו.

השופט סלים ג'ובראן ציין, כי אין מקום להחזיק את בעל המפעל במעצר, ולו רק משום איפה ואיפה שמגלה המשטרה, נוכח העובדה שהמתווך בפרשה זו, יועץ המס, ופקיד מס ההכנסה אינם נתונים במעצר.

„נעשה כאן משגה על־ידי המשטרה בהגשת הבקשה הנוכחית. אם המשטרה מייחסת חומרה יתרה לפרשה, הרי היתה צריכה לבקש את מעצר כל המעורבים בפרשה, כולל פקיד מס ההכנסה, שמייחסים לו את קבלת השוחד, וכן המתווך — מנהל החשבונות. חלקם של שני אלה אינו פחות חמור מחלקו של מנהל המפעל, אך אלה שוחררו על־פי בקשת המשטרה משיקולים השמורים עימה", אמר השופט והורה לשחרר את בעל המפעל בערבות של 22,500 ש"ח.

המשטרה חוששת שהפזמונאי צ'יזיק לא מת מוות טבעי

בית משפט השלום בתל־אביב החליט ביום ו' לערוך בדיקה מוגבלת שלאחר המוות כדי לברר את נסיבות מותו של הפיזמונאי שמואל צ'יזיק, בכך נעתר בית המשפט לבקשת המשפחה והמשטרה, חרף התנגדות חברה קדישא והרב קוק.

הפזמונאי בן 42, שחיבר להיטים רבים, וביניהם את רוצי שמוליק קורא לך ו„החברה להגנת הטבע", נמצא מת ביום ו' בשעה 7.30 בערב בדירתו העלובה ברחוב הרצל בתל־אביב.

חברתו של צ'יזיק, ד"ר חנה הלברשטיין, שהיא מרצה לכלכלה באוניברסיטת תל־אביב, הגיעה לדירתו לאחר שלא שמעה ממנו מספר ימים וגם הטלפון בביתו לא השיב.

לאחר שלא הצליחה לפתוח את דלת ביתו במפתח שהיה ברשותה, הזעיקה ידיד שעובד במשטרה. זה פרץ לדירה, ואז התגלה להם צ'יזיק, כשהוא שוכב ללא רוח חיים במטבח, כשרגליו על הכסא וכל יתר גופו על הרצפה.

תנוחה זו עוררה את חשד המשטרה, ולכן היא ביקשה לערוך בדיקה שלאחר המוות, בחשד שלא היה זה מוות טבעי. לבקשה זו הצטרפו גם אחותו ואמו, הנמצאות בדרכה ארצה מארה"ב, כשהן מיוצגות על־ידי עו"ד שמעון שובר.

אולם חברה קדישא והרב קוק התנגדו לכך, ולפיכך נערך ביום ו' דיון בנדון בפני השופט אהרן פרלינד בבית משפט שלום בתל־אביב. בדיון נכח גם הזמר אריאל זילבר, ששמואל צ'יזיק כתב את רוב שיריו.

הרב קוק התנגד לנתיחת הגופה, מאחר ונסיבות המוות נראו לו ברורות. הרב הסביר, כי שמואל צ'יזיק היה מוכר כחולה לב, שעבר התקף לב במאי 1986, לרבות צינתור בבית החולים איכילוב וטיפול שיקומי בלב. הוא הוכר כנכה 100 אחוז לצמיתות וחי מקיצבת נכות של הביטוח הלאומי ומתמלוגים שקיבל מאקו"ם. בנוסף ציין, שדירתו שבקומה הרביעית היתה נעולה במפתח, וכל הדלתות והחלונות היו סגורים. גם השרשרת שעל דלת הכניסה היתה נעולה. לפיכך טען, שלא יתכן שהיה שם אדם נוסף שלאחר מכן נעל את הדירה מבפנים, והמת בוודאי שלא היה יכול לנעול את הדירה.

עו"ד שובר טען בשם המשפחה, שהצטרפה לדעת המשטרה, שבכל זאת קיים חשד למוות לא טבעי. לפיכך החליט השופט פרוינד, שיעשה ניתוח מוגבל של הגולגולת בלבד, כדי לקבוע אם היתה חבלה בגולגולת שיכולה היתה לגרום למותו. (עתים)

דוד בלס ערער שוב

איש־העסקים דוד בלס ערער שוב לבית־המשפט העליון על החלטות בית־המשפט המחוזי בתל־אביב שלא לשחררו בערבות. למרות שכמעט כל העדים במשפטו, הן מצד התביעה והן מצד ההגנה, סיימו את עדותם.

בלס טוען באמצעות פרקליטו יעקב ויינרוט, כי רק שני עדים מומחים מטעם ההגנה אמורים להעיד במשפט: פרופ' סדן ומומחית לכתבי־יד. לטענתו אין כל חשש לשיבוש הליכי משפט מצידו של בלס ועל כן ניתן לשחררו בערבות ואין כל טעם להחזיקו במעצר. (עתים)

טלקס

● תלונה על הפקעת מחירים בחרמון

ח"כ רן כהן (ר"צ) דרש אתמול משר־המסחר והתעשייה, אריאל שרון, ומשר־התיירות, אברהם שריר, להפסיק לאלתר ועוד לפני חג הפסח את הפקעת המחירים המשתוללת לדבריו באתר הנופש בצפון הארץ.

במכתב קובלנה ששלח לשני השרים אומר כהן, כי „לא יתכן שבעלי אתר החרמון יגבו 30 ש"ח מכל רכב שנכנס לאתר כדמי כניסה בלבד".

„עם כל הכבוד למפעילי המקום, לא הם כבשו את החרמון. המקום שייך לכלל עם ישראל שאיננו מקבל הזדמנויות רבות מידי לנפוש ולנסוע ואין להכביד על כיסו שלא לצורך", כתב רן כהן במכתבו לשרים.

מוטי בסוק

● קונצרט למען אסיר ציון

התזמורת הפילהרמונית הישראלית קיימה אמש קונצרט מיוחד בהיכל התרבות בת"א, שהוקדש לאסיר־ציון, הצלן אלכסיי מגריק.

התנועה הציונית למען יהודי ברה"מ היא הבכירה בכניסה לאולם הפיצה זמנים והקהל חתם על עצומה שהופנתה למנהיג בריה"מ, מיכאל גורבאצ'וב, ובה דרישה לשחרר את אלכסיי מגריק מכלא העבודה באומסק.

בתוכניה של הקונצרט שולבו דברים על הצלן, על נסיבות מאסרו ומאבקו לעלייה ועל תנאי הקשים במחנה העבודה. אביו ואחיו של הצלן נמצאים בישראל.

יוסף גלילי

סיפורם של שלושה דורות

(המשך מעמ' 17)

לתלונן של אחים גדולים יותר או פחות בכל תחום של החברה והתרבות. מי שמצליחים החלקית של הציונות והקיבוץ לא תהיה חזיון שווא תולף. עלינו להמשיך את תהליך השיחרור בכיוונו ההגיוני היחידי: עד להסיכתו אל המימוש הנפשי. החושב והעצמאי לאדם המכיר את עצמו ברוח שוות שאיננה מוגבלת רק לגוף הפיזי הזמני־מרחבי, התודעה־מאלה. אדם זה הוא „המוקר בו יידלק מחדש ניצוץ האמונה בכוחנו לאורה של מעבר", מכיוון שהוא חי ב„מעבר" ומכיר את עצמו באור הניצוץ מעצמו המוקר.

המייסדים והחלוצים בנו את הקיבוץ והשלימו בכך רק את מחצית המלאכה. הם ביטאו את חרותם האישית והלאומית רק עד למחצית הדרך: המימוש במהפכה חברתית, לאומית וכלכלית. בשינוי הרגלי העבודה והערכים המהותיים החיצוניים של היהודי הגלותי. היום עלינו להמשיך את מהפכתם של המייסדים ולהשלים את חציה השני הנוגע ברוח ובתרבות ההרוחה של העתיד. זהו תפקידו של הדור השלישי הסוגר את המאה ה־20 ומניח את היסודות לתרבות של המאה ה־21, בארץ ישראל כמו בעולם כולו.

1. על המלונות: חינוך המשיכים. הוצאת המשמרת הצעירה למפלגת פועלי א"י, תש"ה.
2. יריב בן אהרון: על שלושה שלבים בדרכו של עם ישראל. שדמות.
3. אצא קובנה: מצוקה ואתגר. עיתון 77, מרץ־מאי 1982.
4. שם.
5. שם.
6. שם.
7. אצא קובנה: אמת התוכחה. שדמות ע"ד.
8. קובנה: מצוקה ואתגר. שם.
9. קובנה: אמת התוכחה. שם.
10. A.H. Maslow: Motivation and Personality, Harper 1970.
11. A.H. Maslow: Religions, Values, and Peak-Experiences, Viking, 1974.

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים – 17.4.87

	יחידה	בנקנוטים קניה	בנקנוטים מכירה	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1	—	—	1.6705	1.6913	—
דולר ארה"ב	1	1.56	1.63	1.5901	1.6099	—
מרק גרמני	1	0.86	0.90	0.8790	0.8900	—
לירה שטרלינג	1	2.55	2.67	2.5982	2.6306	—
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2633	0.2665	—
ין יפני	100	1.10	1.15	1.1151	1.1290	—
גילדן הולנדי	1	0.76	0.80	0.7785	0.7882	—
פרנק שווייצרי	1	1.05	1.10	1.0661	1.0794	—
כתר שוודי	1	0.25	0.26	0.2521	0.2552	—
כתר נורבגי	1	0.23	0.24	0.2346	0.2375	—
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2326	0.2355	—
מרק פיני	1	0.35	0.37	0.3599	0.3644	—
דולר קנדי	1	1.18	1.24	1.2019	1.2169	—
דולר אוסטרלי	1	1.10	1.18	1.1356	1.1497	—
רנד דר' אפריקאי	1	0.54	0.80	0.7908	0.8007	—
פרנק בלגי	10	0.41	0.44	0.4229	0.4282	—
שילינג אוסטרי	10	1.23	1.29	1.2494	1.2650	—
לירה איטלקית	1,000	1.21	1.33	1.2520	1.2677	—

בפלילים

פוענח רצח הישיש זולטן וייס מקריית־אתא

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

משטרת מרחב חיפה פיענחה את רצח הישיש זולטן וייס שבוצע לפני כשבועיים במהלך שוד בקריית־אתא עם מעצרם של שני חשודים כבני 20, אחד מהם חייל.

מעצרם של השניים הוארך ביום ו' בבית־משפט השלום בחיפה והוטל איסור על פירסום שמם.

נודע כי השניים הודו בביצוע הרצח ואף שיחזרו את פרשת הרצח והשוד בפני חוקרי צוות החקירה המיוחד בראשותו של רב־פקד יהושע מוסטי.

חשוד בהדחת צעירה מפגרת בשכלה לזנות

מאת יואב אביב, כתב „על המשמר"

שלום אלמליח מצנר־שלום נעצר ביום ששי בבית־משפט השלום בחיפה לשמונה ימים כחשוד בהדחת צעירה מפגרת בשכלה לזנות.

נציג המשטרה טען בבית־המשפט, כי החשוד הכיר את הבחורה לפני שלושה שבועות והבטיח לה שיתחתן אתה. הוא לקח אותה לגור בביתו והחל להעסיקה כזונה.

בא־כוח המשטרה אמר, כי בני משפחתה של הצעירה הגיעו לביתו של החשוד ומצאו את בתם זרוקה ומלוכלכלת. לאחר שהוברר להם כי הודחה לזנות.

הצעירה אושפזה בבית־החולים לחולי נפש בטירת־כרמל ולטענת המשטרה החל החשוד לאיים על בני משפחתה ולהטרידם, במטרה להניעם לחזור בהם מתלונתם במשטרה.

החשוד כפר בחשדות שהועלו נגדו וטען כי לקח את הצעירה לביתו כדי שתעזור לו בכביסה ובנקיון. החשוד אמר עוד, כי חשב להתחתן עם הצעירה אך „כשהבחנתי שהיא מפגרת החזרתי אותה לביתה, והיא חזרה אלי".

ביום השלושים
לפטירת חברתנו
זהבה מטוסביץ'
נעלה לקברה לטקס גילוי המצבה
ביום ג' 21.4.87 בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ אילון

ביתנו שרוי באבל
על מות חברנו
משה הרטמן
ההלוויה התקיימה ביום ה' 16.4.87
המשפחה
וקיבוץ העוגן

לחברנו ד"ר יהודה פלבניק ומשפחתו
אתכם בצער במות
האם
בית רמת־השופט

לדורו ומשפחתו
אתכם באבלכם
במות האם
רוזה
חברי סמר

במלאת שלושים לפטירתו של
חברנו היקר
ברוך בן־אברם ז"ל
נעלה לקברו ביום חמישי, כ"ד ניסן תשמ"ז 23.4.87
בשעה 15.30
ונתייחד עם זכרו בשעה 20.30, בחדר־האוכל בקיבוצנו
המשפחה
ובית כפר־המכבי

לחברנו משה מן ומשפחתו
משתתפים בצערכם במות האח
אריה מונטג
קיבוץ מרחביה

לאדם שביט ולכל המשפחה
אתכם באבל במות האב
קורט שטראוס
קיבוץ כפר־מסריק

עם קיבוץ רוחמה
אבלים
על מות
אוריאל קנר
חברים מקיבוץ בית־קמה

למישו ולמשפחה — בריליה וברוחמה
אנו משתתפים באבלכם עם פטירת
אוריאל קנר
קיבוץ דליה